ee ⁊ colore ⁊ pʒ. 2ᵒ oſtēduntur hec exᵃ nō oſtēdere intentum ſic. Res in ⁊ a deo ſunt ſm duo. ſ. ſm id in quo communicāt: ⁊ propria quibus diſtinguūtur: hec exᵃ nō ſunt ſimilia quo ad ꝓpria: ſed quo ad id in quo cōmunicant. ergo, huius rationis in littera pmo ponit ⁊ declarat minor: in vtroqʒ exᵒ ꝺ lineis reſpectu centri: ⁊ coloribꝰ reſpectu lucis: ⁊ patet ſecūdo maior ſic: quicqd perfectiōis eſt in rebus continet in deo eminenter: ſed nō ſoluʒ id in quo cōmunicant: ſʒ diſtinguēs eſt perfectio. ergo totum eſt in et a deo: hec vltima minor declaratur inductiue: in viuentibus: ī cognoſcentibus in ꝓpꝛijs formis rerum. 3ᵒ affertur proportiōatum exemplū ad declarāduʒ intentuʒ: ⁊ eſt: ꝙ deꝰ ſe habet ad alia: ſic actꝰ ꝑfectꝰ ad imꝑfectos; vt homo ad aīal, ꝓbatur quo ad eſſe: quia eſſentia dei cōtinet omnes rerum perfectōes excellēter. Deinde probatur q̊ ad cognoſci: qꝛ perfecte cognito actu perfecto: cognoſcuntur in eo omnes imperfecti; ⁊ quo ad cōia: ⁊ quo ad ꝓpa: vt pʒ in exēplo adducto.

❡ Aduerte h̄ ꝙ eēntia dei hʒ duas conditiones in continentia alioꝝ: vna eſt excellentia: qꝛ. ſ. eſt in infinitū perfectioꝛ ceteris: ⁊ ſic eminenter res continet. Altera comprehenſio: quia. ſ. comprehēdit in ſeipſa oēm perfectionem poſitiuam reperibileʒ in quacūqʒ. Ita ꝙ nulla res comparata ad ipſam addit aliquid poſitiuuʒ: qꝺ nō contineatur in eſſentia dei. Et hoc quia eſt ipſum eſſe: prehabens in ſe oēm eſſendi modū. Ambas aūt has conditiones īueniri in aliqua re creata nō videtur poſſibile: comparādo tamē actū perfectū poſterioꝛē ordine generationis ad actus imperfectos prioꝛes generatione: vt homineʒ ad animal. Animā intellectiuā ad alias. Tetragonū ad trigonū: ſenariū ad trinariuʒ ⁊c. aliquo modo hoc ſaluatur. Et iccirco in lr̄a exᵃ hec afferūtur: vt. ſ. oſtendatur ⁊ excellentia ⁊ comprehenſio omnis poſitiui. vtrūqʒ enī hec exᵃ oſtēdunt: ⁊ ideo oſtēdunt intentuʒ: q̄uis inepta ſint exᵃ omnia: ad tam eminentē continentiaʒ: ⁊ propterea in lr̄a inducēdo exᵃ dicit vt ſi dicerē homo ad anial: quaſi diceret: ſi conceſſa licētia licet ⁊c.

❡ Quo ad 3ᵐ. ꝓbat ꝯcluſio ſimul cū declarato eius mō: dupl̄r. pmo eēntia dei hʒ in ſe quicquid perfectionis eſt in q̄cūqʒ ⁊ amplius: ergo deꝰ cognoſcēdo ſe cog̊ſcit oīa ꝓpria cognitōe. Antecedēs patet ex dictꝪ: ꝯſequētia vo ꝓbatur a deſtructione ꝯſequētis ſic. Si deus cog̊ſcēdo ſe nō nouit alia ꝓpria cognitōe: ergo nō nouit q̄uocūqʒ ē participabilis ſua perfectio. Patet iſta ſequela ex illa propoſitiōe implicite cōtenta in antecedēte. ſ. ꝓpria cuiuſqʒ natura cōſiſtit in aliquo mō participādi diuinaʒ perfectionem: ergo nō ꝑfecte nouit ſeipſum. Tenet iſta: ex ipſo añte: in q̊ dr̄ ꝙ ipſe claudit in ſe omnē modum perfectiōis. Sequitur igit̄ ex deſtructione ꝯſequētis: aut falſitas añtis: aut hoc impoſſibile ꝙ deus non ꝑfecte nouit ſeipʒ: qꝺ ēt redūdat in falſitateʒ añtis: qꝛ ſi ſic eēt: eēntia diuina nō eēt infinite ꝑfectiōis: ⁊ ꝯñter nō oēm modū perfectiōis poſſibilē eminēter cōtineret.

❡ Scꝺo ꝓbatur ſic. Si deus cognoſcēdo ſe nō cognoſceret alia ꝓpꝛia cognitiōe: g̊ non perfecte cognoſceret oēs modos eſſendi. g̊ nō perfecte cognoſceret naturaʒ eſſendi: omnes cōſequētie ſunt euidētes formal̄r ſeu vt ſic accepte ex antedictis. Et aduerte ꝙ hec rō directe eſt contra opinionē in principio coꝛpoꝛis recitatā: imo ex illius fundamēto procedēs cōtra ipſam: quia quū ſit ipſuʒ eē: cog̊ſcēdo perfecte ſe cognoſcit naturaʒ eſſendi ſicut homo ſeparatus apud Platonē cognoſcēdo ſe cognoſceret perfecte humanitatis nām. g̊ oēm modū eēndi. g̊ omnē nām. Qꝛ omnis nā nihil aliud eſt q̄ aliquis modus eēndi: nec fallaris in exᵒ adducto: qꝛ hō ſeparatus nō cognoſceret humanitatē cum hoc modo quo eſt in mā ſoꝛtis: ⁊ cū illo quo eſt in mā platonis: imo ex hoc ꝯſurgas ad intuendū ꝓpoſitū. Ideo. n. hō ſeparatus cognoſcēdo ſe nō

cognoſceret ſeipm vt eſt principiuʒ caloꝛis: cognoſceret naturaʒ caloꝛis: ⁊ omnia alia inquantum ſunt calida: ita deus inquantū cognoſcit ſe: vt principium eſſendi: cognoſcit nām entis: ⁊ omnia alia inquantuʒ ſunt entia. Sed hoc nō poteſt eſſe. Nam itelligere aliquid in communi ⁊ non in ſpeciali eſt imperfecte aliquid cognoſcere. Vñ intellectus noſter, duʒ de potentia in actum reducit, pertingit pꝛius ad cognitionē vniuerſaleʒ ⁊ confuſam de rebus. q̄ ad propꝛiam rerum cognitioneʒ. ſicut de imperfecto ad perfectum procedensᶜ: vt patet in pꝛimo phyſicoꝝ. Si igit̄ cognitio dei de rebus alijs a ſe eſſet in vniuerſali tm̄. ⁊ nō in ſpeciali: ſequeretur ꝙ eius intelligere non eſſet omnibus modis perfectum: ⁊ per conſequens eius eſſe. Qꝺ eſt contra ea que ſuperiꝰ oſtēſa ſuntᶜ. Opoꝛtet igitur dicere ꝙ alia a ſe cognoſcat propꝛia cognitione. non ſoluʒ ſecundū ꝙ communicant in ratione entis: ſed ſm ꝙ vnum ab alio diſtinguitur. Et ad huius euidentiā cōſiderandum eſt. ꝙ quidam volentes oſtendere ꝙ deus per vnum cognoſcit multa. vtuntur quibuſdaʒ exemplis: vtputa ꝙ ſi centruʒ cognoſceret ſeipſum: cognoſceret omnes lineas pꝛogredientes a centro. Vel lux ſi cognoſceret ſeipſaʒ cognoſceret oēs coloꝛes. Sʒ hec exempla lʒ q̄tuʒ ad aliqd ſimilia ſint. ſ. quantum ad vniuerſalem cauſalitatem: tamen deficiunt quantum ad hoc. ꝙ multitudo ⁊ diuerſitas nō cauſant ab illo vno pꝛincipio vniuerſali quantum ad id qꝺ pꝛincipiuʒ diſtinctionis eſt: ſed ſolum quantū ad id in quo communicant. Non enim diuerſitas coloꝛis cauſatur ex luce ſolum: ſed ex diuerſa diſpoſitione diaphani recipientis. Et ſimiliter diuerſitas linearum ex diuerſo ſitu. Et inde eſt ꝙ huiuſmodi diuerſitas. ⁊ multitudo non poteſt cognoſci in ſuo pꝛincipio ſecundum pꝛopꝛiaʒ cognitionem: ſed ſolū in communi. Sed in deo non ſic eſt. ſupꝛa enim oſtenſum eſtᶜ: ꝙ quicqd perfectiōis eſt in quacunqʒ creatura totum pꝛeexiſtit: ⁊ continetur in deo ſcꝺm modum excellentem. Non ſolum autem id in quo creature cōmunicant. ſ. ipſum eſſe ad ꝑfectionem pertinet: ſed etiam ea per que creature adinuiceʒ diſtinguūtur. Sicut viuere ⁊ intelligere: ⁊ huiꝰ. quibus viuentia a non viuentibus: ⁊ intelligentia a non itelligentibus diſtinguuntur. Et omnis foꝛma per quā quelibet res in ꝓpꝛia ſpecie ꝯſtituitur perfectio q̄dam eſt. Et ſic omnia in deo pꝛeexiſtunt: nō ſolum quātum ad id qꝺ cōmune eſt omnibꝰ: ſed etiam quātum ad ea ſcꝺm que res diſtinguuntur. Et ſic cum deus in ſe omnes perfectiones cōtineat: comparatur dei eſſentia ad omnes rerum eſſentias: non ſicut cōmune ad ꝓpꝛia: vt vnitas ad numeros: vel centruʒ ad lineas: ſed ſicut ꝑfectus actus ad imꝑfectos: vt ſi dicerē: homo ad animal: vel ſenarius: qui eſt numerus perfectus: ad imperfectos ſub ipſo contentos. Manifeſtum eſt autem ꝙ per actum perfectum cognoſci poſſunt actus imperfecti: non ſolum in communi: ſed etiam pꝛopꝛia cognitione. Sicut qui cognoſcit hominem cognoſcit animal pꝛopꝛia cognitione: ⁊ qui cognoſcit ſenarium cognoſcit trinarium pꝛopꝛia cognitione. Sic igitur cum eſſentia dei habeat in ſe quicquid perfectionis habʒ eēntia cuiuſcūqʒ rei alteriꝰ: ⁊ adhuc amplius: deus in ſeipſo poteſt omnia pꝛopꝛia cognitiōe cognoſcere. Pꝛopꝛia enim natura vniuſcuiuſqʒ conſiſtit: ſcꝺm ꝙ per aliqueʒ modum diuinaʒ perfectionē participat. Non autem deus ꝑfecte ſeipſuʒ cognoſceret: niſi cognoſceret quomōcūqʒ participabilis eſt ab alijs ſua ꝑfectio. Nec etiam ipſam naturā eēndi perfecte ſciret: niſi cognoſceret omnes modos eēndi. Vnde manifeſtum eſt ꝙ deus cognoſcit omnes res pꝛopꝛia cognitiōe: ſcꝺm ꝙ ab alijs diſtinguuntur. ❡ Ad pꝛimum ergo dicēdum: ꝙ ſic cognoſcere aliquid: ſicut in cognoſcente eſt: poteſt dupliciter itelligi. Vno modo ſm ꝙ hoc aduerbium ſic importat moduʒ cognitionis ex parte rei cognite. Et ſic falſum eſt. Non enim ſemper cognoſcens cognoſcit cognitum ſm illud eſſe quod habet in cognoſcente. Oculus enim non cognoſcit lapidem ſm eē quod habʒ in oculo: ſed ꝑ ſpeciem lapidis quam habet in ſe cognoſcit lapidem ſm eē: qꝺ habet extra oculum. Et ſi aliquis cognoſcēs cognoſcat cognitum ſm eſſe qꝺ habʒ in cognoſcēte: nihilominus cognoſcit ipſum ſm eſſe qꝺ habʒ extra cognoſcētem. Sicut itellectus cognoſcit lapidem ſm eē intelligibile: qꝺ habet in intellectu: inquantum cognoſcit ſe intelligere; ſed nihilominus cognoſcit eſſe lapideʒ in pꝛopꝛia natura. Si vo intelligatur ſm ꝙ hoc aduerbium ſic. impoꝛtat modum ex parte cognoſcētis: verum eſt ꝙ ſic ſolum cognoſcens cognoſcit cognituʒ: ſm ꝙ eſt in cognoſcēte. Quia quāto perfectius eſt cognituʒ in cognoſcente: tanto ꝑfectioꝛ eſt modus cognitiōis. ❡ Sic

cognoſceret hos modos ꝑticulares: qꝛ iſti modi aliunde ſunt q̄ ex ipſius participatiōe. ſ. ex materia; ſed ſi fingas preter id qꝺ ex parte humanitatis ſe tenet: q̄ nihil aliꝺ adſit de neceſſitate ſequetur: ꝙ cognita humanitate cognoſcentur omnes eius modi. Sic aūt cōſtat ſe habere eſſe ad omnia. Nihil enim eſt in quacūqʒ re: quin ſit aliqꝺ eē. Et ꝓpterea eſſe qꝺ eſt in re non aliunde q̄ ab eſſe prouenit. Et ſecluſo eo qꝺ ex parte ipſius eſſe ſe tenet: nihil reſtat quoniaʒ ⁊ materia ⁊ omnia: participatiōes quedam ⁊ modi quidam eēndi ſunt. ⁊ ideo propter ipſius eſſe vniuerſalitatem ex qua mōi eēndi i omnia conſtituūt ſecundum quācunqʒ poſitiuam rationē: ſequitur: ꝙ cognita nā eſſendi cognoſcātur omnia ſcꝺm ꝓpꝛias cōditiones: ⁊ quia hāc vniuerſalitatē nō vidit pꝛima opinio ideo errauit: iudicans de eſſe ſicut de alijs perfectionibus ſpecialibus. ſ. viuere intelligere ⁊c. ꝑter que ⁊ coꝛū modos ſt̄ alia: cum tamen vt patet: preter eē ⁊ illiꝰ modos: reſtet nihil.

❡ Aduerte hic: ꝙ quū tota diſſenſio in hac q̄ſtione verſetur circa modum quo in vno obiecto cognito omnia cognoſci poſſint: manifeſte appet: ꝙ cōis animi cōceptio ſapiētiuʒ fuit: ꝙ deꝰ non aliter ītelligit alia a ſe niſi itelligendo ea in ſe. Quare cautus eſto quū nouas legis adiuentiones.

❡ In reſponſione ad pmum aduerte: ꝙ quuʒ dr̄. lapis videtur in deo: ly in. poteſt denotare modum obiecti. i. modum quo lapis obijcit̄: ⁊ poteſt denotare moduʒ rei cognite vt ſic. i. modum cognituʒ. qꝛ lapis nō ſoluʒ obijcitur in ipſo deo: ſed etiam modus ille eſſendi in deo cognoſcit̄: Sed iter hec ē differentia: qm̄ denotādo moduʒ obiecti verificatur cū dictione excluſiua: ita ꝙ iſta ē vera. lapis vr̄ a deo in ipſo deo tm̄: qꝛ nō aliter obijcitur deo: q̄ in ipſo deo contentus. vt ex dictis patet. ſed denotando modum cognitum: nō verificat̄ cuʒ dictione excluſiua: ita ꝙ lapis videtur a deo ſʒ eſſe qꝺ habʒ in ipſo deo: ſed nō tm̄: quia lapis etiam videtur a deo ſm eē qꝺ hʒ in. ſ. h̄ ⁊ illo lapide: ⁊ ſm eē quod habet in cauſis ſuis: taʒ mālī q̄ effectiua: et breuiter ſm omnes modos eſſendi: nō ſolum ſibi conuenientes: ſed poſſibiles. Deꝰ enim videndo in ſeipſo tantū lapidem. videt lapideʒ ſecūdum omnes modos eſſendi quos habet et habere pōt: ⁊ hoc in littera alijs verbis dr̄ vt patet.

❡ In reſponſione ad tertium: aduerte ꝙ hic patet: ꝙ apud

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

igitur dicēdum eſt: ꝙ deus nō
ſolum cognoſcit res eē in ſeip-
ſo: ſed per id qđ in ſeipſo con-
tinet res: cognoſcit eas in pro-
pria natura: ⁊ tanto ꝑfectius
quāto perfectius eſt vnūqđqʒ
in ipſo. ¶ Ad ſcđm dđum: ꝙ
eſſentia creature comparat̃ ad
eēntiam dei: vt actus imperfe-
ctus ad ꝑfectum. Et ideo eēn-
tia creature non ſufficiēter du-
cit in cognitionē eſſentie diui-
ne. ſed ecōuerſo. ¶ Ad tertiuʒ
dicēdum: ꝙ idem non pōt ac-
cipi: vt ratio diuerſoꝝ per mo-
dum adequationis[c]. Sed di-
uina eēntia eſt aliqđ excedens
omnes creaturas. Vñ poteſt
accipi vt ꝓpria ratio vniuſcu-
iuſqʒ ſm ꝙ diuerſimode ē par
ticipabilis: vel imitabilis a di-
uerſis creaturis.

¶ Utrum ſcientia dei ſit diſcur
ſiua. Articulus. VII.

Ad ſeptimū ſic proce
ditur. Videt̃ ꝙ ſcien
tia dei ſit diſcurſiua.
Sciētia enim dei nō
eſt ſm ſcire in habitu. Sʒ ſm
phm in .ij. thopi. ſcire in habi-
tu cōtingit multa ſimul: ſed in-
telligere actu vnum tm̃. Cum
ergo de⁹ multa cognoſcat (q2
⁊ ſe ⁊ alia: vt oſtēſum eſt[c]) Vi
det̃ ꝙ nō ſimꝉ omnia itelligat:
ſed de vno in aliud diſcurrat.
¶ Preterea. Cognoſcere ef-
fectum ꝑ cām eſt ſcire diſcur-
rentis. Sed đs cognoſcit alia
per ſeipſum ſicut effectuʒ per
cauſaʒ. Ergo cognitio ſua eſt
diſcurſiua. ¶ Preterea. Per
fecti⁹ deus ſcit vnāquāqʒ crea
turaʒ q̃ʒ nos ſciamus. Sʒ nos
in cauſis creatis cognoſcimus
eaꝝ effectus: ⁊ ſic de cauſis ad
cauſata diſcurrimus. Ergo vi
det̃ ſimilr̃ eē in deo. ¶ Sʒ cō-
tra eſt ꝙ Augu. dicit in .iij. de
trini. Qꝛ deus nō particulatim
vel ſingillatiʒ omnia videt: ve-
lut alternāte cōceptu hinc illuc
inde huc: ſʒ omnia videt ſimꝉ.
¶ Rñdeo dđm: ꝙ in ſcia diui-
na nullus eſt diſcurſus. qđ ſic
pʒ. In ſcia eniʒ noſtra duplex
eſt diſcurſus. Unus ſm ſucceſ-
ſionem tm̃. Sicut cum poſtq̃ʒ
itelligimus aliquid in actu con
uertimus nos ad itelligēdum
aliud. Alius diſcurſus eſt ſm
cauſalitatē. Sicut cum ꝑ prin-
cipia ꝑuenimus in cognitionē
ꝯcluſionuʒ. primus aũt diſcur
ſus deo conuenire non poteſt.
Multa enim que ſucceſſiue i-
telligimus ſi vnūquodqʒ eorū
in ſeipſo ꝯſideret̃: omnia ſimꝉ
itelligimus: ſi in aliquo vno ea
itelligamus[c]. Puta ſi partes
itelligam⁹ in toto: vel ſi diuer-
ſas res videamus in ſpeculo.
Deus aũt omnia videt ī vno:
qđ eſt ipſe. vt habitū eſt[c]. Vñ
ſimꝉ ⁊ nō ſucceſſiue oia videt.
Similr̃ etiam ⁊ ſecundus diſ-
curſus deo competere nō po-
teſt. Primo quidem: q2 ſecun
dus diſcurſus preſupponit pri
mū. procedētes enim a princi-
pijs ad concluſiones nō ſimul
vtrūqʒ cōſiderant. Deinde q2
diſcurſus talis eſt ꝓcedētis de
noto ad ignotum. Unde ma-
nifeſtū eſt: ꝙ qñ cognoſcit̃ pri
mum adhuc ignorat̃ ſecūduʒ.
Et ſic ſcđm non cognoſcit̃ in
primo: ſed ex primo. Termin⁹
ꝟo diſcurſus eſt: qñ ſecūdum
videt̃ in primo. reſolutis effe-
ctibus in cauſas. Et tūc ceſſat
diſcurſus[c]. Vñ cum deus effe
ctus ſuos in ſeipſo videat ſicut
in cauſa: eius cognitio non eſt
diſcurſiua. ¶ Ad primū ergo
dđm: ꝙ lʒ ſit vnum tm̃ intelli-
gere in ſeipſo: tm̃ cōtingit mul-
ta intelligere in aliquo vno. vt
dcm̃ eſt. ¶ Ad ſcđm dđm: ꝙ
deus non cognoſcit per cām:
quaſi prius cognitam effectus
incognitos: ſed eos cognoſcit
in cauſa. Unde eius cognitio
eſt ſine diſcurſu: vt dictū eſt[c].

ſanctum Tho-
maʒ ad hoc vt
deus in eſſen-
tia intellecta i-
telligat omnia
ſcđm proprias
rationes: ſuffi-
cit eminens ꝑ-
fectio diuine eēn
tie: qua omnes
⁊ ſingulas per-
fectiones om-
nium ipſam di
uerſimode imi
tantiuʒ obycit
⁊ ampli⁹. Nec
exigi ponit ad
hoc aliquas re
c lationes: vt in
282. ſcđa opinione
b recitata a Sco
to in 35ª. di. pri
mi dicitur. ꝓ-
pterea ratiōes
quas cōtra il-
las relationes
Scotus facit:
non ſunt cōtra
ſanctum Tho-
maʒ in hac ma
86. teria: quātum
autē valeant
cōtra poſitio-
nem. S. Tho-
me de ideis in
ſequenti que-
ſtione videbi-
tur.
¶ Arti. VII.
Itu-
84. t lus
clar⁹
83. eſt in
ꝑncipio corꝑis.
¶ In corꝑe vna
cōcluſio reſpō-
ſiua queſito ne
gatiue. Scien-
tia dei nl'lo mo
do eſt diſcurſi-
ua. Probatur:
in ſcientia dei
non eſt diſcur-
ſus ſcđm ſucceſ
ſionem: neque
ſecundum cau-
ſalitatem. ergo
nullo modo ē
diſcurſus. con-
ſequentia pro-
batur ex ſuffi-
ciēti diſtinctio
ne diſcurſus: q̃
in nobis mani-
feſtatur clare.

Antecedēs aũt
quo ad ꝑmam
partem proba-
tur. diſcurſus
ſcđm ſucceſſio-
nem cōſiſtit in
itelligēdo vnū
poſt aliud. Sʒ
deus omnia vi
det in vno qđ
eſt ipſe. ergo nō
diſcurrit intel-
ligendo vnum
poſt aliđ. Quo
ad ſecundū ve
ro probatur du
pliciter. primo
quia diſcurſus
ſecūdus inclu-
dit primū. Se-
cundo quia ſe-
cundus eſt de
noto ad igno- 64.
tum. ⁊ cōſequē
ter eſt notitia
ſecūdi ex ꝑmo:
⁊ nō in primo. 292.
ſʒ deus cogno- 427.
ſcit omnia i pri 84.
mo. ergo nō diſ 35.
currit. Sʒ ſcie-
tia ſua eſt ſicut
ſcientia in ter-
mio diſcurſus.
ea enim reſolu-
tis iam effecti-
bus in cauſas:
videt effectus
in cauſis: ſic ꝓ-
portionalr̃: abſ-
qʒ preuia tam̃
reſolutione: de-
us omnia in ſe-
ipſo omnium
cauſa videt. Et
memento hic
corrigere codi-
cem ſi hoc mo-
do ſe hʒ. Ter-
tius vero diſ- iig.
curſus dʒ enim o
legi. terminus 84.
vero diſcurſus
eſt.

85.

o
293.

¶ Ad tertium dicendum: ꝙ
effectus cauſarum creatarum
videt quideʒ deus in ipſis cau
ſis multo melius q̃ʒ nos: non
tamē ita ꝙ cognitio effectuuʒ
cauſet̃ in ipſo ex cognitiōe cāꝝ
creaturaꝝ ſicut in nobis[c]. Unde
eius ſcientia nō eſt diſcurſiua.

¶ Utrum ſcientia dei ſit cauſa
rerum. Articulus. VIII.

Ad octauum ſic pro-
cedit̃. Videt̃ ꝙ ſcien-
tia dei nō ſit cauſa re-
ruʒ. Dicit eni Orig.
ſuper epiſtolam ad Ro. Non
propterea aliquid erit q2 id ſcit
deus futurum: ſed q2 futuruʒ
eſt: ideo ſcit̃ a deo anteq̃ʒ fiat.
¶ Preterea. Poſita cā poni-
nitur effectus: ſed ſcia dei eſt
eterna. Si ergo ſcientia dei eſt
cauſa rerum creatarum: vide-
tur ꝙ creature ſint ab eterno.
¶ Preterea. Scibile eſt pri⁹
ſcientia ⁊ menſura eius. vt di-
citur in decimo metaphy. Sʒ
id quod eſt poſterius ⁊ men-
ſuratum: nō poteſt eſſe cauſa.
Ergo ſcientia dei non eſt cau-
ſa rerum. ¶ Sed cōtra eſt qđ
dicit Augu. v. de tri. Uniuer-
ſas creaturas ⁊ ſpirituales ⁊
corporales: nō q2 ſunt ideo no
uit deus: ſʒ iđ ſunt q2 nouit.
¶ Reſpondeo dicēduʒ: ꝙ ſcia
dei eſt cauſa rerum. Sic enim
ſcientia dei ſe habet ad omnes
res creatas: ſicut ſcientia arti-
ficis ſe hʒ ad artificiata. Scien
tia autem artificis eſt cauſa ar
tificiatorum: eo ꝙ artifex ope-
ratur per ſuum intellectum.
Unde opʒ ꝙ forma itellectus
ſit principium operationis: ſi-
cut calor eſt principiuʒ calefa-
ctionis. Sed cōſideranduʒ eſt
ꝙ forma naturalis inquātum
eſt forma manēs in eo cui dat
eſſe: non nominat principium
actionis: ſed ſm ꝙ habet incli-
nationem ad effectum. Et ſi-
militer forma intelligibilis nō
nominat principium actionis:
ſm ꝙ eſt tantum in intelligen-
te: niſi adiungatur ei inclinatio
ad effectnm: que eſt per volū-
tatem. Cum enim forma intel
ligibilis ad oppoſita ſe habeat
(cum ſit eadem ſcientia oppo
ſitorum) nō produceret deter-
minatum effectum: niſi deter-
minaret̃ ad vnum per appeti-
tuʒ. vt dicit̃ in nono metaphy.
Manifeſtum eſt autē ꝙ de⁹
per intellectuʒ ſuū cauſet res[c]:
cum ſuuʒ eſſe ſit ſuū intellige-
re. Unde neceſſe eſt ꝙ ſua ſciē
tia ſit cauſa rerum: ſm ꝙ habʒ
volūtatem coniunctam. Un-
de ſcientia dei ſm ꝙ eſt cauſa
rerum cōſueuit nominari ſciē-
tia approbatiōis. ¶ Ad primū

¶ Articulus. VIII.
t Itulus. Aduerte ꝙ hic articulus ē ma-
gni momēti: qm̃ hinc ichoat qđ
de mō quo deus ꝓducit res extra ſe. Querere
enim an ſcia ſit cā reꝝ: nihil aliud eſt q̃ʒ quere-
re. vtrum deus
cauſet ꝑ itelle-
ctum. Verū q2
cālitas reꝝ po-
teſt duplr̃ cōſi-
derari. ꝑmo ſm
ſe. ⁊ ſic de ea i-
ferius erit ſpe-
cialis tractat⁹:
iig. vbi oia plene
examinabunt̃.
Alio mō vt eſt
qualitas ſcie di
uine. Et ſic hoc
in loco querit̃:
87. vt cōplete oſtē
dat̃ qualis ſit
ſcia dei. an ſcia
dei habeat hāc
ꝯditionē. ſ. eſſe
cām reꝝ.
¶ In corꝑe vna
ꝯcluſio rñſiua
q̃ſito affirmati
ue. Scia dei ē
cā rerum: circa
quā cōcluſionē
in lr̃a tria fiūt.
ꝑmo ꝓbat̃. 2°
oſtendit̃ in cōi
modus quo ſci
entia dei eſt cā
in actu ſcđo. 3°
probat̃ efficaci
ter cōcluſio cū
modo iam ex-
preſſo.
¶ Quo ad ꝑmū
ſcia dei ſe habʒ
ad res vt ſcien-
tia artificis ad
artificiata. ſed
ſcia artificis ē
cā artificialiū.
g̊ ſcia dei eſt cā
rerum. Maior
non ꝓbat̃ vſqʒ
ad tertiam ꝑtē
corporis. Minor autē probat̃. Artifex operat̃ per ſuum
itellectum. g̊ forma itellectus eſt ꝑncipium operationis:
ſicut calor calefactionis: ⁊ tūc ſubaudi. ſed ſciētia eſt ipſa
forma itellectus eius. ergo. omnia ſunt clara.
¶ Quo ad ſcđʒ determinat̃ in cōi. Scia eſt cā nō niſi ad-
iuncta volūtate. Probat̃. ſcia nō ſignificat rōnē cauſe ex
hoc tm̃ ꝙ eſt in ſciēte: ſʒ ex iclinatiōe ad effectū. g̊ nō niſi
ex adiuncta volūtate. Añs ꝓbat̃ ex ſimili in forma nāli.
puta calore. ꝯñtia ꝟo probat̃: ſcia ex ſe: ſe habʒ ad oppoſi-
ta. g̊ determinatio ad alterā partē eſt ex appetitu adiun-
cto. Aſſumptum ⁊ ꝯñtia habent̃ 9° metaphyſice.
¶ Aduerte hic ꝙ lr̃a ſatis caute loquit̃ de forma nāli. nō
enī dicit ꝙ forma nāliter actiua: puta calor eget aliq̃ in-
clinatione ſupaddita ad hoc vt ſit ꝑncipiū actionis: cum
hoc ſit falſuʒ. ſed dicit ꝙ ipſa forma. ſ. calor inq̃ʒtum hʒ h
ſcʒ eē ſeu manere in ſubo. ex h ſiue vt ſic: nō hʒ ꝙ ſit ſeu
ſignificet̃ vt ꝑncipium actionis: ⁊ hoc veꝝ eſt: qm̃ aliter
ſequeret̃ ꝙ ois
forma que eſt
in aliquo eſſet
ꝑncipiuʒ actio-
nis: qđ eſt fal-
ſum. ſʒ q̃uis ex
hoc nō hēat rō-
nem actiui: req
ritur tm̃ hoc ad
rōnem actiui.
Inclinatio aũt
ad opus ē que
dat forme rō-
nē actiui. Nec
refert quo ad
ꝓpoſitū: an ta-
lis determina-
tio ſit ab intri-
ſeco ex ipſa nā
forme: vt pʒ de
calore. An ab
extriſeco vt cō
tingit in ſcia: q̃
vt ꝓbatum eſt
cāe in actu 2°
rōnē nō hʒ niſi
vt hʒ volūtatē
adiūctā. Sola
eni ſumpta ni-
hil vnq̃ʒ cābit:
niſi cāret ꝑpo-
ſita ſimꝉ: qđ eſt
impoſſe.
¶ Quo ad 3^m re
petit̃ concluſio
adiuncto mō. ſ.
ſcia dei ē cā re- iis.
rū ſm ꝙ hʒ vo- 132.
lūtatē adiūctā.
probat̃ rōne: q̃
eſt ēt probatio
maioris in ꝑn-
cipio aſſumpte
Eſſe dei eſt ſuū
itelligere. g̊ đs
eſt cā reꝝ ꝑ in-
tellectuʒ. g̊ ſcia
dei eſt cā reruʒ
ſm ꝙ hʒ volūtatem adiunctam. Añs pʒ: ⁊ ꝑma ꝯñtia re-
linq̃t̃ vt nota. 2ª aũt ex aſſignato mō quo itell's eſt cā reꝝ
pʒ. Et nihilominus ꝯfirmat̃ in lr̃a ex ſingularitate nois:
q2 ſcia dei vt cā cōſueuit dici ſcia approbationis.
¶ Circa ꝑmā ꝯñam huius rōnis dubiū occurrit: que. ſ. ſit
radix huius ꝯñtie. Eſſe dei eſt ſuum itelligere. g̊ deus eſt
agens ꝑ itellectum. Habʒ enim inſtātiam duplr̃. ꝑmo ſm
veritatē. nō enim valet. eē dei eſt ſuum itelligere. g̊ deus
ꝓducit filium: vel ſpm̃ ſcm̃: per itellectū: cuʒ vtrūqʒ pro-
ducat̃: a deo ꝑ nām: vt ifra patebit. 2° ſm opinionē te-
nentium deū agere ex neceſſitate nāe. Cōcederēt illi phi
ꝙ eſſe dei eſt eius itelligere: ſed negarēt ſequelaʒ dicēdo:

Universidad del Rosario Archivo Histórico

ꝙ deus producit res per itellectum ꝯcomitāter tm̄: q2.ſ. itelligit ſe facere eas: ſed ꝑ nām ſolā cāliter.

¶ Ad hoc breuiter dr̄: ꝙ radix huiꝰ ꝯñtie eſt iſta ꝓpō: agere ꝑ itellectū eſt ꝑfectius ſupius ⁊ vl'ius: ꝗ̄ agere ꝑ nām: que ꝓpō ꝓbat̄ in 2° ꝯ gētiles. cap. 23°. ſup hac eniʒ ſuppoſita: optime ſequit̄ ſi eē dei ē eius itelligere. ergo oēs effectꝰ dei ſunt in deo itelligibilr̄: vt ex ſup:adictis pʒ: q2 opʒ effectus preexiſtere in ipa cētia cauſe ſʒ modū eſſentie ipſius cāe: ſi autē oia ſunt ⁊ in eē dei ⁊ in intelligere eius vt ſic: ⁊ ꝑfectius ſupius vl'iuſqʒ eſt eſſe cām rerū per itelligere: ꝗ̄ ꝑ eē tm̄: cuʒ ꝯſtet ďo attribui deberi qđ ꝑfectiſſimū: qđ ſupremū: qđ vniuerſaliſſimū eſt in cāndo ⁊ cāndi modo: abſqʒ vlla calūnia. ſeqtur. ergo deus eſt cā reꝝ ꝑ intellectū. ¶ Ad obiectionem q̊ in oppoᵐ ꝑ philoſophoꝝ aliquoꝝ opiniōe
132. iam pʒ: ꝙ male negarēt ꝯſequē iaʒ. Ad eā vero que tangit mām de trinitate dr̄ ꝙ obiectio nō eſt ad ꝓpoſitū: q2 ſer
88. mo eſt de vere cauſa effectiua que non poteſt intelligi abſqʒ eēntiali diuerſitate cāe ⁊ cāti. Productiones autē ad intra nō ſunt cauſalitates vere ⁊ ꝓprie. Nec pater eſt vere ⁊ ꝓprie cauſa filij: cum eadeʒ numero ſit vtriuſqʒ ſubſtātia. ⁊ ideo nō eſt mirum ſi nō tenet ibi. Poſſet quoqʒ nihilominus aliter dici: ꝙ hec ꝯña tenet: ſuppoſito ꝙ ex parte producibilis nō repugnet ꝓduci ꝑ intellectū: ſi eniʒ repugnaret ex ꝑte producibilis: ꝗ̄uis haberet eē intelligibilr̄ in cā ⁊c. nunꝗ̄ tamē ſequeret̄ ꝙ poſſet ꝑ itellectum produci vt pʒ. Cōſtat auteʒ ꝙ ſic eſt in ꝓpoſito. nam ꝑſonis diuinis repugnat produci per moduʒ artificiati: non āt alijs rebus. Et iō reſpcū aliaꝝ rerum infert. ꝙ deus eſt agēs per intellectuʒ ⁊ non reſpectu ꝑſonarum diuinaruʒ. Earum eniʒ eſt auctor ꝑ naturā: vt infra patebit.

¶ In reſponſione ad ſcđm: expecta diſcuſſionem eius: qm̄ cū per ſe de cāſalitate rerū tractabitur diſcutietur.

¶ Articu. IX. Titulus clarus.

¶ In cōꝑe duo. ꝑmo reſpōdet q̄ſito affirmatiue. 2° aſſignat differētiā quādam inter ſciētiā diuerſimode nō entiuʒ.

¶ Quo ad ꝑmū cōcluſio ē. Poteſt dici ꝙ deꝰ hʒ ſciētiam nō entium. probatur. deꝰ ſcit omnia q̄ ſunt quocūqʒ modo. ergo omnia que poſſunt per potentiam tā ſuā ꝗ̄ creature fieri cogitari ⁊ dici. ergo eoꝝ q̄ nō ſunt actu. ergo poteſt dici ꝙ deuſ habʒ ſciaʒ nō entiū.
92. Prima ꝯña ꝓbat̄: diſtinguēdo modos eēndi ſimplr̄ ⁊ ſʒ quid: ⁊ ſubdiuidendo ſm gd iuxta multiplicē diuerſitatē potētie. ſ. creatoris vel creature actiue vel paſſiue: reali vel opinatiua ⁊c. 2ª vō ꝯña

ergo dđm. ꝙ Orige. locutus eſt attēdens rōnem ſcie: cui nō competit ratio cauſalitatis: niſi adiuncta volūtate: vt dictuʒ eſtᶜ. ¶ Sed ꝙ dicit ideo preſcire deuʒ aliqua: q2 ſunt futura: intelligēdum eſt ſm cauſaʒ conſequētie: ⁊ nō ſm cauſam eſſendi. Sequit̄ eniʒ. ſi aliqua ſunt futura: ꝙ deus ea preſcierit. nō tamē res future ſunt cā: ꝙ deus ſciat. ¶ Ad ſcđm dicēdum: ꝙ ſcia dei eſt cauſa rerum ſm ꝙ res ſunt in ſcia. Nō fuit aūt in ſcia dei: ꝙ res eſſent ab eterno. Unde ꝗ̄uis ſcia dei ſit eterna: non ſequit̄ tamen ꝙ creature ſint ab eterno. ¶ Ad tertium dicēdum: ꝙ res naturales ſunt medie inter ſcientiā dei ⁊ ſciam noſtraʒ. Nos eni ſciam accipimus a rebus naturalibus: quarum deus per ſuā ſciaʒ cauſa eſt. Unde ſicut ſcibilia naturalia ſunt priora ꝗ̄ ſcientia noſtra ⁊ mēſura eius: ita ſcientia dei eſt prior ꝗ̄ res naturales: ⁊ mēſura ipſaruʒᶜ. Sicut aliqua domus eſt media inter ſcientiaʒ artificis: qui eam fecit: ⁊ ſciam illiꝰ: q eiꝰ cognitionē ex ipſa iaʒ fcā capit.

¶ Utruʒ deus habeat ſciaʒ nō entium. Articulus. IX.

Ad nonum ſic proceditur. Videt̄ ꝙ deꝰ non habeat ſciam niſi entium. Scia enim dei non eſt niſi veroꝝ. Sed verū ⁊ ens conuertunt̄. Ergo ſcia dei nō eſt non entium. ¶ Preterea. Scia requirit ſīlitudinē inter ſciētem ⁊ ſcitum. Sed ea que nō ſunt nō poſſunt habere aliquam ſimilitudineʒ ad deū: qui eſt ipſuʒ eſſe. Ergo ea que nō ſunt nō poſſunt ſciri a deo. ¶ Preterea. Scia dei eſt cā ſcitoꝝ ab ipſo. Sed nō eſt cauſa nō entium: quia non ens nō habet cauſam. Ergo deus nō habʒ ſciētiam de non entibus. ¶ Sed cōtra eſt qđ dicit apoſtolus Ro. iiij. Qui vocat ea que non ſunt tanꝗ̄ ea q̄ ſunt.

¶ Reſpondeo dicēdum: ꝙ deꝰ ſcit omnia quecūqʒ ſunt quocūqʒ modo. Nihil autem prohibʒ ea que nō ſunt ſimpliciter aliquo modo eē. Simpliciter eni ſunt que actu ſunt. Ea vero que nō ſunt actu ſunt in potentia: vel ipſius dei: vel creature: ſiue in potentia actiua: ſiue in paſſiua: ſiue in potentia opinandi: vel imaginandi: vel quocūqʒ modo ſignificandi. Quecūqʒ igit̄ poſſunt ꝑ creaturam fieri: vel cogitari: vel dici: ⁊ etiam quecūqʒ ipſe facere pōt. omnia cognoſcit deus: etiaʒ ſi actu nō ſint. Et pro tāto dici poteſt ꝙ habʒ etiam nō entium ſcientiam. Sed hoꝝ que actu non ſunt eſt attendenda quedam diuerſitas. Quedam eniʒ lʒ nō ſint nūc in actu: tamen vel fuerūt vel erunt. Et omnia iſta dicit̄ deus ſcire ſciētia viſionis. Quia cum intelligere dei: qđ eſt eius eſſe: eternitate mēſuretur: que ſine ſucceſſione exiſtens totū tempus comprehendit: preſens intuitus dei fert̄ in totum tempusᶜ: ⁊ in omnia que ſunt in quocūqʒ tēpore: ſicut in ſubiecta ſibi preſentialiter. Quedam vero

ſunt que ſunt in potentia dei: vl' creature: que tamē nec ſunt nec erunt: neqʒ fuerūt. Et reſpectu hoꝝ non dicitur habere ſcientiaʒ viſionis: ſed ſimplicis intelligētie. Qđ ideo dicitur: quia ea que vident̄ apud nos habent eſſe diſtinctuʒ extra videntem. ¶ Ad primum ergo dicendum: ꝙ ſm ꝙ ſunt in potentia: ſic habent veritatemᶜ ea que non ſunt actu. Uerum eſt enim ea eſſe in potentia. Et ſic ſciūtur a deo. ¶ Ad ſcđm dicendum: ꝙ cum deus ſit ipſum eſſe: intātum vnumquodqʒ eſt: inquātum participat de dei ſimilitudine: ſicut vnūquodqʒ intātum eſt calidum inquātum participat caloreʒ. Sic ⁊ ea que ſunt in potentia: etiam ſi nō ſunt in actu: cognoſcunt̄ a deo. ¶ Ad tertium dicēdum: ꝙ ſcientia eſt cauſa rerum voluntate adiunctaᶜ. Unde non opʒ ꝙ quecūqʒ ſcit deus ſint vel fuerint: vl' futura ſint: ſed ſolum ea que vult eſſe: vel permittit eſſe. Et iterum. Non eſt in ſcia dei: vt illa ſint ſed ꝙ eſſe poſſint.

¶ Utrum deus cognoſcat mala. Articulus. X.

Ad decimum ſic proceditur. Videtur ꝙ deus non cognoſcat mala. Dicit eniʒ philoſophus in. iij. de anima: ꝙ intellectus qui nō eſt in potentia non cognoſcit priuationeʒ. Sed malum eſt priuatio boni: vt dicit Augu. Igitur (cuʒ intellectus dei nunꝗ̄ ſit in potentia: ſed ſemper actu: vt ex dictis patetᶜ) videtur ꝙ deus non cognoſcat mala. ¶ Preterea. Omnis ſcientia: vel eſt cauſa ſciti vl' cauſat̄ ab eo. Sʒ ſcientia dei non eſt cauſa mali: nec cauſat̄ a malo. Ergo ſciētia dei non eſt maloꝝ. ¶ Preterea. Omne quod cognoſcitur: cognoſcitur per ſuaʒ ſimilitudinem: vel per ſuum oppoſitum. Quicquid auteʒ cognoſcit deus: cognoſcit per ſuam eſſentiam: vt ex dictis patetᶜ. Diuina auteʒ eſſentia neqʒ eſt ſimilitudo mali: neqʒ ei malū opponitur. Diuine eniʒ eſſentie nihil eſt contrarium: vt dicit Auguſtinꝰ. xij. de ciuitate dei. Ergo deus non cognoſcit mala. ¶ Preterea. Quod cognoſcitur non per ſeipſuʒ: ſed per aliud: imperfecte cognoſcitur. Sed malū non cognoſcitur a deo per ſeipſum: quia ſic oporteret ꝙ malum eſſet in deo. Oportet enim cognitum eſſe in cognoſcēte. Si ergo cognoſcitur per aliud. ſ. per bonum: imperfecte cognoſcetur ab ipſo. Quod eſt īpoſſibile: quia nulla cognitio dei eſt imperfectaᶜ. Ergo ſcientia dei nō eſt maloꝝ. ¶ Sed contra eſt qđ dicit̄ prouer. xv. Infernus ⁊ perditio coram deo.

¶ Reſpondeo dicenduʒ: ꝙ q̄cunqʒ perfecte cognoſcit aliqđ: oportet ꝙ cognoſcat omnia que poſſunt illi accidere. Sunt autē quedaʒ bona quibus accidere poteſt: vt per mala corrumpantur. Unde deus non perfecte cognoſceret bona: niſi etiam cognoſceret mala. Sic autem eſt cognoſcibile vnūquodqʒ ſcđm ꝙ eſt. Unde cum hoc ſit eſſe mali: quod eſt priuatio boni: per hoc ipm̄ ꝙ deꝰ cognoſcit bona cognoſcit etiam mala: ſicut per luceʒ

eſt per ſe nota: quia nō ſunt actu hec omnia. Tertia quoqʒ eſt euidens: q2 ex quo nō ſunt entia ſimpliciter; ſed in potentia que eſt conditio diminuēs: optime de eis verificatur abſolute negatio entis: ⁊ ſic ſunt non entia: ſicut de homine in potentia vere dicitur non homo: ⁊ de arca in potentia nō arca.

¶ Quo ad ſcđʒ differētia ē nominalis: ꝙ quedam non entia dicitur deꝰ ſcire ſciētia viſionis: quedaʒ vero ſimpliciſ intelligentie: ⁊ ratio nominū eſt quia viſa apud nos habent duas cōditiones.
101. b Altera ē ꝙ ſūt preſentialr̄ obiecta videnti. Altera ꝙ hēnt eſſe diſtinctuʒ extra vidēteʒ. ⁊ propterea illa que quādoqʒ ſunt: viſiōis ſcientia intelligi dicunt̄: que vero nunꝗ̄: nō videri: ſed ſimplici intelligentia ſciri dicuntur. Illa enim habēt has duas conditioneſ
118. propter eterni
87. tatem ſcientie diuine ⁊c. iſta neutram.

¶ Circa hāc ꝑtem eſt dubitatiuncula: quoniam iſta dr̄ia non ſpectat ad nō entia vt ſic: ſed magis ad
89. nō entia inꝗ̄tuʒ ſunt entia: ⁊ cōſequēter ꝑ accidēs ꝑtinet ad hunc articulū: in quo de ſcientia nō entiū agitur. Aſſumptū pʒ: q2 ea q̄ qñqʒ ſunt: ꝑtinēt ad ſciaʒ viſiōis: ea rōe: q2 ſunt entia quādoqʒ in actu: ⁊
81. non inquātum non entia. g̊.

¶ Ad hoc breuiter dicitur: ꝙ iſta differentia tangit non entia vtroqʒ modo. ſcilicet inquātum ſunt: ⁊ inꝗ̄tuʒ nō ſunt. Eoꝝ enim que nunꝗ̄ ſunt: ſed ſemper ſunt in potentia: nō ſolum ipſe entitates: in potētia: ſed negationes actualitatis ſimplici intelligentia noſcuntur. ⁊ ſimiliter eoꝝ que quādoqʒ actu ſunt non ſoluʒ entitates ī actu tali tēpore: ſʒ negatōes ab actu tali alio tēpore: viſionis ſciētia cognoſcuntur ab eterno: ⁊ hoꝝ ratio eſt: q2 negatio per affirmatio 84.
nem cognoſci 85.
tur: ⁊ illius genus ſequitur ī eēndo ⁊ cognoſcendo ſm ſe. ⁊ ſic differentia iſta eſt cōplete cōplectens nō entia ad propoſitum.

¶ Articulus. X. Titulus clarus.

¶ In corꝑe primo reſpōdet q̄ſito: affirmando ꝙ ſic eſt. 2° quomō eſt.

¶ Quo ad primum ꝯ rñſiua directe queſito affirmatiue ē. 85.
Deꝰ cognoſcit mala. probat̄. Deus perfecte cognoſcit omnia bona. ergo ſcit omnia que poſſunt quibuſcūqʒ illoꝝ accider̄. ergo ſcit mala. Antecedens cum prima ꝯſequentia relinquit̄ pro euidēti. 2ª vō probatur. quia ſunt quedā bona quibus poteſt accidere vt per mala corrumpantur: vt patet taʒ de bono naturali: ꝗ̄ morali.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶ Quo ad ſecũdũ modus cognoſcēdi eſt ꝑ aliꝺ: ita ꝙ hec cõcluſio. deus cognoſcit mala per bona. ꝓbatur declaratur ⁊ cõfirmatur. Probatur primo. eſſe mali cõſiſtit in priuatione boni. ergo cognoſcibilitas mali cõſiſtit in negatione boni. igiť
52. d 431. deus ꝑpter hoc cognoſcit mala q̄ꝛ bona ſcit. Antecedēs pꝫ. cõſequētia vero probatur: qꝛ vnũquodqꝫ eo modo quo habet eſſe: habet cognoſci. Declaratur: deinde exemplo: ſicut tenebre noſcũtur per lumen. Confirmať demum auctoritate Dyo. vt pꝫ in lr̃a.

¶ Articu. XI. Itulus t ſingularia rerũ materialium: de his. n. eſt dubium: nõ de ſingularibꝰ imaterialibus: cum iam dictũ ſit: ꝙ nouit ſeipſum quē ſingularem eē cõſtat.

¶ In corpe primo reſpondet directe queſito ꝙ ſic. Secũdo tractat quo modo.

¶ Quo ad primum tria. Primo reſpõdet q̃ſito affirmatiue. Deꝰ cognoſcit ſingularia.
90. Probatur. omnes perfectiones in creatu-

cognoſcuntur tenebre. Unde dicit Diony. vij. cap̃. de diui. no. Oꝛ deus per ſemetipm̃ tenebrarũ accipit viſionem: nõ aliunde videns tenebras q̃ꝫ a lumine. ¶ Ad primum ergo dicēdum: ꝙ verbum philoſophi eſt ſic intelligendum: ꝙ intellectus qui non eſt in potentia: non cognoſcit priuationeꝫ per priuationem in ipſo exiſtētem. Et hoc congruit cum eo quod ſupra dixerat: ꝙ punctũ ⁊ omne indiuiſibile per priuationem diuiſionis cognoſciť. Qꝺ contingit ex hoc: quia forme ſimplices ⁊ idiuiſibiles nõ ſunt actu in intellectu noſtro: ſed in potentia tantum. Nam ſi eſſent actu in intellectu noſtro: non per priuationem cognoſcerentur. Et ſic cognoſcuntur ſimplicia a ſubſtantijs ſeparatis. Deus igitur non cognoſcit malum per priuationē in ſe exiſtentem: ſed per bonũ oppoſitũ. ¶ Ad ſcꝺꝫ dꝺm: ꝙ ſcia dei non eſt cā mali: ſed eſt cauſa boni: per qꝺ cognoſciť malum. ¶ Ad tertium dicendum: ꝙ licꝫ malum non opponatur eſſentie diuine: que non eſt corruptibilis per malum: opponiť tamē effectibus dei: quos per eſſentiam ſuā cognoſcit. Et eos cognoſcens mala oppoſita cognoſcit. ¶ Ad q̃rtum dicendum: ꝙ cognoſcere aliquid per aliud tantuꝫ eſt imperfecte cognitionis: ſi illꝺ ſit cognoſcibile per ſe. Sꝫ malum non eſt per ſe cognoſcibile: quia de ratione mali eſt ꝙ ſit priuatio boni. Et ſic neqꝫ diffiniri neqꝫ cognoſci poteſt: niſi per bonum.

¶ Utrum deus cognoſcat ſingularia. Articulus. XI.

AD vndecimuꝫ ſic ꝓceditur. Uidetur ꝙ deus non cognoſcat ſingularia. Intellectꝰ enim diuinus imaterialior eſt q̃ꝫ intellectus humanus. Sed intellectus humanus propter ſuam imaterialitatem non cognoſcit ſingularia: ſed ſicut dicitur in primo de anima. ratio eſt vniuerſalium: ſenſus vero particularium. Ergo deus nõ noſcit ſingl'aria. ¶ Preterea. Ille ſole virtutes ĩ nobis ſunt ſingularium cognoſcitiue: que recipiunt ſpecies non abſtractas a materialibus conditionibus. Sed res ĩ deo ſunt maxime abſtracte ab omni materialitate. Ergo deꝰ nõ cognoſcit ſingularia. ¶ Preterea. omnis cognitio eſt per aliquā ſimilitudinem. Sed ſimilitudo ſingularium inquātuꝫ ſunt ſingularia non videtur eſſe in deo: quia principiũ ſingularitatis eſt materia. Que cũ ſit ens in potentia tātum: omnino eſt diſſimilis deo: q eſt actus purus. Nõ ergo deus poteſt cognoſcere ſingularia. ¶ Sꝫ cõtra eſt qꝺ dicitur prouer. xvj. Omnes vie hominum patent oculis eius.

¶ Reſpondeo dicēdum: ꝙ deꝰ cognoſcit ſingularia. Omnes eniꝫ perfectiones in creaturis inuēte in deo preexiſtunt ſcꝺꝫ altiorem modum: vt ex dictis pateť. Cognoſcere autem ſingularia pertinet ad perfectionem noſtram. Unde neceſſe ē ꝙ deus ſingularia cognoſcat. Nam ⁊ philoſophus pro inconuenienti habet: ꝙ aliquid cognoſcatur a nobis qꝺ nõ cognoſcatur a deo. Unde cõtra Emped. arguit in. i. de anima. ⁊ in. iij. meta. ꝙ accideret deũ eſſe inſipiētiſſimum: ſi diſcordiam ignoraret. Sꝫ perfectiones que in iferioribus diuidũtur in deo ſimpliciter ⁊ vnite exiſtunť. Unde lꝫ nos ꝑ aliaꝫ potentiam cognoſcamus vniuerſalia ⁊ immaterialia: ⁊ per

ris inuēte preexiſtit ĩ deo altiori modo. cognitio ſingularium eſt perfectio hoīs. ergo preexiſtit ĩ deo altiori mõ. 2º oſtēdit vim huius motiui ex auctoritate Ariſtotelis. Ratio eni iſta fundatur ĩ hoc: ꝙ opus ſit omne cognitum a nobis cognoſci a deo: ⁊ hoc aſſũpſit ariſtoteles cõtra Empedoclē. Tertio declarat illā particulam in cõcluſione adiũctam ex vi medij. ſ. altiori modo in hoc attēdi dicēs: ꝙ noſ ꝑ diuerſas potentias cognoſcimus ſingularia ⁊ vniuerſalia. Deus autē ſimplici intellectu omnia tā materialia q̃ꝫ imaterialia cõprehendit. ⁊ ꝓbať: quia que diuiduntur in inferioribꝰ ſunt ſimpl'r ⁊ vnite in deo.

¶ Aduerte hic: ꝙ quia maior 32. 23. propoſitio non eſt vera de preexiſtentia formali niſi in ꝑfectionibꝰ ſimpliciter: ideo lꝫ noſtruꝫ cognoſcere ſingulare et ſentire ſint ideꝫ: littera nõ dixit: ſentire: ſꝫ cognoſcere ſingulare: ꝑtinet ad perſectionē noſtram. Sentire enim non
80. eſt ꝑfectio ſimpliciter: nec ꝑ̃exiſtit in deo formaliter: ſed virtualiter tantum. Cognoſcere autēꝫ ſingulare: eſt perfectio ſimpl'r: ⁊ concludendum erat hic: ꝙ preexiſtit in deo formaliter.

¶ Quo ad ſcꝺm tria ſunt: iuxta opiones duas ⁊ determinationem. Prima ergo opinio circa moduꝫ quo deus itelligit ſingl'aria ſtat in hoc: ꝙ deus cognoſcit ſingularia: cog̊ſcendo omnes eoruꝫ cauſas vniuerſales. Probatur hoc ſufficere. Nihil eſt ĩ aliquo ſin-
287. 85. gulari qꝺ nõ ex aliqua vniuerſali cauſa inſit. g̊ cognitis omnibus vniuerſalibus cognoſciť totum ſingulare. Declarať etiam exēplo in eclypſiꝰ. Refutať h opinio. ſi deus cognoſceret ſingularia cognoſcendo tm̃ vniuerſales cās. ergo nõ cognoſceret ſingularia in ſua ſingularitate. cuius oppoſituꝫ probatum eſt. ꝯſequētia probať. Totum aggregatum qꝺ eſt ĩ ſingl'ari ex cauſis vniuerſalibus vt ſic: non ſufficit ad cõſtituēdum ſingulare. ergo. Aſſũptum probať: et manifeſtať. Probať: quia dempta materia ſignata ſeu ꝑncipio indiuiduatiõis quicquid illud ſit: cum vniuerſale nõ eē cõſtet: nunq̃ꝫ ꝯſtituetur ſingulare. Manifeſtatur vero in hoc ho-
87. mine exemplariter.

¶ Scꝺa v̊o opi-
84 nio ſtat in hoc. Deꝰ cog̊ſcit ſingularia applicādo vniuerſalia ad particularia. Cõtra applicatio nõ eſt niſi ad precognitum. g̊ applicatio vl'is ad particulare ꝑ̃ſupponit cognitionē ſingularis, nõ facit.

¶ Determinatio autēꝫ eſt. Deus cognoſcit ſingularia per eſſentiam ſuam. Probatur quo ad primam partem ſic. Sciētia dei eſt cauſa rerum. g̊
235. 287. ſe extendit ad omnia ad que ſe extēdit eius cauſalitas. ergo ad ſingularia. Antecedēs cum prima cõſequētia eſt notum. Scꝺa v̊o probatur. quia deus eſt cauſa nõ ſoluꝫ forme ſed materie indiduātis. Quo ad ſecũdā partem ſic. Deus ſcit alia a ſe per eſſentiam ſuaꝫ vt ſimilitudo: ſeu actiuũ principiuꝫ eſt eoꝝ. ergo eēntia ſua eſt ſufficiēs ꝑncipium cognoſcendi oīa que per ipſuꝫ fiunt etiam in ſingu-
c 424. lari. ergo cog̊ſcit ſingularia per ſuam eſſentiam. Antece-
432. dens patet ex dictis. ꝯſequentia vero ex terminis ⁊ probatione ꝑme partis patet. Ultimo declaratur tota ratio. exēplo ſciētie artificis. ſi fingamus ꝙ ſit cauſa fore ⁊ materie artificiati.

¶ Aduerte: ꝙ tota determiatio huius littere ſupponit deum eſſe cauſaꝫ proximam materie prime: de quo quia inferius erit ſpecialis queſtio: ſupponatur nunc. H eni ꝯceſſo reliq̃ clara ſunt ⁊ indubitata.

aliam ſingularia ⁊ materialia. deus tamen per ſuum ſimplicem itellectum vtraqꝫ cognoſcit. Sed qualiter hoc eē poſſit: quidam manifeſtare volentes dixerunt: ꝙ deus cognoſcit ſingularia per cauſas vniuerſalesᶜ. Nam nihil eſt in aliquo ſingularium: qꝺ nõ ex aliqua cauſa oriatur vniuerſali. Et ponunt exemplum. Sicut ſi aliqs aſtrologus cognoſceret omnes motus vniuerſales celi: poſſet prenũciare omnes eclypſes futuras. Sed iſtud non ſufficit. quia ſingularia ex cauſis vniuerſalibus ſortiuntur quaſdam formas ⁊ virtutes: que quantũcunqꝫ adinuicem coniungantur nõ indiuiduantur: niſi per materiam indiuidualem. Unde qui cognoſceret Socratem per hoc ꝙ eſt albus: vel ſofronici filius: vel quicquid aliud ſic dicatur: nõ cognoſceret ipſum: inquātum eſt hic homo. Unde ꝓm modum predictum deus non cognoſceret ſingularia in ſua ſingularitate. Alij v̊o dixerũt: ꝙ deꝰ cognoſcit ſingularia applicādo cauſas vniuerſales ad ꝑticulares effectus. Sed hoc nihil eſt: qꝛ nullus põt applicare aliquid ad alteruꝫ: niſi illud precognoſcat. Unde dicta applicatio nõ poteſt eſſe ratio cognoſcēdi particularia: ſed cognitionem ſingulariuꝫ preſupponit. Et ideo aliter dicēdum eſt: ꝙ cũ deus ſit cauſa rerum per ſuam ſcientiam: vt dictum eſtᶜ: in tātum ſe extendit ſcientia dei: inquātum ſe extēdit eiꝰ cauſalitasᶜ. Unde cum virtus actiua dei ſe extendat nõ ſoluꝫ ad formas quibus accipitur rõ vniuerſalis: ſed etiam vſqꝫ ad materiaꝫ (vt infra oſtēdeturᶜ) neceſſe eſt ꝙ ſciētia dei vſqꝫ ad ſingularia ſe extendat: que per materiam indiuiduātur. Cuꝫ enim ſciat alia a ſe per eſſentiā ſuam: inquātuꝫ eſt ſimilitudo rerum: vel vt principium actiuum earum: neceſſe eſt ꝙ eēntia ſua ſit principium ſufficiēs cognoſcēdi oīa: que per ipſuꝫ fiunt: nõ ſolum in vniuerſali: ſed etiaꝫ in ſingulari. Et eēt ſimile de ſcientia artificis ſi eſſet productiua totius rei: ⁊ nõ forme tātum. ¶ Ad primũ ergo dicēdum: ꝙ intellectus noſter ſpeciem itelligibileꝫ abſtrahit a principijs indiuiduantibus. Unde ſpecies itelligibilis noſtri itellectus nõ poteſt eſſe ſimilitudo principiorum idiuidualiumᶜ. Et propter hoc itellectus noſter ſingularia nõ cognoſcitᶜ. Sed ſpecies itelligibilis diuini itellectus: que eſt dei eſſentia: nõ eſt imaterialis per abſtractionem: ſed per ſeipſam: principium exiſtēs omnium principioruꝫ: que intrāt rei compoſitionē: ſiue ſint principia ſpeciei ſiue principia indiuidui. Unde per eam deus cognoſcit nõ ſolum vniuerſalia: ſed etiam ſingularia. ¶ Ad ſecũdum dicēdum: ꝙ q̃ꝫuis ſpecies intellectus diuini ꝓm eſſe ſuum nõ habet cõditiones materiales: ſicut ſpecies recepte in imaginatione ⁊ ſenſu: tamē virtute ſe extēdit ad imaterialia ⁊ materialia. vt dictũ eſtᶜ. ¶ Ad tertium dicēduꝫ: ꝙ materia licꝫ recedat a dei ſilitudine ꝓm ſuam potētialitatem: tñ inq̃ꝫtuꝫ vel ſic eē hꝫ ſilitudineꝫ quādā retinet diuini eſſe.

2ª pbº. conclu.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶ In reſponſionibus ad argumẽta multa diſ-
91. cutienda ſunt: ſed nõ hic. ſed inferius in locis proprijs patebunt.

¶ Articu. XII. Titulus clarus.

¶ In corpe tria. Primo reſpondet queſito abſolute. Secundo: ſpecialiter de ſcientia viſionis. Tertio aſſignat cauſaꝫ vtriuſqꝫ cõcluſionis.

¶ Quo ad primum cõcluſio reſpõſiua de ſcientia abſolute eſt. Deus ſcit ĩfinita. Probatur. deꝰ ſcit oia ĩ actu: ⁊ omnia que ſunt in potẽtia taꝫ ſua q̃ꝫ creata. g̊ ſcit ĩfinita. Patꝫ ſequela. omnia iſta cõſtat eſſe infinita.

¶ Quo ad ſecũdum. an ſcientia viſionis ſit ĩfinitorũ: duo dicit. Primo refert opinio negatiua: cũ eius motiuo: generatio nec ẽ eterna a parte ante nec a pte poſt. ergo que ſunt erunt ⁊ fuerũt ſunt finita. ergo ſcientia viſionis non eſt ĩfinitorũ. Secũdo confutatur motiuum: ⁊ probatur cõ-
88. cluſio affirmatiua. Cogitationes ⁊ affectiones creature rationalis multiplicabunt eterno a parte poſt

¶ Utrũ deus poſſit cognoſcere infinita. Articulus. XII.

AD duodecimum ſic proceditur. Videtur ꝙ deus non poſſit cognoſcere infinita. Infinitum enim ſecundum ꝙ eſt ĩfinitum eſt ignotum: quia infinitum eſt: cuius quãtitatem accipientibus ſemper eſt aliquid extra aſſumere. vt dicit in tertio phyſi. Auguſtinus ẽt dicit. xij. de ciuita. dei. ꝙ quicquid ſcientia comprehenditur ſcientis comprehenſione finitur. Sed infinita non poſſunt finiri. Ergo non poſſunt ſcientia dei comprehendi. ¶ Si dicatur ꝙ ea que ĩ ſe ſunt ĩfinita: ſciẽtie dei finita ſunt. Contra. Ratio infiniti eſt: ꝙ ſit impertranſibile: ⁊ finiti ꝙ ſit pertrãſibile. vt dicitur in tertio phyſicorum. Sed infinitum non poteſt tranſiri: nec a finito: nec ab infinito. vt probatur in ſexto phyſicorum. Ergo infinitum non poteſt eſſe finitũ finito: neqꝫ etiam infinito. Et ita infinita non ſunt finita ſcientie dei: que eſt infinita. ¶ Preterea. Scientia dei eſt menſura ſcitorum. Sed contra rationem infiniti eſt ꝙ ſit menſuratum. Ergo infinita non poſſunt ſciri a deo. ¶ Sed contra eſt quod dicit Auguſtinus xij. de ciuitate dei. Quãuis infinitorum numerorum nullus ſit numerus: nõ tamen incomprehenſibilis ei: cuius ſcientie non eſt numerus.

¶ Reſpondeo dicendum: ꝙ (cum deus ſciat non ſolum ea que ſunt actu: ſed etiam ea que ſunt in potẽtia: vel ſua vel creature: vt oſtenſum eſt: hec autem conſtat eſſe infinita) neceſſe eſt dicere: ꝙ deus ſciat infinita. Et licꝫ ſcientia viſionis: que eſt tãtum eorũ que ſunt: vel erunt: vel fuerunt: non ſit infinitorum: vt quidam dicũt: cum non ponamus mundum ab eterno fuiſſe: nec generationem ⁊ motum in eternum: menſura: vt indiuidua in infinitum multiplicentur: tamen ſi diligentius cõſiderentur: neceſſe eſt dicere: ꝙ deus etiam ſcientia viſionis ſciat infinita. Quia deus ſcit etiam cogitationes: ⁊ affectiones cordiũ: que in infinitum multiplicabũtur creaturis rationalibus permanentibus abſqꝫ fine. Hoc autem ideo eſt: quia cognitio cuiuſlibet cognoſcentis ſe extendit ſecũdum modum forme: que eſt principium cognitionis. Species enim ſenſibilis: que eſt in ſenſu: eſt ſimilitudo ſolum vnius indiuidui. Unde per eam ſolum indiuiduum cognoſci poteſt. Species autem intelligibilis intellectus noſtri eſt ſimilitudo rei quantum ad naturam ſpeciei: que eſt participabilis a particularibus infinitis. Unde intellectus noſter per ſpeciem intelligibilem hominis cognoſcit quodãmodo homies etiaꝫ infinitos: ſed tamen nõ inquãtum diſtinguuntur abinuiceꝫ: ſed ſecũdum ꝙ cõmunicant in natura ſpeciei. propter hoc ꝙ ſpecies intelligibilis ĩtellectus noſtri non eſt ſimilitudo hominum quãtum ad principia indiuidualia: ſed ſolum quantum ad pricipia ſpeciei. Eſſentia autem diuina per quã intellectus diuinus intelligit: eſt ſimilitudo ſufficiens oĩum que ſunt: vel eſſe poſſunt: nõ ſolũ quãtũ ad principia cõmunia: ſed etiam quãtum ad pricipia propria vniuſcuiuſqꝫ. vt oſtẽſũ eſt. Unde ſequitur ꝙ ſciẽtia dei ſe extẽdat ad infinita: ẽt ſecũdum ꝙ ſunt adinuicem diſtincta. ¶ Ad primũ ergo dicendum: ꝙ ĩfiniti ratio cõgruit

ergo ſciẽtia viſionis eſt infinitorum. Et ſic opinio pꝛima nõ luſtrauit oẽm generationeꝫ: ſed eam tantũ que ex celi motu pendet. ⁊ iõ errauit.

¶ Quo ad tertiũ aſſignatur propter qđ deus nouit infinita abſolute ⁊ ſcientia viſioniꝫ, ſic: cognitio ſe extendit ſcđm extẽſioneꝫ forme que eſt cognitionis principiũ. ergo cognitio dei ẽ ſcđm extẽſioneꝫ eẽntie ſue. ergo extendit ſe ad infinita etiaꝫ ſcđm qđ ſunt adinuiceꝫ diſtincta. Et ſic ſimul probat quia. ⁊ propter quid. queſiti. Antecedẽs probatur inductiue: incohando a cognitiõe ⁊ ſpecie ſenſibili ⁊ procedẽdo per intellectionem ⁊ ſpeciem intelligibilem noſtram: in ſenſu ſpecies ſe extendit ad vnũ numero tm̃: ⁊ ſic ſenſatio. i intellectu noſtro ſpecies ad vnũ formal͛ in quo cõmunicant infinita in potentia. et ſimiliter intellectio noſtra ſe extẽdit. Prima cõña probatur: q2 eſſentia dei eſt forma per quã intellectus diuinus intelligit.
Scđa vero: q2 90.
eſſentia dei extendit ſe in repreſentãdo ad omnia que ſũt

⁊ eſſe poſſunt: nõ ſolum quo ad pꝛincipia cõmunia: ſed propria cuiuſqꝫ: vt iam dictũ eſt.

¶ Artic. XIII. Titulus clarꝰ: tam quo ad ly futura q̃ꝫ quo ad ly contingentia.

¶ In corpore quatuor. Primo reſpondet ꝙ ſic. Secundo quomodo: ex parte cogni-
86. ti ibi. Ad cuiꝰ euidentiam. Tertio quomodo: ⁊ quare ex parte cognoſcẽtis ibi. Et lꝫ.

¶ Quo ad primam concluſio reſponſiua q̃ſito affirmatiue eſt. Deus cognoſcit futura contingentia. Probatur. Deus ſcit omnia non ſolum que ſunt actu: ſed que ſunt in potentia ſua et creature. ergo ſcit futura contingentia. Antecedens patet ex dictis. cõſequẽtia probatur: q2 quedaꝫ horum ſunt cõtingentia futura nobis. Aduerte ꝙ iſta additio. ſ. nobis: non ponit vt limitatio aut cõditio diminuens rationem futuri: ſed vt declaratio. hec enim ſunt futura ſimpliciter: quia ſunt ſcđm
37. ſeipſa futura: ⁊ nõ tãtum quo ad nos. Sꝫ declarantur futura ſimpliciter:

quãtitati ſcđm philoſophum in. i. phy. De ratione aũt quãtitatis eſt ordo partium. Cognoſcere ergo infinitum ſcđm modum ĩfiniti eſt cognoſcere partem poſt partẽ. Et ſic nullo modo cõtingit cognoſci infinitum. Quia quãtacũqꝫ q̃ꝫtitas partium accipiatur ſemper remanet aliquid extra accipiẽtem. Deus aũt non ſic cognoſcit ĩfinitum vel infinita: quaſi enumerando partem poſt partem: cum cognoſcat omnia ſimul: nõ ſucceſſiue: vt ſupra dictum eſt. Unde nihil prohibꝫ ipm cognoſcere ĩfinita. ¶ Ad ſcđm dicẽdum: ꝙ trãſitio importat quãdam ſucceſſionem in partibus. Et inde eſt: ꝙ infinitũ tranſiri nõ poteſt: neqꝫ a finito: neqꝫ ab ĩfinito. Sed ad rationem comprehẽſionis ſufficit adequatio: q2 id comprehendi dicit: cuius nihil eſt extra comprehẽdentem. Unñ nõ eſt cõtra rationem ĩfiniti: ꝙ cõprehẽdatur ab infinito. Et ſic qđ in ſe eſt infinitum poteſt dici finitum ſciẽtie dei tanq̃ꝫ comprehenſum: non tamen tanq̃ꝫ pertranſibile. ¶ Ad tertiũ dicendum: ꝙ ſcientia dei eſt mẽſura rerũ nõ quãtitatiua: qua quidem mẽſura carent ĩfinita: ſed qua menſurat eſſentiam ⁊ veritateꝫ rei. Unũquodqꝫ enĩ in tãtum habet de veritate ſue nature: inquãtũ imitatur dei ſcientiam: ſicut artificiatũ inquãtum concordat arti. Dato autem ꝙ eſſent aliqua infinita actu ſcđm numerum: puta infiniti homines: vel ſcđm quãtitatẽ cõtinuã: vt ſi eſſet aer ĩfinitus: (vt quidam antiqui dixerunt) tamẽ manifeſtũ eſt ꝙ haberẽt eſſe determinatum ⁊ finitũ: quia eſſe eorum eſſet limitatũ ad aliquas determinatas naturas. Unde mẽſurabilia eẽnt ſcđm ſcientiam dei.

¶ Utrum ſcia dei ſit futurorũ cõtingẽtium. Arti. XIII.

AD decimũtertiũ ſic procedit. Videtur ꝙ ſcientia dei non ſit futurorum contingentium. A cauſa enim neceſſaria procedit effectus neceſſarius. Sed ſcientia dei eſt cauſa ſcitorũ: vt ſupra dictum eſt. Cũ ergo ipſa ſit neceſſaria ſequit ſcita eiꝰ eſſe neceſſaria. Nõ ergo ſciẽtia dei eſt contingentiũ. ¶ Preterea. Omnis cõditionalis vere cuius antecedẽs eſt neceſſariũ abſolute: cõſequẽs eſt neceſſarium abſolute. Sic enim ſe habꝫ antecedẽs ad cõſequens: ſicut principia ad cõcluſionem. Ex principijs autẽ neceſſarijs non ſequitur concluſio niſi neceſſaria. vt in primo poſteriorum probatur. Sed hec eſt quedam conditionalis vera. ſi deus ſciuit hoc futurum eſſe. hoc erit: quia ſcientia dei non eſt niſi verorũ. Huius autem cõditionalis antecedens eſt neceſſarium abſolute: tum quia eſt eternum: tũ quia ſignificatur vt preteritũ. Ergo ⁊ conſequens eſt neceſſarium abſolute. Igitur quicquid ſcitur a deo eſt neceſſarium. Et ſic ſcientia dei nõ eſt contingentium. ¶ Preterea. Omne ſcitũ a deo neceſſe eſt eſſe: quia etiam omne ſcitum a nobis neceſſe eſt eſſe: cum tamen ſcientia dei certior ſit q̃ꝫ ſcientia noſtra. Sed nullũ cõtingẽs futurum neceſſe eſt eẽ. Ergo nullum contingens futurum eſt ſcitũ a deo. ¶ Sed contra eſt quod dicitur in pſ. Qui finxit ſingillatim cor. eorũ qui intelligit omnia opera eorum. ſ. hominum. Sed opera hominum ſunt contingentia: vtpote li. ar. ſubiecta. Ergo deus ſcit futura cõtingẽtia.

¶ Reſpondeo dicẽdũ: ꝙ cum

per futura nobis: q2 ſũt futu-
ra ſcđm illã mẽſu- 92.
ram durationis q̃ nos menſuramur. ſcilꝫ ſecũdum tempuſ: ⁊ non ſecũdum eternitatem: vt ĩfra patebit.

hec mã tractat a doct. 1. ſ. d. 38. p qua vide [illegible] ibidem. [illegible]

¶ Quo ad ſecũ-
dũ ponuntur 87.
duo modi quibus contingentia futura ſubduntur diuine cognitioni: differenter tamẽ: ⁊ ſic ponit hec concluſio. futura cognoſcuntur a deo prout ſunt actu in ſeipſis: ⁊ prout ſunt in cauſis ſuis: ſed primo mõ certe. Secũdo modo vero inquantum cognoſcibilia ſũt. Probatur ⁊ declaratur. diſtinguendo contingentia futura ſecundum duplicem ſtatũ: ſcilicet in actu: et in potentia cauſarum. ⁊ ponendo differẽtias tres inter hos ſtatꝰ. Prima eſt quo ad differẽtiaꝫ temporis: quia vt in actu: habet rationem preſentis: vt in potentia: futuri. Secunda quo ad contingentiaꝫ: quia vt in actu: habet rationem determiati ad vnũ: vt in potentia: contingẽtis ad vtrãqꝫ parteꝫ. Tertia quo ad cognitionem: quia vt in actu: põt ſubdi certe cognitiõi. vt patꝫ de viſione

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

corporali: vt in potētia nō niſi coniecture ⁊c. Ex his enim manifeſte ſequitur intētum.

¶ Aduerte hic: ꝙ aliud eſt loqui de natura cōtingentie: ⁊ aliud eſt loqui de ſtatu contingentie. Cum enim contingentia ſit differentia entium nō accidētalis: ſed ſubſtantialis: quoniaȝ 88. vnūquodqȝ ſecūduȝ propriā naturam in ſeipſo eſt ens cōtingēs vel neceſſarium ⁊c. ⁊ natura rei non varietur: ȝ ſit eadem in actu ⁊ in potētia: oȝ ꝙ res contingens ſiue ſit in actu ⁊ preſens: 435. ſiue in potētia ⁊ futura: ſemꝑ ſit nature contingentis. Ac ꝑ hoc differentia poſita in littera: inter cōtingens in actu ⁊ in potētia preſens ⁊ futuruȝ: nō eſt differentia nature: q̄ſi aliam naturaȝ hēat ſic ⁊ aliaȝ ſic: ſed eſt differētia ſtatus eiuſdem nature. Poteſt enim vna eadem natura: ſua ratiōe ſalua: diuerſos habere ſtatus in actu ⁊ in potētia: preſentis ⁊ futuri ⁊c. Status enī actualitatis eſt ſtatus determinati ad alteram partem contradictionis. ſtatus vero in cauſa ad vtrālibȝ: eſt ſtatus indeterminationis. Conſtat autem ꝙ contingentia ſe tenet ex parte indeterminationis. Neceſſitas autem ex parte determinationis. ⁊ ideo res contingens vt futura ⁊ in potētia dicitur habere rationem cōtingentis quo ad ſtatum: vt preſens autē in actu dicitur habere rationem neceſſarij quo ad ſtatum. Rurſus res quātūcunqȝ cōtingens ex ſtatu preſentie contrahit quēdam neceſſitatis modum ex ſuppoſitiōe ſtatus: ad ipſam ſub tali ſtatu pertingētem: vt patet ex primo perihermenias: quia vnūquodqȝ quod eſt quādo eſt neceſſario eſt. Res autē vt futura ſeu in potentia: cum non ſit talem neceſſitatis modum non cōtrahit: ſed contingens ⁊ in ſtatu contingente abſqȝ tali neceſſitate relinquitur. Et propterea in littera dicitur: ꝙ contingens vt preſens poteſt ſubdi infallibili ⁊ certe ſcientie. Et in calce reſponſionis ad ſcdm dicitur: ꝙ vt ſic eſt neceſſarium.

¶ Quo ad tertium primo ponitur modus: quo deus hec nouit. ſ. ſimul. Et quoniam ex eadē radice pēdet ratio quare deus hec cognoſcat: ideo in littera propoſito modo ſimultatis: ex eius cauſa: propter etiam qd̄ queſite cōcluſionis oſtēditur. propterea formato concluſionem cōtinentem etiam modum ⁊ cauſam. ⁊ ponatur hec cōcluſio. deus cognoſcit omnia futura cōtingētia ſecūduȝ ſtatum quo actu ſunt ab eterno ſimul. Probatur. eternitas tota ſimul exiſtens ambit totum tempus: ⁊ dei cognitio menſuratur eternitate. ergo ⁊ ſimul que ſucceſſiue fiūt nouit: ⁊ oīa que ſunt in tempore: ſunt preſentia deo ab eterno: nō ſolum qꝛ rationes eorum habȝ preſentes apud ſe: ſed qꝛ eius ītuitus ab eterno fertur ſupra omnia vt ſunt in ſua preſentialitate. ergo cōtingētia etiam inq̄ꝫtum ſcdm ſuam preſentialitatem ſubduntur diuino cōſpectui īfallibiliter cognoſcuntur a deo. Añs quo ad ſecūdam partem probatur: qꝛ eē dei mēſuratur eternitate.

ſupra oſtenſum ſit: ꝙ deus ſciat omnia: non ſolum que actu ſunt: ſed etiam que ſunt in potentia ſua vel creature: horum autem quedam ſunt contingentia nobis futura: ſequitur ꝙ deus contingētia futura cognoſcat. ¶ Ad cuius euidentiam conſiderādum eſt ꝙ contingens aliquod dupliciter poteſt conſiderari. Uno modo in ſeipſo: ſecundum ꝙ iam in actu eſt. Et ſic non conſideratur vt futurum ſed vt p̄ſens: neqȝ ad vtrūlibet contingens: ſed vt determinatum ad vnum. Et propter hoc ſic infallibil'r ſubdi poteſt certe cognitioni: vtpote ſenſui viſus: ſicut cum video ſortem ſedere. Alio modo poteſt conſiderari contingens: vt eſt in ſua cauſa. Et ſic conſideratur: vt futurum ⁊ vt contingens: nōdum determinatum ad vnuȝ: quia cauſa contingentis ſe habet ad oppoſita. Et ſic contingens non ſubditur per certitudinem alicui cognitioni. Unde quicūqȝ cognoſcit effectuȝ contingentem in cauſa ſua tantum: non habet de eo niſi coniecturalem cognitionem. Deus autem cognoſcit omnia cōtingentia: nō ſolum prout ſunt in ſuis cauſis: ſed etiam prout vnūqdqȝ eoꝝ eſt actu in ſeipſo. Et lȝ ꝯtingētia fiāt ī actu ſucceſſiue: nō tamen deus ſucceſſiue cognoſcit ꝯtingētia ꝓut ſunt in ſuo eē: ſicut nos: ſed ſimul: quia ſua cognitio menſuratur eternitate: ſicut etiam ſuum eſſe. Eternitas autem tota ſimul exiſtens ambit totum tempus: vt ſupra dictum eſt. Unde omnia que ſunt in tempore ſunt deo ab eterno p̄ſentia: non ſolum ea ratione: qua habet rationes rerum apud ſe preſentes: vt quidam dicunt: ſed quia eius ītuitus fertur ab eterno ſupra omnia: ꝓut ſunt in ſua p̄ſentialitate. Unde manifeſtum eſt ꝙ contingentia ⁊ infallibiliter a deo cognoſcuntur: inquātum ſubduntur diuino conſpectui ſcdm ſuam preſentialitatem: ⁊ tamē ſunt futura ꝯtingētia ſuis cauſis ꝯpata.

¶ Circa dicta in hoc articl'o aduertēdum eſt: ꝙ hic ſunt duo dicta dubitabilia. Primum ⁊ ꝑcipuū eſt rō adducta ex parte eternitatis. 2m eſt rō incluſa ex parte rationum rerum quas deus apō ſe habet. Dicitur enim in lr̄a ꝙ oīa ſunt preſentia deo ab eterno nō ſolū propter rōnes rerum q̄s apud ſe deꝰ p̄ſentes habet: ſed eius ītuitꝰ ab eterno fertur ⁊c. vbi manifeſte due cauſe aſſignātur: ꝙ res ſint preſentes deo ab eterno. ſ. rōnes rerum ⁊ eternitas. Per rōnes quidem ſunt preſentia omnia in ratione cogniti. ideſt. vt cognita cognoſcenti. Per eternitatem autē vt coexiſtētia coexiſtēti. Primo ergo examinabitur ⁊ cum dei lumine ac diui Thome ſuffragijs defendetur principalis ratio de eternitate. Secūdo: ratio incluſa de rationibus rerum. 288. 435.

¶ Circa rōnem de eternitate duo vertūtur in dubiū. Primo illa ꝓpō. oīa que fiūt in tēpore ſunt p̄ſentia eternitati. 2º applicatio huius ad ꝯcluſionem intētam. ſ. ꝙ ideo deus cognoſcit certe cōtingētia futura.

¶ Cōtra ꝓpōneȝ ḡ illā Scotus in p̊. d. 39ª arguit 4r. ꝑmo qō nō eſt: nulli pōt coexiſtere: ſed futura nō ſunt. ḡ. maior probatur. qꝛ coexiſtere dicit relationem realem. 2º ſi oīa coexiſtūt eternitati. ergo oīa ſunt ſimpl'r ī actu. ergo nō pn̄t poſtmodū poni ī actu. ꝑma ꝯn̄tia probatur: qꝛ quod habet eſſe in actu in ſeipſo reſpectu cauſe prime: eſt ſimpliciter in actu: qō eniȝ eſt tale reſpectu prime cauſe: eſt tale ſimpliciter. 3º qꝛ ſi ſic eſt ḡ ſeſſio mea craſtina bis produceretur a deo. probatur ꝯn̄tia. qꝛ iam eſt preſens in ſeipſa eternitati. ergo producta: ⁊ adhuc nō eſt. ergo producēda ⁊c. 4º ⁊ eſt cōfirmatio primi ⁊ deſtructio exempli ſci Thome in ꝑmo ꝯtra gent. cap. 67º ⁊ fundamēti eius. Coexiſtētia fluētium circa ſtans: exigit exiſtētiam vtriuſqȝ extremi pro eadem mēſura duratiōis: ſed īpoſſibile eſt: ꝙ duo inſtātia temporis ſimul exiſtāt in eadem mēſura duratiōis. ḡ impoſſibile eſt ꝙ coexiſtāt ſimul alteri extremo. ſ. eternitati. Maior pȝ in cētro ⁊ in circūferentie pūctis: ſi fingamus pūcta illa nō ſtare ſed fluere. Certū eſt eniȝ ꝙ ſingula qñ eſſent coexiſterēt cētro ſed nunq̄ꝫ ſimul: nō ex defectu centri: ſed ipſorum: quia. ſcȝ ſimul non ſunt: ⁊ ita eſt de eternitate ⁊ tempore.

¶ Contra applicationem rationis ad concluſionem: arguit idem Scotus ibidem tripl'r. Primo ſic. ſeſſio mea futura vt futura eſt: aut ſcitur a deo certe: aut non: ſi ſic. ergo nō oportet ponere ipſam in actu exiſtere ad hoc vt certe ſciatur. ſi non. ergo aliter nouit deus facta q̄ꝫ fienda contra Auguſtinuȝ quinto ſuper Gene. ad lr̄am. Probatur cōſequētia: quoniaȝ cū 46. d facta erit dicta 45. ſeſſio: certe ſcie 48. tur a deo. Secundo ſic. ſcientia dei non accipit certitudineȝ ab alio obiecto q̄ꝫ ꝓpria eēntia. ergo nō eſt certa ex hoc ꝙ ſeſſio eſt in actu ſed aliūde. Antecedēs probatur: qꝛ alioquin intellectus diuinus vileſceret. Tertio ſic. Euum angeli ſcdm iſtos coexiſtit toti tempori. ergo angelus ſcdm iſtam rationem poterit naturaliter cognoſcere omnia futura contingētia.

¶ Ad has obiectiones reſpondēdo premitto: ꝙ iſte locus ab aduerſantibus iudicatur plenus cōtradictionis ⁊ erroris. a ſequentibus autem doctrinam ſancti Thome reputatur adeo obſcurus. vt nemineȝ hactenus videriȝ: ſiue ſcripto ſiue verbo aſſertiue tueri hoc dictū: ⁊ me iaȝ annis forte quindecim fateor latuiſſe. Sed nudiuſtertiꝰ dum ſuper cōmentatione huius articuli meditarer: illuxit (vt arbitror) diui Thome ope: veritas plana et in manifeſto poſita: ⁊ ideo pauciſſimis verbis pertranſita. Sciēdum eſt igitur primo ad euidētiam terminorum: ꝙ eſſe preſens ſeu exiſtere eternitati: formaliter loquendo: abſtrahit a preſentia cogniti ad cognoſcetem. Quoniam ſi eternitas eēt res nō cognoſcitiua: ⁊ lapis quādoqȝ eēt: eſſet ibi vera preſentia ſiue coexiſtētia abſqȝ cognitione aliqua. pȝ quoqȝ ex hoc: ⁊ ex littera. ꝙ ſermo eſt de eſſe rerum que fiunt in tempore: nō obiectiuo: nec potentiali ⁊c. ſed de eſſe in actu in rerum natura ſcdm ſeipſas extra cauſas ſuas: ita ꝙ ſermo preſens eſt de coexiſtentia reali cōtingentium in actu ad eternitatem. Et ſic quum dicitur omnia eē preſentia eternitati. Senſus eſt omnia ſcdm ſuum eſſe in actu in rerum natura: ſunt preſentia. i. coexiſtunt eternitati.

¶ His prelibatis aduerte: ꝙ res temporales eē preſentes eternitati poteſt ītelligi dupl'r. Uno modo ſic: ꝙ in quolibȝ nūc temporis ſint p̄ſentes eternitati: ita ꝙ coexiſtētia cuiuſlibȝ rei ad eternitatem mēſuratur quolibȝ inſtāti temporis: ⁊ hūc ſenſum acceperūt quātum videtur mihi: aduerſarij ex verbis ſancti Thome: ſed errauerunt. hoc enim nunq̄ꝫ ſomniauit Thomas: imo manifeſte implicat cōtradictionem: qñ coexiſtētia rei ad eternitatem: equatur in duratione mēſure eiuſdem exiſtētie: cum nō coexiſtat niſi ſcdm ſuam actualem exiſtētiam: ſed exiſtentia inſtātis: in quo cras ſol oritur: non mēſuratur inſtāte aliquo precedēte aut ſequente. ergo nec quolibȝ. ¶ P. Si inſtans ſemper. ideſt pro quolibȝ inſtāti temporis coexiſteret eternitati. ergo coexiſteret alijs inſtantibus temporis: tam preteritis q̄ꝫ futuris. Et ſic illud inſtans non eſſet labens: ⁊ omnia inſtātia eſſent vnum inſtans in veritate: ⁊ plura inſtātia temporis eiuſdem eſſent ſimul. ⁊ preteritum ⁊ futurum eēt p̄ſens ⁊c. que omnia ſunt manifeſte impoſſibilia. Alio modo poteſt ītelligi ꝙ in quolibȝ nūc eternitatis ſint p̄ſentes eternitati: ita ꝙ coexiſtētia cuiuſlibȝ rei ad eternitatem ſaluetur in quolibȝ nūc eternitatis: ⁊ hic ſenſus eſt verus ⁊ intētus a diuo Thoma. Uerus quidem: quia cum eternitas nō habeat niſi vnum nūc. qō equatur ipſi eternitati: ⁊ excedit omne tempus: neceſſe eſt ꝙ omne inſtās noſtri temporis ⁊ quicquid ī illo eſt aut fit: ſaluetur in nūc eternitatis: et menſuretur ab illo: nō vt a mēſura adequata ſed exceſſiua. 88. 435.

Unde vt clarius euadas laqueos a rebus ad propoſitiones: ⁊ a propoſitionibus ad res procedendo iſte propoſitiones. omnia que fiunt in tempore ſunt preſentia eternitati: vel ſunt preſentia deo ab eterno: vel ſunt ſemper preſentia deo. ⁊ ſimiles: diſtinguende ſunt: quia ly. ſunt. aut conſignificat nunc temporis: aut nunc eternitatis: ⁊ ſimiliter ly. ab eterno: aut ly ſemper: aut tenetur ſincathegorematice. ideſt. ꝙ diſtribuat pro omni temporis differentia: aut cathegorematice. ideſt. ꝙ importet ſempiternitatem perfectam: que importatur in eternitate ⁊ ipſius nūc. ⁊ primo modo ſunt falſe. ſecūdo autem vere. Uerum quippe eſt ⁊ indubitatum. primum inſtās huius hore eſſe in nūc eternitatis. ⁊ ſimil'r verum eſt. vltimum inſtās iſtius hore: nō in hoc nūc temporis quod eſt principium huius hore: ſed in nunc eternitatis eodem eſſe pro alio tamen inſtanti temporis: vt de ſe patet. Et propterea nō inconuenit duo contradictoria ſcdm nūc temporis eſſe in eodem nūc eternitatis ⁊c. Qꝛ autem hic ſenſus ſit intentus in littera ex duobus patet. Primo ex eo ꝙ ſic omnia dicta verificantur ⁊ conſonant. Cum enim nunc ſiue temporis ſiue eternitatis non poſſit diſtingui in preſens preteritum ⁊ futurum. Sed preſens tātum eſt demonſtrando in actu ſignato nunc eternitatis: verum eſt dicere: omnia eternitati eſſe preſentia: vt patet dicendo omnia in nunc eternitatis ſunt preſentia eternitati: ⁊ ſimiliter conſignificando in actu exercito nunc eternitatis. Veriſſimum eſt dicere. omnia ſunt preſentia eternitati. Sed fallitur imaginatio dum reſpicit ly ſunt: ⁊ ex cōſuetudine noſtra putat conſignificare oportere nunc temporis. Secūdo. ex eo ꝙ ſic optime redditur ratio queſiti ⁊ intēti in littera. Ex hoc nāqȝ ꝙ omnium exiſtētie temporales ſecūdum nūc eternitatis ſumpte ſunt preſentes eternitati: optime ac directe ſequitur: ꝙ illi viſioni que eternitate menſuratur: omnia ſecūdum ſuas exiſtentias ſimul ſimultate inſtantanea eternitatis ſunt preſentia. Ac per hoc viſio illa quia terminatur ad res preſentes certa ac infallibilis eſt: ſicut ⁊ noſtra. ¶ Et confirmatur: quia quēadmodum ad hoc ꝙ aliquid ſit preſens viſioni noſtre corporali: nihil aliud exigitur niſi ꝙ illud viſibile ſit: ⁊ adſit pro menſura durationis qua menſuratur ⁊ eſt ipſa viſio. Ita ad hoc ꝙ aliquid ſit preſens ſecundum ſe diuino conſpectui: exigitur ꝙ ſit ⁊ adſit ſecundum illam durationis menſuram qua menſuratur viſio diuina. hec autem eſt eternitas. ergo ſat eſt ꝙ ſint ſecundum eternitatem ſumpta: preſentia ⁊ non preterita

aut futura.q̄uis ſm tempus ſumpta ſint futura. Unde pꝫ reſponſio ad omnes obiectiones:cōtra illam propoſitionem.oīa ſunt preſentia deo ab eterno.omnes enim laborāt in equiuoco accipiētes res vt ſunt in tempore vel inſtātibus:cum tamen hic ſit ſermo de temporalibus: ⁊ ipſo tēpore: ⁊ eius inſtātibus:vt ſunt ſeu vtunt̄ eternitate. ¶ Et ꝑ hec eadem pꝫ reſpōſio ad argumēta que afferunt̄ a Capreolo in.36.d.p̄mi.ex Aureolo.

¶ Ad obiectiones aūt ſcd̄o loco ꝯtra applicationeꝫ rōnis ad ꝓpoſitū. Rn̄det̄ ⁊ ad primā:quū dr̄. Seſſio mea craſtina vt futura aut ſcitur certe aut nō. reſpondet̄ diſtinguēdo:ꝙ q̄ iſta ſeſſio futura vt futura:nō habet eſſe niſi in ſuis cauſis. Ad cās autem ſuas poteſt dupl'r comparari. Uno modo vt indeterminatas ad producēdam craſtinam ſeſſionē meaꝫ vel eius negationē. Alio mō vt determinatas ad illi⁹ productionē magis q̄ꝫ oppoſiti:vel cū excluſione oppoſiti. Futura p̄mo mō nō ſumunt̄ vt futura:ſed vt futura penitus cōtingētia. Futura aūt ſcd̄o mō ſumunt̄ q̄dē vt futura:ſed declināt a ꝯtingētia:ſm ꝙ determinatio cāruꝫ ad alteraꝫ partē magis vel minus vel total'r exigit. Futura igit̄ cōtingētia vt futura ex cauſis īdeterminatis nō ſunt ſcibilia:vt in lr̄a dr̄: nec a deo:nec a quocūq̄ꝫ:q̄ nō ſunt entia nec in actu:nec in potētia:magis ipſa q̄ꝫ oppoſita. Ex cauſis aūt determinatis ſunt cognoſcibilia iuxta determinationē cāꝝ. Et quū dr̄: ḡ deus al'r nouit fcā q̄ꝫ fienda. ſimpl'r negat̄ ꝯn̄a. q̄ ly. al'r in auctoritate Auguſtini dicit moduꝫ cognoſcēdi ex parte cognoſcētis: q in deo nō variat̄. ¶ Ad ꝓbationeꝫ aūt ſuperfluuꝫ eſt reſpōdere:adeo puerilis videt̄. dicit eniꝫ. cognoſcit aūt ſeſſionē certitudinal'r deus:quum illa fuerit actu. q̄s enim ignorat deo nullā accedere cognitionē:vnde dꝫ dicere ⁊ tm̄ cognoſcit illam certitudinal'r ſm eius actualem exiſtētiam. ſed hoc nō probat ꝯn̄tiam. Aliud eſt enī ꝙ al'r ſe habeāt res vt facte: q̄ꝫ vt fiende ad dei cognitionem: ⁊ aliud ꝙ aliter deus nouit facta q̄ꝫ fienda. Illud enim eſt veꝝ in mā ꝯtingenti loquēdo. hoc auteꝫ eſt falſum. Illud ſignificat ꝙ res aliam diſpoſitionem habꝫ vt facta ⁊ aliam vt fienda:q̄ vt facta īduit neceſſitatē quādam:vt fienda nō. Et ſic vt facta eſt ſcibilis certe:vt fienda nō: ⁊ rurſus vt facta poteſt certum ītuitū dei terminare:vt fienda nō. ¶ Ad ſcd̄am dr̄:ꝙ aliud eſt ſciam dei capere certitudinē ex ſeſſione ſortis: ⁊ aliud eſt ſeſſionē ſortis nō eſſe capacē vt ſit terminus certe dei notitie niſi ſꝫ qd̄ eſt in ſe certa. p̄mū enim incōuenit. z^m aūt eſt neciūꝫ. Primum nō habet̄ ex lr̄a ſed ſcd̄m. quare ꝓcedit̄ tota rō vtpote nihil cōtra nos dicēs:ſed ſupponēs falſum. ſ. ꝙ ex hac poſitione habeat̄:ꝙ ſcia dei capiat certitudinem ab alio obō q̄ꝫ ſuba ſua deberet ſupponere:qd̄ exigit certitudinem ēt in alio obiecto ſeu termino ſcie ſue: non ſolū in ſuba ſua. H̄ eni hinc hr̄ ⁊ nō ꝙ capit certitudinē ab alio.

¶ Ad tertiam dicit̄:ꝙ dupl'r deficit. p̄mo:q̄ cognitio angeli qua cognoſcit tēporalia nō menſurat̄ euo. ⁊ ideo ratio nihil infert: Scd̄o:q̄ repreſentatio ſingularium temporalium per principium cognitionis angelice. ſ. ſpeciei itelligibilis nō mēſurat̄ euo:ſed de nouo aduenit: ⁊ ideo impoſſibile eſt ꝙ futura cōtingentia nāliter ſciant angeli:vt inferius patebit.

¶ Contra ſcd̄am aūt rōnem cōcluſionis. ſ. q̄ deus habet apud ſe rōnes oīum reꝝ. Arguit Scotus vbi ſupra interpretans per rōnes rerum ideas earum quatrupliciter. Tum q̄ rōnes extremoꝝ q̄ꝫtūcunq̄ꝫ perfecte: nō pariūt notitiam complexionis eoꝝ contigentis. Tum q̄ mere nāl'r an̄ oēm determinationē volūtatis diuine repreſentant:quādo adhuc ꝯtingētia determinata nō ſunt. Tum q̄ ex eadem radice ſequit̄ ꝙ eodem modo ſunt contingentium futuroꝝ de facto ⁊ nō futurorum. ſed ſimpliciter poſſibilium. Tum q̄ non magis repreſentant hoc fore illo tempore q̄ꝫ alio ex eadem radice.

¶ Ad huius difficultatis ſolutionē premittēda ſunt tria. p̄mo ꝙ lꝫ idee ⁊ rō ſe habeant ſicut ſupius ⁊ īferius:qm̄ idea eſt terminus tm̄ itell's. Rō aūt cōis eſt ⁊ ad terminum ⁊ ad p̄ncipiuꝫ ītellectionis:q̄ tm̄ vt in q̄ōne ſequēte dr̄: p̄ncipium itelligēdi in deo nō plurificat̄: ſed termin⁹: in itelligēdo creaturas: ⁊ in lr̄a pluraliter dr̄ rōnes reruꝫ eſſe apud deū preſentes. Iccirco merito ꝑ ly rōnes rerū iterpretamur ideas eaꝝ:quas cōſtat comparari ad itellectum diuinū vt qd̄ itelligit: ⁊ nō vt quo: vt in ſequēti q̄ōne dr̄. z°. p̄mitto ꝙ hec qd̄ nō coincidit cum illa. an ꝑ eādeꝫ ideaꝫ deus cognoſcat ſubm̄ ⁊ accidētia: qm̄ aduerſary per has argumētationes intendūt inferre: ꝙ nec per eandē nec ꝑ diuerſas ideas: deus cognoſcit complexionē ꝯtingētem: hec dixeriꝫ: ne quis credat anticipari hic q̄ōnem ibi tractādam. Sꝫ diſputat̄ hic: ꝙ idee nō ſe extendunt ad repreſentādū complexionē ꝯtingētem: qd̄ poti⁹ eēt in ſequēti q̄ōne differēdum. ſed pp̄ rōneꝫ. S. Thome hic īfuſam ⁊ a Scoto Aureolo ⁊ Gregorio in hac mā ipugnatam: hoc i loco tractāda viſa eſt. Premitto tertio: ꝙ lꝫ ſm viam tenētium ꝙ idee nō ſunt idem cū ſuba diuina: hoc ſit difficile aut īpoſſibile. Apd̄ tenētes tamē ideas eē ipſam diuinā eēntiam. Facillime pꝫ ideas ſe extēdere ad repreſentādas veritates cōtingētes. Cum eniꝫ eēntia diuina ſit ⁊ rō intelligēdi omnia vt p̄ncipium: ⁊ ratio intelligēdi omnia vt obiectuꝫ: vt pꝫ ex ſupradictis: ⁊ ipſa vt p̄ncipium ſeu ſpēs ītelligibilis. ſit ēt ſm Scotum hic ſufficiēs repreſentātium oīum: etiam veritatum cōtingētium: opꝫ ꝙ ipſamet vt obiectum ſit etiaꝫ ſufficiēs ratio oīum etiam veritatum cōtingētium. Aliogn̄ ipſa vt obiectum nō adequaret ſeipſam vt ſpēm intelligibilem: qd̄ eſt impoſſibile. Et ſic cum idee ſunt ipſa eēntia vt eſt obiectiua rō rerum. ꝯn̄s eſt ꝙ ſe extendāt etiā ad veritates ꝯtingētes. ¶ His prelibatis dr̄: ꝙ cū apud. S. Thomaꝫ idee ſint ipſa eēntia dei vt eſt obiectiua reruꝫ ratio: optime dcm̄ eſt: ꝙ q̄ rationes ſeu ideas rerū preſentes apud ſe habꝫ deus. ideo nouit omnia futura cōtingētia certe. Unde ad p̄mam obiectionē ſimpl'r negādum eſt aſſumptum. Poteſt tamen pro claritate doctrine diſtingui: ꝙ idea alicuius q̄ditatis poteſt dici dupl'r ꝑfecta. Uno mō vt ꝑfectio dicit modū itrinſecū rei cuius eſt: ⁊ ſic verum eſt aſſumptum: q̄ q̄ꝫtūcunq̄ꝫ perfecte repreſentet̄ homo ſm oēm. ſ. ſue itrinſece entitatis modum: nunq̄ꝫ repreſentaretur coniunctio eius cuꝫ ſeſſione ſeu fortuita inuētione theſauri. Alio modo vt ꝑfectio dicit totalitatē oimodam rei. Et ſic falſum eſt aſſumptū: qm̄ ſi homo repreſentat̄ ſm omne eē ſuū: hoc enim eſt total'r repſentari: q̄ ſꝫ oīa ſua eē neceē eſt ꝙ repreſentet̄ ſm eē qd̄ habꝫ in tali ⁊ tali coniūctione cōtingēti. Sic autem ꝑfecte repreſetant idee diuine res. ⁊ ideo aſſumptum in ꝓpoſito eſt falſum.

¶ Ad ſcd̄m aūt ⁊ reliqua negat̄ an̄s: qd̄ eſt radix omniū ſcꝫ ꝙ idee mere nāliter repreſentēt q̄cquid repreſentāt. Dicimus nāq̄ꝫ: ꝙ aliquid repſentāt mere natural'r. puta q̄ditates reꝝ: ⁊ aliquid nō mere natural'r: ſꝫ natural'r ex ſuppōne libera. ſ. exiſtētias reꝝ ⁊ ꝯiunctiones ꝯtingētes. Illa enim repſentāt ante oēm actum volūtatis diuine. Iſta autē ſuppoſita libera determinatione diuine voluntatis ad alteraꝫ partē ꝯtradictionis: vt ipſemet Scotus acceptat de repſentatione hoꝝ in eēntia vt rōne itelligēdi. Et ſic pꝫ cetera ruere. qm̄ nō eodeꝫ modo ſe hn̄t ad futura ⁊ non futura. ⁊ ad hoc tp̄s ⁊ aliud. ſed determinate ſunt ex ſuppoſita volūtate diuina. ¶ Et per hec pꝫ reſpōſio ad argumēta Gregoꝛy cōtra idem in.38.d.primi.

¶ In rn̄ſione ad p̄mum aduerte: ꝙ duo ex ea hn̄t̄ ambigua. p̄mum eſt: ꝙ ſcia dei q̄ eſt p̄ma cā eſt necīa. z^m eſt: ꝙ ſcita a deo ſunt ꝯtingētia pp̄ cās ꝓximas. necīa aūt relata ad ſciam dei. ⁊ q̄uis z^a ps hui⁹ dicti nō hēatur hic formal'r: explicat̄ tamē formal'r in rn̄ſione ad z^m ⁊ 3^m.

¶ Ad primū ergo dōm: ꝙ lꝫ cauſa ſupīma ſit neceſſaria: tm̄ effect⁹ pōt eſſe ꝯtingēs pp̄ cām primā ꝯtingētē. Sic germiatio plāte eſt ꝯtingēs pp̄ cāꝫ ꝓximā ꝯtingētē: lꝫ mot⁹ ſolis q eſt cā prima ſit necīus. Et ſil'r ſcita a deo ſunt ꝯtingētia pp̄ cauſas ꝓximas: lꝫ ſcientia dei que eſt cauſa prima ſit neceſſaria.

¶ Cōtra p̄muꝫ enim dcm̄ manifeſte obſtat libertas diuine ſcie reꝝ creaturaꝝ vt factibiliū: ⁊ diuine cāſalitatis. Deus enim libere fecit ſcibilem factionē creaturaꝝ: q̄ ipſam voluit: ſi ipſam noluiſſet: nec a deo: nec ab alio ſciret̄. Et ex eadeꝫ radice pꝫ ꝙ eſt cā libera. Igit̄ ſcia dei reꝝ eoꝝ que fiūt vt ſic nec eſt necīa: quo ad ſcire: nec quo ad cāre: oīno igit̄ falſum eſt: ꝙ ſcia dei que eſt p̄ma cā eſt neceſſaria.

¶ Cōtra z^m aūt dcm̄ obycit̄. aut intēdit ꝙ vnū ⁊ idem in ſe eſt ꝯtingēs ⁊ necīum ſil'. ſ. ꝙ ꝯtingētiā hēat a cauſis ꝓprys. Neceſſitatē vō a cā p̄ma: ⁊ hoc eſt ipol'e. q̄ ꝯtingēs ⁊ necīuꝫ ſunt dr̄ie ſubales entium ⁊ oppoſite: vt pꝫ. ergo īpol'e eſt ꝙ ideꝫ ſit ꝯtingēs ⁊ necīum ſm idem: q̄ꝫtūcūq̄ꝫ ad diuerſas cās cōparet̄. ⁊ tꝫ ſequela: q̄ nā rei nō mutat̄ in ſe pp̄ diuerſitatem habitudinuꝫ ad diuerſas cās. Aut intēdit ꝙ res in ſe ꝯtingēs ad p̄maꝫ cām hꝫ habitudinē neceſſariā. ad cās aūt ꝓximas hꝫ habitudinē ꝯtingētem: ſeu ecōuerſo: ꝙ p̄ma cā hꝫ habitudinē neceſſariā ad effectum in ſe cōtingētem. Cauſe vō ꝓxime hn̄t habitudineꝫ ꝯtingētem ad eūdeꝫ. Et ꝯtra hoc arguit Scotus in p̄mo d.z^a.q.z^a. ⁊ d.8^a.q.4^a. ⁊ d.39^a. in hac q̄ōne q̄trupl'r. p̄mo ſic. Cauſa que mouet inq̄ꝫtum mota ſi necīo mouet̄ neceſſario mouet: ſed oīs cā ſcd̄a mouet ſeu agit inq̄ꝫtū mota a p̄ma. ergo ſi necīo moueт̄ a p̄ma: necīo quoq̄ꝫ mouet ipaꝫ: ⁊ ſic nulla dat̄ cā ꝯtingēs. ¶ ꝑ̄. Cā prior prius nāliter ⁊ ſimpl'r reſpicit effectuꝫ q̄ꝫ cā poſterior. ḡ in illa p̄ori cā p̄ma dabit effectui neceſſitatē. Igit̄ in ſcd̄o inſtāti nāe cā ꝓxima nō pōt eidem dare ꝯtingētiaꝫ. ¶ ꝑ̄. Oīs effectus ꝯtingēs cāe ſcd̄e pōt produci a deo imediate: ſtante idētitate nāe illi⁹ effectus. ḡ eſſet ꝯtingēs ſublatis cauſis ſecūdis: a ſola p̄ma cā dependens. ḡ. ¶ ꝑ̄. Deus de facto multa ꝯtingētia imediate ꝓduxit. ḡ res nō ſunt ꝯtingentes ex ꝓximis cauſis: ſed a p̄ma cā principal'r.

¶ Ad huius difficultatis euidētiam ſcito: ꝙ de radice vnde oriat̄ ꝯtingētia diſputare directe nō ſpectat ad hūc locum in quo de ꝯtingētibus in eo ꝙ ſcitis non in eo ꝙ cauſatis eſt q̄ō: ſed ſpectat partim ad. q. 19^am. in qua de voluntate dei vt cauſa eſt rerum querit̄: qm̄ ſcia non cauſat niſi determinata a volūtate: ꝑtim ad. q. 115^am. in qua de neceſſitatione inferioꝝ a ſuperioribus corporibus diſputatur. Sed q̄ in H̄ p̄mo argumento lr̄e agit̄ de contingētibus in eo ꝙ cauſatis a ſcia dei: q̄ illa ſcia eſt nō ſolum ſcia ſed cauſa ſcitorum. ⁊ in reſponſione dicit̄: nō ſoluꝫ ꝙ ſtat cauſam proximā eſſe contingētem ⁊ remotā neceſſariaꝫ. ſed ꝙ ſtat ēt cām ſimpl'r primam eē neceſſariaꝫ: ⁊ hoc iſti reputāt impoſſibile. ideo duo agēda ſunt. p̄mo aget̄ de hoc in cōmuni an repugnēt in iſta. z° oſtendet̄ quid de facto ſit: quomodo. ſ. deus eſt cauſa neceſſaria: ⁊ quis ſit ſenſus huius littere.

¶ Quo ad primū ne ſimus in equiuoco. Neceſſariuꝫ dupliciter ſumit̄ ad ꝓpoſitum. p̄mo modo ſimpl'r. ſ. qd̄ oīno impoſſibile eſt al'r ſe hēre. Alio modo imutabil'r: qd̄. ſ. nō poteſt mutari de hoc in oppoſitū: q̄uis abſolute potuiſſet eſſe oppoſitū ⁊ nō hoc. In lr̄a de vtraq̄ꝫ neceſſitate fit mentio reſpondēdo ad p̄mum: de neceſſitate q̄dem ſimpliciter: quū dicit̄ in cōmuni: ꝙ cā remota poteſt eſſe neceſſaria: ⁊ effectus ꝯtingēs: ⁊ exemplificat̄ de motu ſolis quem ꝯſtat numerari a ph̄is īter cauſas neceſſarias ſimpliciter. De neceſſitate aūt imutabilitatis: quū in ſpeciali de ſcia dei dicit̄: ꝙ eſt cauſa neceſſaria. Nō enim eſt neceſſaria cā ſimpliciter: cū potuiſſet nō eſſe cā: lꝫ eſt neceſſaria imutabilitatis neceſſitate: q̄ ex quo determinata eſt vt cā ſit: ⁊ ad tales effectus tm̄ producēdos: nō poteſt mutari. In propoſito igit̄ dico ꝙ nō repugnat effectū eſſe ꝯtingētem ⁊ cām remotā: ſiue illa ponat̄ p̄ma ſimpl'r ſiue nō: eē ſimpl'r neceſſariam: ⁊ hoc cōuincit̄ in ſyllogiſmis: vbi ꝯcluſio contingens ſequit̄ ex maiore necīa: ⁊ minore ꝯtingēte: ⁊ ex primis p̄ncipys neceſſarys oēs ꝓpōnes pendēt. Cōuincit̄ ēt rōne: q̄ pluralitas ab vnitate. mot⁹ ab imobili. difforme ab vniformi opꝫ ꝙ procedat. Sed cōtingēs hꝫ rōnē pluralitatis motus ⁊ diffor^tis: q̄ poteſt aliter ſe habere. Neceſſarium aūt vnius imobilis ⁊ vniformis: q̄ impol'e eſt al'r ſe hēre. ḡ ꝯtingēs a necīo ⁊ nō econuerſo procedit nāliter: ac per hoc nō repugnat ſꝫ cōſonat ꝯtingēti: ꝙ a ſimpliciter neceſſario ortuꝫ hēat. Conuincit̄ etiam euidētia caſualium que apud nos accidūt: vt in lr̄a dicit̄: niſi quis neget veram ꝯtingētiam in iſtis īferiorib⁹. Suadet̄ quoq̄ꝫ auctoritate Ariſtotelis ⁊ Auerrois: ⁊ pluriū ph̄orum. a 136.

¶ Nec ſuſtinēdus ē Scotus in z°.d.p^a.q.3^a dicēs: ꝙ ph̄i ꝯceſſerūt latēter duo ꝯtradictoria: dicēdo aliq̄d ꝯtingenter fieri ⁊ p̄mā cām necīo cāre. Nec rōnes ei⁹ hoc deducunt. Unde ad p̄mā que eſt ei⁹ achilles: quā toties replicauit. Rn̄det̄ ex duplici capite. diſtinguit̄ eniꝫ p̄mo ly inquātuꝫ mota ab alia: aut on̄dit cām p̄ciſaꝫ. aut cōcām: ſi p̄ciſam. ſic illa ꝓpoſitio iplicat in adiecto. ſi eniꝫ cā z^o eſt cā. ḡ non p̄ciſe mouet q̄ mota: ſed ēt ex ſe aliq̄d confert. Et ſi p̄ciſe mouet q̄ mota: nihil ex ſe confert: ⁊ ſic non eſt cauſa. Si vero concām: p̄ncipalem tamē. negatur aſſumptum: qm̄ ſtat ꝙ neceſſario moueat̄ ⁊ nō neceſſario moueat aliud: q̄ motio cauſe prioris modificat̄ in cā ſecunda ſm modū ipſius cauſe ſcd̄e. Et ſic lꝫ a p̄ma cā moueatur necīo ſcd̄a: recepta tm̄ motio in ſcd̄a, Si ſcd̄a cā imaginet̄ cōtingēs, modificatur ꝯtingētia recipiētis: ⁊ qm̄ pri⁹ natura modificat̄ q̄ꝫ impellat ad mouēduꝫ motio illa iā modificata ad cām ꝯtingētem: mouebit ſcd̄aꝫ ad mouēdum nō necīo: ſed cōtingēter. Et ſi cā ſcd̄a ponat̄ cā nālis poſſibilis tm̄ deficere: motio illa iam modificata ad nām cāe ſcd̄e: mouebit illā ſcd̄aꝫ ad mouēdum nō neceſſario: ſed vt in pluribus iuxta modū ꝓprium ipſius cāe ſcd̄e: ⁊ nō prime. Et ſic pꝫ ruina totius ſcotici edificy ex vno capite. Rurſus diſtinguit̄ ly. mota ab alia. altera diſtictione. ſ. aut motione p̄uia ꝓprie actioni: ſicut aqua calefacit calefacta ab igne. Aut motiōe cooperāte itrinſece ad ꝓpriaꝫ actionē. Primo mō dato ꝙ eēt vera aut ſuſtētabilis. z° tm̄ mō ſuſtineri nō pōt dicta ꝓpō: qm̄ cā cooperās itrinſece: coopat̄ vnicuiq̄ꝫ ſm modū ei⁹ cui coopat̄. Talis eſt aūt coopatio p̄me cāe: de qua ſcriptum eſt: ꝙ attingit a fine vſq̄ꝫ ad finē fortiter: ⁊ diſponit oīa ſuauiter: iuxta. ſ. modū cuiuſq̄ꝫ: cooperās vnicuiq̄ꝫ. Ad ſcd̄aꝫ vō obiectionē dr̄: ꝙ illa p̄oritas vl'r nō eſt ſm aliquā q̄ſi durationeꝫ nāe: vt in vno inſtāti nāe effect⁹ attingat̄ a p̄ma cā: ⁊ in alio a ſcd̄a: vt arguēs imaginatur: ſed eſt ſm indepen/

Universidad del Rosario Archivo Histórico

dentiaȝ ⁊ imediationē virtutis:q2 prioꝛ indepēdentius ⁊ imediatius imediatione virtutis attingit effectum:q̄ȝ ſcōa. In eodeȝ tñ inſtāti nāe effectus ab vtraq; attingiť. Nec ꝓpterea ſequiť.ergo ſimul ſuſcipit neceſſitatē ⁊ contingētiam:q2 nō attingitur a pma ſm ſe ⁊ ſeoꝛſum:ſȝ modificata i ſcōa. ſed ſequiť.ḡ ſuſcipit ꝯtingentiā a duabꝰ cauſis ſimul.neciā ⁊ ꝯtingēte. Ad 3am autē ⁊ 4am obiectiōes dr:q non eſt ꝯtra hoc qđ mō diſcutimus i cōi:ſȝ deſcēdūt ad cāulitateȝ cauſe pme de facto. Et ꝓpterea patebit nūc nunc qd dicēduȝ.

¶ Ad ſcōm dōm:q qdā dñt q h añs.deꝰ ſciuit hoc ꝯtingēs futuꝝ nō eſt neciuȝ:ſȝ ꝯtingēs:q2 lȝ ſit pteritū tñ iportat reſpectuȝ ad futuꝝ. Sȝ h nō tollit ei necitatē.q2 id qđ habuit reſpectū ad futuꝝ:necē eſt habuiſſe. lȝ ēt futuꝝ ñ ſequať q̄nq;. Alij vo dicūt h añs eē ꝯtingēs:q2 ē cōpoſitū ex necio:⁊ ꝯtingenti:ſic iſtud dcm̄ ē ꝯtigēs:ſoꝛtē eē hoiem albū. Sȝ h ēt nihil ē:q2 cū dr.dcꝰ ſciuit eē futuꝝ h ꝯtingens:ꝯtingēs nō poniť ibi niſi vt mā ꝟbi:⁊ nō ſic principalis ps ꝓpōnis. Uñ ꝯtingētia eius vel necitas nihil refert ad h:q ꝓpō ſit necia:vl ꝯtingēs:vera vl falſa. Jta eni pōt eē veꝝ.me dixiſſe hoieȝ eē aſinū:ſic me dixiſſe ſoꝛtē currere:vl deū eē. ⁊ eadē rō eſt de necio ⁊ ꝯtingēti. Unde dōm eſt:q antecedens eſt neciuȝ abſolute. Nec tamē

¶ Quo ad ſcōm igiť.ſ.qūo pma cā de facto cauſet breuiter dr:q prima cā ꝓprie loquēdo nec eſt cā necia ſimplr:neq; ꝯtingēs:ſed ſupioꝛ vtraq;. Nec hēmus magis ꝓpriū vocabulū q̄ȝ vt dicať q eſt cā libera. Necitas enim ſimplr repugnat libertati.cōtingētia vo impfectioneȝ in libertate:q2 ponit mutabilitatē. Et iccirco diuus Thomas in pmo ſen.d.38°.ꝓueniēs inepta modernoꝝ vocabula.negat deū cāe ꝯtingēter. Cū eni regulare ſit vt ꝙ pbabȝ in ſe ynitē q̄ in iferioribꝰ ſuſ ſparſa.ꝯñs eſt.vt cā pma ſupioꝛ neceſſ ⁊ ꝯtingētib:pbeat in ſe nō formaľr:ſȝ eminēter nām ⁊ modū cāꝝ neceſſ ⁊ ꝯtingētium:ſi ſit cā vtroꝛūq;:ꝯſequaľ vtriſq; ad eaꝝ ꝓprios effectus:ſm modos eaꝝ. Et ꝓpterea nos gbꝰ oīs cā vt necia aut ꝯtingēs:ſtupemus:nō preualeres videre quo vna cā ſit coīs neceſſ ⁊ ꝯtingētibus imediate:q̄ ſi eleuerim mentis oculos in excellēriis genꝰ cāe:eminētioreȝ cāndi modū:ceſſat ſtupoꝛ:⁊ oīs dubiū euanit:quis remaneamus in caligine:nō intuētes illum modū quo oibus itrinſece illabēs:cunctis iuxta ſuos modos operať.⁊ hoc eſt valde attēdendū in huiꝰ materys. Appellať tñ deus vel eius ſcia cā neceſſaria:pp neceſſitatem nō ſimplr ſed imutabilitatis:que in eo ēt inq̄ȝtum cā formaľr ſaluať. Unde quum queriť vtrum pma radix contingētie ſit diuina volūtas:an cāe proxime:Reſpondēdum eſt cum duplici diſtinctiōe circa ſenſuȝ queſiti. Prima eſt:de ly diuina volūtas:poteſt enim itelligi diuina volūtas.i.contingētia in diuina volūtate:vt moderni intelligunt:⁊ ſic reſpondēdum eſt negatiue. Tum q2 ſupponit falſum.i.velle diuinū eē cōtingēs:cum nō contingēs nec neciuum:ſȝ libeꝝ ⁊ neceſſariuȝ imutabilitatis neceſſitate ſit. Tum q2 etiā ſi volūtas diuina necio ſimplr cāret:adhuc ſaluari pōt ꝯtingentia:vt pȝ ex dictis:pp modificataȝ ꝯtingētiam ad effectus vltimaꝝ cāꝝ defectibilium:aut ad vtrūlibȝ. Pōt etiam intelligi dīna volūtas abſolute.i.efficacia ſui velle:⁊ ſi rñdeť cū diuo Thoma affirmatiue:qm̄ diuina volūtas eſt cā adeo efficax:vt ſuo imperio efficiat:⁊ necia ⁊ ꝯtingētia. Scōa aūt diſtinctio eſt de ly.pma radix. Pōt eniȝ intelligi prima.i.ꝓpria.⁊ dōm eſt negatiue:vt pȝ ex dictis. Pōt quoq; itelligi:pma.i.pncipalis ⁊ pmaria:⁊ ſic pȝ:q reſpondēdum eſt affirmatiue. Ex his aūt pȝ quid ad ſecundam ⁊ quartam obiectioné Scoti dicēdum eſt:concedēdo enim aſſumpta diciť:q illa eſſent contingētia ꝓpter efficaciam pme cauſe:⁊ ꝓpter ſupplemētuȝ ſupplēs

vicem cauſe contingētis in tertia obiectione.⁊ ipſe eſt cā proxima in quarta obiectione nō contingēs formaľr ſed contingēs virtualr:vt pȝ ex dictis. Senſus aūt verboꝝ lre:in rñſione ad ſcōm ⁊ tertiū:quo ad hoc res ſcite relate ad ſciam dei ſunt necie:nihil obſtat ꝓpoſito:qm̄ nō eſt ibi ſermo de rebus ſcitis relatis ad ſcientiaȝ dei vt cauſam:ſed vt ſciētiaȝ. Si enim omnia ſcita referātur ad ſciam diuinā vt effectꝰ ad cāȝ:ſic quedam ſunt neceſſaria:⁊ quedaȝ cōtingētia.nec aliqd eſt ſimul neceſſariū ⁊ cōtingēs:nec aliquid hȝ habitudinem neciam ad talem cām ex parte cauſe:ſeu rectiꝰ loquēdo:nec ad aliqd hȝ habitudinē neciaȝ talis cā:ſed liberā ad oia:⁊ imutabilē:vt pȝ ex dcis. Si aūt referanť ad diuinā ſciaȝ vt ſciaȝ:cū oē ſcitū vt ſic ſit impoſſe alr ſe hre:vt pȝ pꝰ poſterioꝝ.ſic oia ſcita ſunt necia:nō in ſe ſimplr:ſed ex ſuppōne:ſm eā diſpōneȝ:ex qua hūt:q ſint ſcita.i.terminatia diuini intuitꝰ:hoc eſt dictu:q lȝ curſus ſortis ſit in ſe ⁊ ſimplr ꝯtingēs:tñ curſus ſortis ſuppoſito q ſit:neciꝰ eſt:dum eſt:vt pȝ pꝰ pbiermenias. Et ſi addūgas hic:q curſus ſortis nō eſt capax vt terminet intellm certū:niſi vt pñs duȝ ē:ꝯñs erit:q curſus ſortis relatꝰ ad diuinā ſciaȝ vt ſic eſt neciꝰ.i.in ſtatu neceſſitatis:quis i ſe ſit ꝯtingēs:⁊ relatꝰ ad cās ꝓximas ſit ꝯtingēs.⁊ ſic pȝ ⁊ ſenſus oiꝰ ⁊ rñſio ad oba.bñdictus deus.

¶ In rñſione ad ſcōm tria ſunt ambigua. Primum eſt:q illud añcedēs eſt abſolute neceſſariū. Scōm eſt:illa regula:q qm̄ in añte poniť aliqd ptinēs ad actum aie.ꝯñs eſt accipiendum nō ſm eē qđ habȝ in ſe:ſed in aia. Tertium eſt applicatio huius ad propoſitum.

¶ Circa pmū diligēter aduerte:q diſceptātibꝰ de h equocatio pabulū pbet. Adeoq; abducit vt thomiſte qdā cecutiāt in medio lumie:gloſantes lraȝ ꝯ eiꝰ intētionē. Scito igiť:q qđ de necitate ſcie vel pſcie dei reꝰ futuroꝝ:pōt q̄ȝtum ad ꝓpoſitū ſpectat:duplr diſcuti. pmo abſolute ⁊ ſm rem. An.ſ.deus necio ſciat a.eē futurū.⁊ hec qđ clara iam eſt:q2 nō necio abſolute:ſed libere nouit a.eē futuꝝ:cuȝ quo tamē ſtat:q necio neceſſitate īmutabilitatis:nouit a.eſſe futuꝝ:vt pȝ ex dictis. Et in hoc neſcio doctoreȝ aliquē diſcordare:ſȝ hoc eſt extra propoſitū preſentis argumēti:qđ vim ꝓpōnum diſcutit:non reꝝ abſolute. Alio modo pōt diſcuti vt ſignificať per tales ꝓpoſitiones. Et ſic de ea in hoc argumēto eſt ſmo. Uñ lȝ pꝰ mō.i.ſm rem abſolute:nulla ſit dria iter iſtaȝ.deus ſcit a.futurū.⁊ iſtā:deus ſciuit a.futurū:q2 ſcia dei in ſe:eſt eterna:nec trāſit in preterituȝ ⁊c. Magna tñ dria eſt inter eas ſcōo modo:q2 in pma ſignificať ſcire dei vt preſens:in ſcōa vero vt preteritum. Et ideo tanta eſt differētia iter eas quāta inter neceſſitatē ꝓpoſitionis de preſenti ⁊ de pterito in mā contingēti:accipiēdo contingens:vt eſt differētia māe ꝓpōnū:quū diſtinguiť triplex mā ꝓpōnuȝ.ſ.remota necia ⁊ ꝯtingēs. Conſtat aūt ex cōibus:q iter ꝓpoſitionem de pñti ⁊ preterito veraȝ in materia contingēti:puta ſortes ſedet:⁊ ſortes ſedit.hec eſt differentia:q illa de pñti non

eſt necia abſolute:q̄ȝuis ſit necia cū appōne:duȝ ſedet:vt dr in pꝰ pbier. Jſta vo de pterito ē necia abſolute:vt pȝ ex ꝯdictorys eaꝝ:hꝰ.n.ꝯdictoriū ē ſimplr ipoſſe:ēt p diuinaȝ poam.ſ.ſortes nō ſedit. Jlliꝰ vo ꝯdictoriū abſolute ē poſſe.ſ.ſortes nō ſedet:q2 q̄ȝuis ve ſedeat:non tñ necio:ſȝ q iā ſedit:nō ſoluȝ ve ſedit:ſȝ necē eſt ipȝ ſediſſe. Qm̄ ipoſſe eſt ipȝ nō ſediſſe. Hoc.n.ſolo puať deꝰ:igenita facere q fcā ſunt.dixit Agaton 6° eth. Cū igr oīs ꝓpō vera de pterito ſit necia:ꝯſequens eſt:q lȝ iſta ſit ꝯtingēs:deus vult a.fore:iſta tñ ē neceſſaria.ds voluit a.fore. Et ſilr lȝ ſit ꝯtingēs.deus ſcit a.fore:iſta tñ eſt necia.deus ſciuit a.fore. Et ſic pȝ q̄ȝ optime ac ſubtiliter diuus Thomas in lra dixerit:q iſtud añs.deus ſciuit a.fore:eſt neciūm abſolute. Et q nō intēdit q ſit tātuȝ neceſſariū.i.imutabile:vt qdaȝ gloſant ⁊ male.naȝ fruſtra addidiſſȝ ly abſolute:⁊ laboraſſȝ alios rephēdēdo. Patȝ ēt q nihil officit neceſſitati abſolute illius:trāſitus actꝰ ſciendi ſuper futuro cōtingēti:quāuis multum hoc referat:loquēdo de ſcia dei abſolute. Patet etiaȝ q poſteriores nō videnť itellexiſſe hūc locū. Et iō ventilātes hoc argumētū ad ſciam dei i ſe abſolute:⁊ ꝓpōnes de pñti diuerterūt:ac ſi equalerēt illis de pterito:hec de pmo.

ſeqtur (vt qdā dicūt) q ꝯñs ſit neciūm abſolute:q2 añs eſt cā remota ꝯñtis:qđ pp cām ꝓximā ꝯtingēs eſt. ſȝ hoc nihil eſt. Eſſet eni ꝯditiōalis falſa:cuiꝰ añs eēt cā remota necia:⁊ ꝯñs effcūs ꝯtingēs. Utputa ſi dicerem.ſi ſol moueť herba germinabit. Et iō alr dōm eſt:q qm̄ in añte poniť aliqd ptinens ad actū aie:ꝯñs eſt accipiēduȝ nō ſm eē qđ in ſe eſt:ſȝ ſm q ē in

¶ Quo ad ſcōm Gregorius de Arimino in pmo.d.38a arguit hanc regulam falſitatis:q2 valet. Scio lapidem eē mālem.ḡ lapis eſt mālis:⁊ tamē cōſtat:q ꝯñs intelligiť de lapide in ſeipſo:⁊ non ſm eē qđ habȝ in aia. Et ſimilr poſſunt afferri mille inſtantie. Puta:ſcio ſortem currere.ergo ſortes currit ⁊c.

¶ Ad hoc dr q iſta regula formaľr ⁊ bñ intellecta eſt veriſſima:formaľr qdem. Tum q2 intelligenda eſt de ꝯñte quo ad id qđ inferť in eo ex vi actus aie poſiti in añcedēte:⁊ nō ex aliquo alio aſſumpto in añte. Tum q2 intelligenda eſt de illo ex vi actꝰ aie illato vt ſic:ſeu inquātum inferť ex tali actu ⁊ nō abſolute. Bñ autem.q2 eē in anīa ⁊ ly eē in ſe:nō ſic interpretāda ſunt:vt pma facie appet:prout.ſ.eſſe in aia:diſtinguiť cōtra eſſe in rerum nā.ſed ly eē in aia ſumiť hic:vt eſt cōmune ad illum moduȝ eēndi quo diſtinguunť entia in aia:ab entibus extra aiam:⁊ ad illud eē ſeu illam diſpoſitionē:qua res terminat actū aie. Eſſe vero in ſe ſumiť hic ſtricte.ꝓ eſſe quod debeť ei abſolute vt ſic.i.inq̄ȝtum ꝯit ei abſolute:ſiue tale eē cōueniat ſibi ſm pdicata quiditatiua. Puta:homo eſt anial:ſiue ſm predicata exiſtētie:vt ſortes eſt aut currit:ita q ſenſus regule eſt:q quādo in añcedēte poniť aliquid ptinens ad actum anie:ꝯñs inq̄ȝtum ſequitur ex vi illius actus aie:eſt intelligēdum ſm eē qđ habet in aia.i.ſcōm eſſe obiectiuū vel ſm cōditiones in obiecto terminātes actum aie.⁊ nō ſm eē quod habȝ in ſe.i.⁊ nō eſt illud intelligēdum abſolute ⁊ ſimplr vt ſic. Q2 autem regula ſic intellecta ſit veriſſima.probať.q2 actus aie de qbus eſt ſermo ſunt imanentes:nec ſunt niſi cognoſcere ⁊ appetere. Tales autem actus vt ſic:nihil ponūt in ſuis obiectis.⁊ ideo qđ ex eoꝝ vi infertur cōuenire obiectis vt ſic:nō

conuenit rebis obiectis abſolute. Dico autem vt ſic:q2 gratia materie ꝓpter coincidētiam cōuenietium abſolute alicui:⁊ illatoꝝ de eodem ex vi actus aie:contingit id qđ inferť ex actu anie conuenire rei abſolute ⁊ in ſe.ſed hoc accidit illato inquātum pēdet ex actu aie. Uñ quuȝ

aia. Aliud.n.eſt eē rei in ſcipā:⁊ eē rei in aiaᶜ. Utputa ſi dicā.ſi aia itelligit aliqd:illđ eſt immāle:itelligēduȝ eſt q illđ eſt imāle ſm q eſt in itellectu:nō ſm q eſt in ſeipſo. Et ſilr.ſi dicam:ſi ds ſciuit aliqd illđ eritᶜ.ꝯñs itelligēduȝ eſt ꝓut ſubeſt diuine ſcie.ſ.ꝓut eſt in ſua preſentialitate. Et ſic neciuȝ eſt ſicut ⁊ añs. Quia omne qđ eſt:qm̄ eſt necē eſt eē.vt dr in.i.pbier.

iſta ꝯñtia.ſcio ſortē curſuruȝ.ḡ ſorteſ curret.ſit optia:⁊ ꝯña teneat ex vi actus ſciendi:q2 ſcȝ ē certus verus ⁊ infallibilis:ꝯñs non eſt accipiēdum in ſe.i.tāq̄ȝ vna ꝓpoſitio va certa ⁊ ifallibilis per ſeipſam ſeorſuȝ:ſed vt cōſequens ex tali añcedente.i.ḡ ſortes curret ea veritate certitudine ⁊ ifallibilitate qua ſcitur curſus. Et hoc ideo dcm̄ eſt:q2 actus aie non infert in eo aliam certitudinē veritatem ⁊ infallibilitatē. Jſta vero ꝯñtia.ſcio hoiem eſſe corruptibilem.ergo eſt corruptibilis.eſt bona:ſicut precedēs:⁊ formaľr itellecta ifert ꝯñs intelligēduȝ ſicut precedēs:ſed gratia materie:ꝯñs etiam ſeorſum ſumptū eſt certum. Q2 autem hec ſit mēs littere:pȝ ex eo:q in littera ſub ly eſſe in anīa:duo ſubſumuntur. Alterū pertinēs ad eſſe obiectiuū in illo exemplo.itelligo lapidem.ergo lapis eſt īmaterialis. Alteruȝ ſpectās ad cōditioneȝ inherētem rei obiecte qua res terminat actuȝ aie in illa ꝓpoſitione que eſt ꝯñs conditionalis ꝓpoſite.ſ.a.erit.exponēdo q dȝ accipi:vt ſubeſt diuine ſciētie.i.vt eſt in ſua preſentialitate. Cōſtat enim q de eſſe in actu preſentialr ipſius a.in reꝝ natura loqtur. Jllud eni eſt illa cōditio ſm quā terminat diuinū intuitum:vt pȝ ex dictis:⁊ ſi iunxeris ſimul:q eſſe in actu cōuenit a.in ſeipſo.⁊ q accipere a.vt terminat ſciētiaȝ dei.ideſt.ſm ſuam pſentialitatem:nō eſt accipere a.in ſeipſo:ſed ſm q eſt in aia:manifeſte videbis q a.tūc tm̄ ſumiť ſm eē in ſe:qm̄ ſumiť ſm id qđ ꝯit ei abſolute vt ſic:⁊ non vt inferť ex actu aie:vt expoſuimus. ¶ Et ſic pȝ rñſio ad obiecta:q2 māliter militāt:nō formaľr:⁊ male iterpretātur:ly eſſe in anima.hec de ſcōo.

¶ Quo ad 3m.ſ.applicationē regule ad ꝓpoſita. Ambiguitas ſurgit.pmo q2 in lra cōmittiť implicatio in adiecto:q ꝯñs ſumiť vt ſubeſt ſcie dei.ſ.ꝓut eſt in ſua preſentialitate. Jmplicat eni q aliqd ſi ſumiť vt futuꝝ vt ſic ſumatur vt preſens. Cōſtat aūt q in ꝯñte dicēte.a.erit.a.ſumitur vt futuꝝ.ergo nō ſtat q hoc ꝯñs ſignificās a.vt futurum:ſumať vt preſens:q̄ȝuis ſtet:q res futura ſumať vt preſens:Aliud enim eſt iudiciuȝ de ipſa re abſolute:⁊ de ipſa vt ſignificata per orationē de futuro:vt pȝ ex dictis. vnde non videť intelligibile q hoc ꝯñs.a.erit:ſumať vt pſens:q2 ſi ſumiť vt pſens:iam nō eſt ly.a.erit:ſed a.eſt.⁊ ſi eſt:illa ꝓpoſitio a.erit.iam nō ſumitur vt pſens. Scōo dubitať:q2 icompacta ⁊ diſſona videť rñſio hec:qm̄ añs accipit ſciam vt ſignificatam in pterito:⁊ nō vt eternitate menſuratam. Et cōſequēs accipiēdum dicit:vt pſens.hec enim nō congruūt adinuicem:eo q vt pȝ ex dictis:res vt pſens rñdet eternitati:⁊ actui cognitiōis:vt mēſuratur eternitate. Tertio dubitatur:q2 iſta rñſio dato q ſit vera:nō tamē eſt ſufficiens:q2 tota reſponſio recurrit

tandez ad neceſſitatē rei in ſua preſentialitate. Ex dictis
gntez ſupius ꝯſtat: ꝙ ēt ſublata illa rōne pn̄tialitatis rex
ad eternitatē: adhuc de⁹ hz certā notitiā ꝯtingētiuz: pp
rōnes rex apud ſe pn̄tes: Igit̄ cū h arg^m militet ſimplr̄: ꝛ
nō ſm illā rōnez tm̄: oportebat rn̄dere ſimplr̄: ꝛ nō iuxta
illaz rationem
tātum: vt in lit
tera fit. ergo i
ſufficiens.
Ad euidētiaz
hox predecla
rādus ē ſenſus
lr̄e. Ad cui⁹ p
ceptionem: no
ta: ꝙ iſtud ꝯn̄s
verum. ſ.a. erit:
claudit duo. ſ.
futuritionē ip
435 ſius a. ꝛ preſen
tialitatē q̄n̄qz
ipſi⁹ a. oportet
enī ad eius ve
ritatez vtrūqz
cōcurrere: ꝛ ꝙ
ſit futurū: ꝛ ꝙ
q̄n̄qz illa de z°
adiacēte de p̄
ſenti ſibi corre
ſpōdēs. ſ.a. eſt
ſit va. Quū aūt
ex dictis pz. A.
in ſua tātuz fu
turitione inſpe
ctum: nō ſit cer
ti intuitus ca
pax: ppter ſui
defectum: q: ſ.
non hz rōnem
certi cognoſci
bilis. Oportet
ꝙ a. vt p̄ſens ſu
mat̄ ad hoc vt
certi ituit⁹ ter
minus ſit. Ac p
hoc iſtud ꝯn̄s
a. erit. quū rōe
futuritiōis nō
ſit termin⁹ certi ituitus: ꝙ a. q̄n̄qz ſit: relinquitur ꝙ ratio
quare terminet certuz ituitum: eſt incluſa in eo ppoſitio
de preſenti ſibi correſpondēs. ſ.a. eſt. ita ꝙ iſtud ꝯſequēs
a. erit. nō aliunde certo intuitu cognoſcitur verū: niſi q:
videt̄ iſta ſibi reſpondēs ꝛ incluſa in eo. ſ.a. eſt quādoqz.
Eſt igit̄ ſenſus littere: ꝙ iſta ppoſitio. ſ.a. erit. que eſt con
ſequēs in cōditionali ppoſita: poteſt ſumi duplr̄. primo
abſolute: ꝛ ſic nō eſt neceſſaria: ꝛ pōt ſumi vt ſubſtat diui
ne ſcie. i. vt eſt terminus ituitus certi ꝛ ifallibilis: ꝛ ſic eſt
neceſſaria illo neceſſitatis modo: quo iſta eſt neceſſaria.
A. eſt dum eſt: q: ly. a. erit. eſt terminus diuini ituitus: in
quātum includit in ſe illam de preſenti. ſ.a. eſt: ꝛ non in
quātum eſt futurum.
Ad p̄mam ergo obiectionē negat̄ ꝙ hic ſit implicatio
in adiecto: qm̄ hic nō accipit̄ futux formalr̄: vt p̄ſens: ſed
eſt explicatio ꝛ diſtinctio incluſoruz in ppōne de futuro.
Diſtinguit̄ hic p̄ſentialitas futura ipſius a. cōtra futuri
tionem eius: ꝛ vtraqz clauditur in illo ꝯn̄te. Et docet̄ ꝙ
illud cōſequens eſt certe cognitionis capax: ratione pre
ſentialitatis: ꝛ nō rōne futuritionis. Et q: ſub preſentia
litate eſt neceſſarium: ſequit̄ ꝙ hoc ꝯn̄s ſumptum ſm eā
diſpoſitionem qua ſubeſt diuine ſcientie ſit neceſſariuz:
vbi patet nullam intercedere implicationem.
Ad ſcd̄az aūt
obiectionez fa
cile dicitur: ꝙ
actus ſciēdi in
deo per verbū
preteriti tēpo
ris nō conſigni
ficat̄ vt prete
ritus: cōſignifi
caret̄ enim fal
ſo. ſed cōſigni
ficat̄ vt coexn̄s
preterito: nihil
aūt obeſt eter
nitati actus: co
exiſtētia ad p̄
teritum immo
eam concomi
tatur.
Ad tertiā au
tem dicit̄ bre
uiter: ꝙ obie
ctio pcedit ex
malo itellectu
littere. Nō eni
reſponſio iſta
fundatur ſuper
eternitate act⁹
aut ſuper coexi
ſtentia rerum
ad eternitatē:
vt obiectio ſup
ponit. ſed fun
datur ſuper diſ
poſitione ſcd̄z
quam res eſt
ſcibilis aut nō
ſcibilis. Res
enim contin
gens futura vt
ſic: non eſt ſci
bilis: vt patet
ex dictis: ꝛ hoc eſt verum: ſiue ſciatur preſentialitas rei
ratione eternitatis: ſiue ratione idearum in mente diui
na repreſentantium res cum conditionibus exiſtentie:
ſiue ratione eſſentie diuine repreſentantis predicta in ra
tione ſpeciei intelligibilis: ſiue ratione ſpecierum infu
ſarum in mente alicuius: puta alicuius angeli: vel ani
me chriſti. Nihil enim refert in propoſito: quo quis mo
do ponat preſentiam rei cognoſci. Sat eſt propoſito: ꝙ
conſequēs non eſt cognoſcibile certe: niſi rōne preſentia
litatis incluſe correſponſiue.
In reſponſione ad tertium: omnia ex predictis patēt.
Illud tamen aduerte: ꝙ in principio reſponſionis vbi
aſſignatur differentia inter neceſſitatem ſciti a nobis ꝛ a
deo: quia illud dupliciter oportet eſſe certum: ſcilicet in
ſe: ꝛ vt ſubeſt ſcientie: hoc autem vt ſcitum tantum.
Redditur ratio huius differentie ex eternitate intuitus
diuini. Et quidem ratio eſt bona ſufficienſqz: ſed non eſt
ſola. quare caue ne fallaris.

Ad tertium dōm: ꝙ ea que
tēporaliter in actuz reducunt̄:
a nobis ſucceſſiue cognoſcun
tur in tēpore: ſed a deo in eter
nitate: que eſt ſupra tempus.
Unde nobis: q: cognoſcimus
futura ꝯtingentia inquātuz ta
lia ſunt: certa eē non poſſunt:
ſz ſoli deo: cuius itelligere eſt
in eternitate ſupra tp̄s. Sicut
ille q vadit per viam: nō videt
illos q poſt eum veniūt: ſz ille
qui ab aliqua altitudine totam
viaz ituet̄: ſimul videt oēs trā
ſeuntes p viam. Et ideo illud
qd̄ ſcitur a nobis: opz eē neceſ
ſarium: ēt ſm ꝙ in ſe eſt: q: ea
que in ſe ſunt ꝯtingētia futura.
a nobis ſciri nō poſſunt. Sed
ea que ſunt ſcita a deo: opz eē
neceſſaria ſm modū quo ſub
ſunt diuine ſcientie (vt dictum
eſt) nō autem abſolute ſm ꝙ
in pprijs cauſis cōſiderantur.
Unde ꝛ hec ppoſitio: omne
ſcitum a deo neceſſariū eſt eē:
conſueuit diſtingui: q: poteſt
eſſe de re vel de dicto. Si itel
ligatur de re eſt diuiſa: ꝛ falſa.
Et eſt ſenſus: omnis res quaz
deus ſcit ē neceſſaria. Uel pōt
intelligi de dicto. Et ſic eſt cō
poſita ꝛ vera. Et eſt ſenſus.
hoc dictum ſcitum a deo eſſe
eſt neceſſarium. Sed obſtant
qdam dicentes: ꝙ iſta diſtin
ctio habet locū in formis ſepa
rabilib⁹ a ſubiecto. Ut ſi dicā:
albū poſſe eſt eē nigrum. Que
quidez de dicto eſt falſa: ꝛ de
re eſt vera. Res enim que eſt
alba pōt eē nigra: ſed hoc dcm̄
albū eē nigrum nunq̄ pōt eſſe
verū. In formis aūt inſepara
bilib⁹ a ſubiecto: nō habz locū
predicta diſtinctio. Ut ſi dicā.
coruū nigrum poſſibile eſt eē
album: q: in vtroqz ſenſu eſt
falſa. Eſſe aūt ſcitum a deo eſt
inſeparabile a re: q: qd̄ eſt ſci
tum a deo: nō poteſt eē nō ſci
tum. Hec autē inſtantia locuz
haberet: ſi hoc ꝙ dico ſcitum
importaret aliquā diſpoſitio
nē ſubo inherētem. Sed cum
iportet actū ſciētis ipſi rei ſcite
(lz ſemp ſciat̄) pōt aliqd attri
bui ſm ſe: qd̄ nō attribuitur ei
inq̄ztū ſtat ſub actu ſciēdi. Si
cut eē materiale attribuit̄ lapi
di ſm ſe: qd̄ non attribuitur ei
ſm ꝙ eſt intelligibile.

Articulus. XIIII.
Titulus Clarus.
In corpore duo. p̄mo reſpō
det queſito ꝙ ſic. z° quomodo.
Quo ad p̄^m ꝯ rn̄ſiua q̄ſito affir^ue ē. De⁹ ſcit
enūciabilia: p
bat̄. De⁹ ſcit qc
qd ē i po^a tā ſua
q̄z creature. ſed
93 enūciabilia ſt̄
in ptāte nr̄a. g̃
d̄s ſcit oia illa.
Quo ad ſcd̄z
oñdit̄ mod⁹: q̊
de⁹ cog̃ſcit enū
ciabilia vna ꝯ
ne. de⁹ ſcit enū
ciabilia ñ ꝯpo
nendo et diui
do: ſz p ſimpli
cez itelligētiā
. i. nō p moduz
z^e opōnis itel
lectus: ſz p^e. p
bat̄ duplr̄. p̊a
ſimili. De⁹ ſcit
mālia immāli
ter: compoſita
ſimplr̄: g̃ enun
ciabilia ñ enū
ciādo. ſz ituen
do. Et declara
tur quō h eſſe
poſſit: exēplo fi
cto in itellectu
nr̄o: ſi itellr̄ndo
qd hoīs: itelli
geremus ipſuz
eē albuz ꝛc. z°
rōne. Spēs in
88 tellect⁹ diui. i.
ei⁹ eēntia: ſuffi
cit ad demr̄an
dū oia: g̃ d̄s in
telligēdo eſſen
tiā ſuā itelligit
eēntias oīuz ꝛ
294 q̄cūqz eis acci
dere pn̄t. An̄s
pz: ꝯn̄a fundat̄
ſup h: ꝙ rō ne
ceſſitās ad itel
ligēdū compo
nēdo ꝛ diuidē
do ē: q: ſpēs in
telligibilis eſt
limitata in re
pn̄tādo: qd̄ p
bat̄ in lr̄a ſic. Spēs intelligibilis repn̄tat ſic vnū ꝙ non
aliud: g̃ itellr̄ndo p illā ſpēm vnū: puta qd eſt hō: nō itelli
gunt̄ alia que ei accidūt: ſeu pn̄t accidere: g̃ diuiſim hō ꝛ
accn̄tia itelligunt̄: g̊ opz ea in vnū redigere cōponendo:
vt itelligamus vnū ineē alij. Igit̄ de p̊ ad vltimū: ſi ſpēs
repn̄tat ſic vnū ꝙ nō aliud: itellr̄us cogit̄ ꝯponere. Et q:
ſi affirmatio eſt cā affirmatiōis negatio ē cā negōnis: in
cāis pprijs: ꝯn̄s eſt: ꝙ ſi ſpēs itelligibilis repreſentat ſic
vnū ꝙ ēt alia: ꝙ nulla eſt cōponendi neceſſitas: ſed ſim
plici intuitu oīa per illā ſpēm repreſentati omnia intelli
gunt̄: vt ꝯn̄tia aſſumpta dicebat.
Aduerte h ꝙ iſta v̄ba lr̄e pn̄t duplr̄ accipi. p̊ vt limita
tio ſpeciei itel
ligibilis in re
preſentādo: ſit
ratio componē
di ꝛ diuidendi.
Et hic ſenſus
ē falſus ꝛ ꝯ mē
tē ſci Thome:
iferret. n. ꝙ an
geli cōponēdo
itelligerēt: qm̄ 91
hn̄t ſpēs limi
tatas. z° vt li
mitatio talis:
ideſt reſpectu
cox q̄ nata ſūt
alicui conueni
re: ſit ratio cō
ponendi. Et h
ſenſus ē verus
ꝛ itētus: verus
qdē: q: ex h ꝙ
ſpēs ita repre
ſentāt ſubm: ꝙ
nō p̄dicatū oi
tur ꝯpō. Et nō 427
ex hoc repn̄tat
ſubm ꝛ nō qd̄
cūqz aliud oio
impertinens tali
ſubto. Intētus
āt: q: ꝛ i lr̄a bis
h inuit̄. p̊ i ex°
de homie: quū
dr̄: intelligere
mus oia que d̄
homie p̄dicari
poſſunt. z° quū
in rōne ifert̄ ſe
quēdo idē exē
plum. Non ex
hoc ipſo alia q̄ 94
ei inſunt itelli
gimus: verum
d̄ hac materia
in tractatu de
angl̄is: diffuſe
dicet̄ iferi⁹.
Articu. XV.
Titulus
clarus.
In
corpe vna con
cluſio reſpōſiua queſito affirmatiue. Sciētia dei non eſt
variabilis. pbat̄: ſuba dei eſt omnino imutabilis: ergo
ſciētia dei eſt omnino iuariabilis. Probat̄ ꝯn̄tia: q: ſcie
tia eſt ipſa ſubſtantia dei.
In rn̄ſione ad 3^m: circa illud dcm̄. ſ. hec nō eſt vera: qc
quid de⁹ ſciuit ſcit: ſi ad enūciabilia referat̄: dubiū occur
rit ex triplici capite. Primo ſic. Sicut enūciabilia q̄n̄qz

Utrum deus cognoſcat enū
ciabilia. Articulus. XIIII.
Ad decimūquartū ſic
pceditur. Uidetur ꝙ
de⁹ nō cognoſcat enū
ciabilia. Cognoſcere
eniz enunciabilia conuenit in
tellectui noſtro ſm ꝙ compo
nit ꝛ diuidit. Sed in intellectu
diuino nulla eſt ꝯpoſitio. Er
go deus non cognoſcit enun
ciabilia. Preterea. Omis co
gnitio fit per aliquam ſimilitu
dinē. Sed i deo nulla eſt ſimi
litudo enūciabiliū. cuz ſit oīno
ſimplx. Ergo deus nō cogno
ſcit enunciabilia. Sed ꝯ eſt
quod dicit̄ in p̄s. Dn̄s ſcit co
gitationes hoīum. Sed enun
ciabilia ꝯtinentur in cogitatio
nibus hominum. Ergo deus
cognoſcit enūciabilia.
Reſpōdeo dd̄z: ꝙ cū forma
re enunciabilia ſit in ptāte itel
lect⁹ noſtri: deus autē ſcit qc
quid ē in potētia ſua. vel crea
ture: vt ſupra dcm̄ eſt: neceſ
ſe eſt. ꝙ deus ſciat oia enūcia
bilia que formari pn̄t. Sed ſi
cut ſcit materialia imaterialit̄.
ꝛ cōpoſita ſimpliciter: ita ſcit
enunciabilia non per modum
enunciabiliuz: ꝙ ſcilicet in in
tellectu eius ſit compoſitio vl̄
diuiſio enunciabiliū. Sz vnū
quodqz cognoſcit p ſimplicez
intelligentiam. intelligendo eſ
ſentiam vniuſcuiuſqz: ſicut ſi
nos in hoc ipſo ꝙ itelligimus
qd eſt homo: intelligeremus
omnia que d̄ homie predicari
poſſunt. Quod quidē in intel
lectu nr̄o nō ꝯtingit: q de vno
in aliud diſcurrit: propter hoc
ꝙ ſpecies intelligibilis ſic rep̄
ſentat vnū: ꝙ non repreſentat
aliud. Unde intelligendo qd
eſt homo: nō ex hoc in ip̄o alia
que ei inſunt intelligimus: ſed
diuiſum ſm quādam ſucceſſio
nē. Et ppter hoc ea q̄ ſeorſuz
intelligimus. oportet nos in
vnū redigere p modū compō
nis vel diuiſionis enunciatio
nē formando. Sz ſpēs intel
lectus diuini. ſ. ei⁹ eſſentia ſuf
ficit ad demonſtrandum oia.
Unde intelligendo eſſentiam
ſuā. cognoſcit eſſentias oīuz:
ꝛ quecunqz eis accidere pn̄t.
Ad primum g̃ dd̄z: ꝙ rō il
la pcederet. ſi de⁹ cognoſceret
enunciabilia per modū enun
ciabiliū. Ad ſcd̄m dd̄m: ꝙ
cōpoſitio enunciabilis ſigni
ficat aliquod eē rei. Et ſic de
us p ſuū eē. quod eſt eius eſſe
ntia eſt ſimilitudo oium cox
que p enūciabilia ſignificātur.
Utrum ſcientia dei ſit varia
bilis. Articulus. XV.
Ad decimumquintuz
ſic proceditur. Uide
tur. ꝙ ſcientia dei ſit
variabilis. Scientia
eni relatiue dicitur ad ſcibile.
Sed ea que important relatio
nem ad creaturā. dicūt de deo
ex tempore. ꝛ variantur ſecun
dum variationem creaturax:

ſunt vera:7 qñq3 nõ,7 iõ pri⁹ſcita neſciunt᷑. Jta res q̃da3 puta Soꝛ. qñq3 eſt ens:7 qñq3 nõ.g̃ et res coꝛruptibiles pri⁹ ſcite neſciunt᷑:g̃ nulla eſt dr̃ia iter enũciabilia 7 res. quo ad hoc:cui⁹ oppoſitu3 ex lr̃a habet᷑. ꝯñ̃a p3.7 ꝓpoꝛtio ꝓbat᷑:q2 nõ magis fundat ſcibile verũ q̃3 ens. Unũqõq3.n. cognoſcibile eſt ẜ3 ꝙ eſt ens. Et ꝯfirmat᷑.q2 ſic de⁹ ab eterno ĩtuetur natiuitatẽ xp̃i ꝓ tali tp̃e: ita hoc enũciabile xp̃s naſcit᷑ ꝓ eodẽ tp̃e. Et ſic intuet᷑ nõ eẽ natiuitatis xp̃i ꝓ alijs tp̃ibus: ita falſitate3 ꝑdicti enũciabili3:g̃ ſic ñ dr̃ neſcire natiuitate3 xp̃i:quã ſciuit:ſic nõ d3 cõcedi neſcire illud enũciabile qd̃ ſciuit.2° ſic. optime ſequit᷑. de⁹ neſcit aliqd eoꝛum q̃ ſciuit: g̃ pauciora ſcit q̃3 ſciuit.ꝯñ̃s dr̃ nõ ꝯcedẽdũ in rñ̃ſione ad 2m: q2 iplicat ſenſũ cõpoſitu3.ꝯñ̃a ãt ꝓbat᷑.q2 minutus eſt de facto numer⁹ ſcitoꝝ.3° ſic.deus ſciuit aliqd̃ enũciabile qd̃ neſcit:g̃ ſcire ſuu3 trãſiuit ĩ neſcire:g̃ variatio ẽ in ſcia dei. Nec vr̃ ſufficere ℞° poſita ĩ lr̃a: q2 nõ idẽ eẽ iudiciũ de enũciabili 7 de re littera ſuſtinet.

Ad euidẽtia3 hui⁹mãe notãda ſunt duo. p° ꝙ inter enũciabile 7 re3 hec ẽ dr̃ia ad ꝓpoſitũ.ꝙ enũciatio eadẽ manẽs et ꝑſeuerãs mutatur de v̀a in falſam: 7 ꝯñ̃r d ſcibili in neſcibile3.7 ecõuerſo. vt patet. Res aũt ſi mutat᷑ de eẽ in nõ eẽ: aut ecõuerſo: nõ perſeuerat:7 ꝓpterea nõ põt demõſtrari vna 7 eade3 res manẽs modo ſcibilis 7 mõ neſcibilis:ſicut vna enũciatio.2° aduertẽdũ eſt.ꝙ de variatiõe ſciẽtie dei põt 2r eẽ ſermo.p̊ ex parte actus ſciẽdi. Et ſic oĩno eſt imutabilis:tam actu q̃3 potẽtia: vt dicitur ĩ rñ̃ſiõe ad 2m:q̃3uis ſcia viſionis potuiſſ3 ad pl̃a vel pauciora determinari:ab eterno abſolute loq̃ndo. Sed ſemel determĩata oĩno ex parte dei ĩuariabilis eſt. Alio° ex parte ſcitoꝛu3. Et ſic nõ quo ad res: ſ3 quo ad enũciabilia nihil prohibet ipſa3 mutari: q2 mutatio iſta nullã mutatione3 ponit in deo:ſ3 in enunciabili ſcito: q2.ſ. mutatur de ſcibili in neſcibile: et eꝯ. Ex his aũt p3 ℞° ad obiecta. Ad primũ .n. iã aſſignata eſt dr̃ia iter rẽ et enũciationẽ illi⁹: quare nõ eſt eadẽ rõ 7c̃. Et ad ꝯfirmatione3 nihilominus addendũ eſt: ꝙ res.ſ. natiuitas xp̃i: determĩat ſibi certum ſui eſſe tp̃s. Enũciatio aũt.ſ.xp̃s naſcitur. nullu3 certũ tp̃s ꝯſignificat: ſed pñ̃s in cõi ſeu vage ſecũdũ tp̃s q̊ foꝛmat᷑ aut ꝓfertur: 7 iõ mõ eſt veꝝ: 7 mõ falſum: q2 alicui pñ̃ti adequat᷑: 7 alicui nõ: ꝑſeuerans tamen idẽ oĩno: quod nõ põt dici de re q̃ certu3 h3 ſui eẽ tp̃s pñ̃s.

Ergo ſcientia dei eſt variabilis ẜm variationẽ creaturarũ. ¶ Preterea. Quicqd põt d̃s facere:poteſt ſcire. Sed deus poteſt plura facere q̃3 faciat. Ergo poteſt plura ſcire q̃3 ſciat. Et ſic ſcientia ſua poteſt variari ẜm augmentum 7 diminutionem. ¶ Preterea. De⁹ ſciuit chriſtũ naſciturũ. Nunc autem neſcit chriſtum naſciturum:quia chriſtus naſciturus non eſt. Ergo non quicquid deus ſciuit ſcit. Et ita ſcientia dei videt᷑ eẽ variabilis. ¶ S3 contra eſt qd̃ dicitur Ja.prio. Qd̃ apud deũ nõ eſt tranſmutatio : neq3 viciſſitudinis obũbratio.

¶ Reſpondeo dicendũ ꝙ cu3 ſcientia dei ſit eius ſubſtantia: vt ex dictis patet[c]:ſicut ſubſtãtia ei⁹ eſt omnino imutabilis: vt ſupra oſtenſu3 eſt[c] : ita op3 ſcientiã eius omnino inuariabilem eſſe. ¶ Ad primũ ergo dicendu3 ꝙ dominus 7 creatoꝛ 7 hui⁹ important relatiões ad creaturas ẜm ꝙ in ſeipſis ſunt. Sed ſcientia dei impoꝛtat relationẽ ad creaturas ẜm ꝙ ſunt in deo:quia ẜm hoc eſt vnumquodq3 intellectum in actu qd̃ eſt in intelligẽte. Res autem create ſunt in deo inuariabiliter.in ſeipſis autem variabiliter. Uel aliter dicendu3 eſt : ꝙ domin⁹ 7 creatoꝛ 7 hꝯ important relationes:que cõſequuntur actus:qui intelligũtur terminari ad ipſas creaturas ẜm ꝙ in ſeipſis ſunt. Et iõ huiꝯ relationes : varie de deo dicuntur ẜm variationẽ creaturaru3. Sed ſcientia 7 amoꝛ 7 huiꝯ important relationes que conſequuntur actus : qui intelligũtur in deo eſſe[c]. Et iõ inuariabiliter predicantur de deo. ¶ Ad ſecundu3 dicendũ ꝙ deus ſcit etiã ea que poteſt facere 7 non facit. Unde ex h̃ ꝙ poteſt plura facere q̃3 facit nõ ſequitur ꝙ poſſit plura ſcire q̃3 ſciat : niſi hoc referat᷑ ad ſcientiam viſionis[c]: ẜm quam dicitur ſcire ea que ſunt in actu ẜm aliquod tempus. Ex hoc tamen ꝙ ſcit ꝙ aliqua poſſunt eſſe que non ſunt. vel etiã non eſſe que ſunt : non ſequitur ꝙ ſcientia ſua ſit variabilis:ſed ꝙ cognoſcat rerum variabilitatem. Si tamen aliquid eſſet. quod prius deus neſciuiſſet 7 poſtea ſciret:eſſet eius ſcientia variabilis. S3 hoc eſſe nõ poteſt:quia quicquid eſt. vel poteſt eſſe ẜm aliquod tempus. de⁹ in eterno ſuo ſcit. Et ideo ex hoc ꝙ ponitur aliquid eſſe ẜm quodcũq3 temp⁹ : opoꝛtet poni ꝙ ab eterno ſit ſcitũ a d̃o. Et ideo non debet concedi:ꝙ de⁹ poſſit plura ſcire q̃3 ſciat: quia hec ꝓpoſitio implicat ꝙ ante neſciuerit: 7 poſtea ſciat. ¶ Ad tertiũ dicendu3.ꝙ antiqui nominales dixerunt idem eſſe enũciabile xp̃m naſci 7 eẽ naſciturum: 7 eſſe natu3:quia eade3 res ſignificatur per hec tria.ſ.natiuitas xp̃i . Et ſecundum hoc ſequit᷑.ꝙ deus quicqd ſciuit ſciat : quia modo ſcit xp̃m natum qd̃ ſignificat ide3 ei.quod eſt xp̃m eſſe naſcituꝝ. Sed hec opinio falſa eſt: tum quia diuerſitas partiũ oꝛationis diuerſitatem enunciabiliũ cauſat: tum etiam quia ſequeretur ꝙ propoſitio que ſemel eſt vera eẽt ſemper vera. Qd̃ eſt cõtra phm̃ qui dicit: ꝙ hec oꝛatio. Soꝛ. ſedet vera eſt eo ſedente: 7 eadẽ falſa eſt eo ſurgente. Et ideo concedendum eſt ꝙ hec nõ eſt vera. quicquid deus ſciuit ſcit. ſi ad enunciabilia referatur. Sed ex hoc non ſequitur ꝙ ſciẽtia dei ſit variabilis. Sicut enim abſq3 variatione diuine ſcientie eſt ꝙ ſciat vnam 7 eandem rem quandoq3 eſſe quandoq3 non eſſe : ita abſq3 variatione diuine ſciẽtie eſt ꝙ ſcit aliquod enunciabile quandoq3 eſſe verum : 7 quandoq3 eſſe falſum . Eſſet aute3 ex hoc ſcientia dei variabilis. ſi enunciabilia cognoſceret per modum enunciabiliu3 componendo 7 diuidendo ſicut accidit in ĩtellectu noſtro . Unde cognitio noſtra variatur. vel ẜm veritatem 7 falſitatem: puta ſi mutata re eande3 opinionem de re illa retineamus. vel ẜm diuerſas opiniones: vt ſi primo opinemur aliquem ſedere: 7 poſtea opinemur eum non ſedere. Quoꝛũ neutrũ poteſt eſſe in deo.

¶ Utrũ de⁹ de reb⁹ hẽat ſcia3 ſpeculatiuã. Articu. XVI.

Ad decimumſextum ſic proceditur. Uidetur ꝙ deus de rebus non habeat ſcientia3 ſpeculatiuam. Scientia enim dei eſt cauſa rerum : vt ſupra oſtenſu3 eſt[c]. Sed ſcientia ſpeculatiua non eſt cauſa rerum ſcitarũ. Ergo ſcientia dei non eſt ſpeculatiua. ¶ Preterea. Scientia ſpeculatiua eſt per abſtractionem a rebus quod diuine ſcientie non competit. Ergo ſcientia dei non eſt ſpeculatiua. ¶ Sed cõtra. Omne quod eſt nobilius deo eſt attribuendũ. Sed ſcientia ſpeculatiua eſt nobilioꝛ q̃3 practica: vt patet per phyloſophu3 ĩ pꝛĩcipio metaphy. Ergo de⁹ habet de rebus ſcientiam ſpeculatiuam.

¶ Reſpondeo dicendu3 ꝙ aliqua ſciẽtia eſt ſpeculatiua tñ̃: aliqua practica tñ̃: aliqua vero ẜm aliquid ſpeculatiua: 7 ẜm aliquid practica. Ad cui⁹ euidentiam ſciendu3 eſt ꝙ aliqua ſcientia poteſt dici ſpeculatiua tripliciter. ¶ Primo ex parte rerum ſcitarum que non ſunt operabiles a ſciente. ſicut ſciẽtia hominis eſt de rebus naturalibus vel diuinis. Secundo quantu3 ad modũ ſciẽdi. Utputa ſi edificatoꝛ cõſideret domum diffiniendo 7 diuidendo 7 conſiderãdo vniuerſalia predicata ipſius. Huiuſmodi eni3 eſt oꝑabilia modo ſpeculatiuo cõſiderare: 7 nõ ẜm ꝙ operabilia ſũt. Operabile enim eſt aliquid per applicatione3 foꝛme ad materiã non per reſolutione3 compoſiti in principia vniuerſalia foꝛmalia. Tertio quantum ad finem. Nam intellectus practicus differt fine a ſpeculatiuo:

¶ Ad 2m ãt ꝯcedit᷑ referẽdo ad enũciabilia ex ꝑte eoꝝ: nec oppoſitũ docuit lr̃a in rñ̃ſiõe ad 2m:qñ̃ ibi ẽ ẜmo de augmẽto 7 diminutiõe ſcie diuine ex ꝑte dei. 7 reputat᷑ ĩcõueniẽs augmẽtatio nõ ſolũ d̃ facto:ſ3 de poſ̃i. Et ꝓpea q̃3tũ ẽ ex ꝑte dei:negãdũ ẽ pl̃a ſcire q̃3 ſciat. 7 ꝙ h̃ ſit mẽs littere. patet. quia potentia3 d̃i ad determinãdã ſciam viſiõis ꝓtractat: ĩferẽs ñ d̃bere ꝯcedi: deũ poſſe plura ſcire q̃3 ſciat . propter ſenſum compoſitu3 inferentẽ mutabilitate3 ex ꝑte d̃i: q2 infert ſcia3 dei iã d̃termĩatã poſſe a d̃o mutari. ¶ Ad tertiu3 vero negat᷑ ſequela: vt patet ex dictis: q2 h̃ ñ ẽ ꝑꝑ variatione3 ſcie: ſ3 ſciti. Et l3 nõ ſit idẽ iudiciũ de re 7 enũciatione: q̊ ad h̃ ꝙ idem ſe ſaluo mutet᷑ de ſcibili ĩ nõ ſcibile: vt dictũ ẽ: tñ̃ q̊ ad h̃ ꝙ variatio vtriuſq3 nõ redũdat in variatiõe3 diuine ſcie : idẽ ẽ iudiciu3. Et q̊ ad h̃ adducit᷑ in lr̃a d̃cl̃atõ a ſil̃i: ex rerũ variatiõe ſumpta : non q̊ ad pm.

Articu. XVI. Jtulus t clarus. ¶ Jn coꝛpoꝛe duo. p° ĩ cõmuni diſtiguit ſcientiam ſpeculatiua3 7 practicã. 2° reſpõdet q̃ſito. ¶ Quo ad pm diſtinctio eſt iſta Scientia quedam eſt ſpeculatiua tñ̃. quedã practica tñ̃; quedam ẜm quid practica: 7 ẜm quid ſpeculatiua. declarat᷑ ſic. ſcientia dicit᷑ ſpeculatiua 3r.ſ. ex obiecto: aut modo: aut fine: ergo quedã eſt ſpeculatiua tñ̃ 7c̃. Antecedens declarat᷑ exemplariter. ꝯñ̃a ꝓbat᷑. q2 ſpeculatiua ex obiecto ẽ ſpeculatiua tñ̃. ſpeculatiua vero ex modo tñ̃: aut fine tñ̃ ẽ ẜm quid practica 7 ẜm qd ſpeculatiua. que vero nullo hoꝝ modoꝝ ſpeculatiua ẽ. relinqt᷑ ꝙ practica tñ̃ ſit. ¶ Circa hanc partẽ aduerte p̊ ꝙ practicũ 7 ſpeculatiuũ hic ſumit᷑ nõ ſolũ vt ſunt conditiones ſcientie ẜm ſe: ſed etiã ex parte ſciẽtis. Et ꝓpterea dicit᷑ ꝙ ars domificatiua nõ intẽdẽtis domificare eſt ſpeculatiua ex fine: 7 practica ex mõ et obto. gloſandũ eſt .n. d̃ fine ex parte ſciẽtis: et nõ ipſius ſcientie. Qñ̃ ſi loq̃mur d̃ fine ipi⁹ ſcie: ipa eſt etiã practica ex fine. qñ̃ finis ei⁹ ẽ domificatio. Et h̃ ſi aduerteris d̃ludes ĩrriſiones aduerſarioꝝ. Aduerte 2°. ꝙ ſic ſpeculatiua eſt 3r. ita practica. pa ex obto mõ et fine ẽt ſcientis 7 hec ẽ tñ̃ practica. 2a ex obo mõ 7 fine ſcientie nõ ſciẽtis et hec ẽ v̀e practica. S3 in lr̃a dr̃ ẜm qd ſpeculatiua ex parte finis ſciẽtis. 3° ex obto : ſ3 nõ mõ neq3 fine ſcie: 7 hec eſt ẽt ẜ3 qd practica. ſc3. ex ꝑte obti. 7 ẜm qd ſpeculatiua .ſ. ex mõ 7 fine ſcie : q2 ſe cõcomitant᷑. Quu3 .n. aliqd̃ practice ſcit᷑ ia3 ex ſe ad op⁹ oꝛdinatur. 7 ecõuerſo. Aduerte 3° ꝙ ꝑ ſpeculatiua3 ex mõ tñ̃ .i. de obto operabili mõ ſpecl̃atiuo nõ ĩtelligit᷑ ſcia de oꝑabili ĩ vl̃i: qñ̃ ſcientia de operabili ſiue ſit ꝑ pña ꝓxia operationis: ſiue per pña remota 7 vniuerſalia operationis: ſub eode3 membꝛo cadit. Sed intelligitur ſcientia de oꝑabili ſcrutans non quomodo res fiat: ſed quid eſt 7c̃. vt in littera dicitur. Talis enim cognitio non ſpectat ad artifices: ſ3 ad phyloſophos: qui cum ſciant quid eſt cithara aut domus. ſcientiã tamen illam faciendi non habent. ¶ Quo ad 2m tria dicunt᷑. p̊ comparat᷑ ſcientia ad ipſum

deũ. z° ad alia a ſe. 3° rñdeẗ cuidã tacite obiectioni. De p̊ ponit ꝯ. Sciẽtia dei de ſeipſo eſt ſpeculatiua tm̃: ꝓbaẗ. q2 ipſe nõ eſt oꝑabilis. De z° poniẗ ꝯ. Sciẽtia de alijs a ſe ẽ ſpeculatiua ⁊ practica: ẽt diuerſimode. ꝓbaẗ p̊. ꝙ ſit ſpeculatiua: q2 oĩa nouit mõ ſpeculatiuo gd ſũt ⁊c̃. Dei de ꝙ ſit practica: diueſimode q2 de factibilibus q̃ nũꝗ̃ fiunt. practicam hꝫ virtute. i. ex obto ⁊ mõ ⁊ fine ſcie: nõ fine ſciẽtis. De his võ q̃ de facto qñꝗ̃ fiũt. habꝫ practicam ſimpliciter ⁊ actu. Obiectio autẽ cui rñdeẗ: ẽ q2 mala nõ ſcit ds neꝗ̃ ſt de nuõ factibiliuꝫ aut factoꝝ a deo. qũo g̊ h ad ſciẽtiã practicã ſpectabũt. rñdeẗ. ꝙ ſic̃ medicia eſt nõ ſolũ ſanĩ: ſꝫ egri: ita ſciẽtia dei: nõ faciẽdo: ſꝫ ꝑmittendo: ordinãdo: ĩpediẽdo ⁊c̃.

Aduerte h ꝙ de ſcĩa dei poſſumus loq z'. p̊ abſolute ẽm ꝙ in ſe eſt: ⁊ ſic cũ ſit vna et ſimplex: ꝑhẽns ĩ ſe eminẽter oẽm ſcie ꝑfectionẽ: neꝗ̃ eſt practica neꝗ̃ ſpeculatiua: ſꝫ alti⁹ gd eminẽter cõtinẽs vtrũꝗ̃: iuxͣ ea q̃ in ꝓlogo dicta ſunt. Alio° in reſpcũ talis ſciti: ⁊ ſic dr̃ h de ea ꝙ eſt ſpeuͣ: aut practica. Reſpcũ gdẽ h⁹ ſciti qd̃ eſt eẽntia ſua: nõ vt eẽntia eſt adequatũ obꝫ ſcie: ſic. n. ꝑtinet ad ſcientiam dei abſolute: ſed vt eſt qd̃dã ſpãle ſcitum diſtinctũ cõtra alia ſcita. ſ. alia a deo: eſt ſpeculatiua. Reſpcũ vero alioꝝ eſt practica ⁊c̃. vt in lr̃a dr̃.

Circa poſitas ꝯnes dubiũ occurrit: ex Scoto. ipſe ſiqdẽ in ꝓlogo ꝑmi ſentẽtiaꝝ tꝫ oppoᵐ pͤ ꝯnis: duꝫ definit ſciaꝫ dei de ſeipſo eẽ ſimpl'r practicã: aut nihil ſibi deeſſe gn ſit practica: niſi ꝙ volũtas dei nõ eſt bona ex regula: ſꝫ nãliter ex ſeipſa: ⁊ in. 38ª. di. ꝑmi: tꝫ oppoᵐ zͤ ꝯnis: quo ad hoc: ꝙ deus hꝫ ſciam practicã de alijs a ſe: vult eni ꝙ nõ hẽat ſciam practicã de alijs a ſe ſed ſpeculatiuã. Rõ eius ꝯ ꝑmã ꝯnẽ ꝯſiſtit in hoc: ſcia de eẽntia dei eſt prior nãliter amore illi⁹ eẽntie ⁊ rectificatiua illius: g̃ eſt practica. Et ad rõnẽ ꝓ ꝯne in lr̃a poſitã. ſ. q2 deus nõ eſt operabilis rñdet: ꝙ deus eſt operabilis. i. attingibilis ꝑ operationẽ imanẽtẽ: amoris. ſ. Ratio võ ꝯ zᵃᵐ ꝯſiſtit in hoc. Nulla notitia de rebus añ determinationẽ diuine volũtatis dictat res eẽ agẽdas: g̃ nulla eſt ibi notitia practica de rebus. Añs pꝫ: ⁊ ꝯñtia ꝓbaẗ: q2 ſcia practica eſt dictatura ad operãduꝫ. In ꝓlogo autẽ fundat ſe ſuper ꝑoritate. ſic: nulla notitia de reb⁹ ⁊c̃. eſt ꝑor actu volũtatĩ dine ⁊c̃. ergo nõ eſt practica.

ſicut dicitur in tertio de aĩa. Intellectus eniꝫ practicus ordinatur ad finem operatiõis. finis autem intellectus ſpeculatiui eſt conſideratio veritatis. Si ergo edificator cõſideret qualiter poſſet fieri aliqua domus. non ordinans ad finẽ operationis: ſed ad cognoſcẽdum: tantum erit quantuꝫ ad finem ſpeculatiua conſideratio: tamẽ de re operabili. Scientia igiẗ que eſt ſpeculatiua ratione ipſius rei ſcite eſt ſpeculatiua tm̃. Que vero ſpeculatiua eſt ẽm modum vel finẽ eſt ẽm quid ſpeculatiua ⁊ ẽm quid practica. Cuꝫ vero ordinatur ad fineꝫ operationis eſt ſimpliciter practica. Secũdũ hoc ergo dicendum eſt ꝙ de⁹ de ſeipſo habet ſcientiam ſpeculatiuam tm̃. Ipſe enim operabilis non eſt. De omnibus vero alijs habet ſcientiã ⁊ ſpeculatiuam ⁊ practicam. Speculatiuam quidem quantũ ad modum. Quicquid eniꝫ in rebus nos ſpeculatiue cognoſcimus diffiniendo ⁊ diuidendo hoc totum deus multo perfectius nouit. Sꝫ de his que poteſt quideꝫ facere: ſed ẽm nullum tempus facit non habet practicaꝫ ſcientiam ẽm ꝙ practica ſciẽtia dicitur a fine. Sic autem habet practicam ſcientiaꝫ de his que ẽm aliqd̃ tempus facit. Mala vero lꝫ ab eo nõ ſint operabilia: tamen ſub cognitione practica ipſius cadunt: ſicut ⁊ bona: inquantuꝫ permittit vel impedit vel ordinat ea: ſic̃ ⁊ egritudines cadũt ſub practica ſciẽtia medici inquantum per artem ſuam curat eas. Ad primũ ergo dicendum ꝙ ſcientia dei eſt cauſa: non quidem ſuiipſius: ſed alioꝝ. Quorundam quidẽ actu. ſ. coꝝ que ẽm aliquod tempus fiunt. Quorundã vero virtute. ſ. coꝝ que poteſt facere: ⁊ tamen nunꝗ̃ fiunt. Ad ſecundum dicenduꝫ ꝙ ſcientiam eſſe acceptã a rebus ſcitis: non per ſe conuenit ſciẽtie ſpeculatiue: ſꝫ per accidens inꝗ̃tuꝫ eſt humana. Ad id vero quod in contrariũ obijcitur dicendum: ꝙ de operabilibus perfecta ſcientia nõ habetur: niſi ſciantur inꝗ̃tũ operabilia ſunt. Et ideo (cum ſcientia dei ſit omnibus modis ꝑfecta) oportet ꝙ ſciat ea que

Ad has autẽ obiectiões ſuppoſitis his q̃ ĩ ꝓlogo dcã ſũt ⁊ in q̃one ſpãli de praxi: nõ eſt difficile rñdere. Ad ꝑmã. n. negãda eſt ꝯſequentia: qcqd ſit d̃ añte. plus. n. exigitur ad notitiaꝫ practicam vt ibi patuit. Solo rõnis nr̃e a Scoto data valeret gdẽ: ſi deus aut oꝑatio q̃ a ſe amaẗ: fieret: vl'ẽt regularetur ſcia practica. Oꝫ nãꝗ̃ oẽm cauſaꝫ eẽ cauſaꝫ vel operatiõis vel effectus: ſcia auteꝫ practica cãꝫ ſonat: vt patꝫ ex noie: ⁊. 9. meta. Et reſpcũ gdẽ creaturarũ factibiliũ cã ĩ do põiẗ: ĩ ordĩe ad effcm̃: ñ ĩ ordĩe ad factionẽ: q2 illa ẽ ſuba dĩ. Reſpcũ aũt ipſi⁹ dĩ q̊ ad neutꝝ poni põt: q2 nec ipẽ nec oꝑatio fit aut pẽdet. Ridiculũ g̊ eſt audire deũ eẽ oꝑabilẽ ſcia ſua practica. Ad obiectionẽ võ ꝯ zᵃᵐ cõcluſionẽ p̊ loco factã: negaẗ ꝯñtia. falſum. n. mãifeſte eſt: ꝙ notitia practica debeat eẽ dictatiua ad operandũ: ſatis eſt. n. ꝙ ſit regulatiua. Ars. n. domificatiua nõ dictat domificandũ eſſe: immo eſt idifferẽs ad oppoſita: vt pꝫ. 9. metaphy. Et per hoc pꝫ rñſio ad obiectionẽ z° loco adductã. falſuꝫ quippe eſt aſſumptũ: qm̃ vt dr̃. 9. metaphy. potẽtia rationalis quã cõſtat eẽ notitiã practicã determinaẗ ab appetitu: ⁊ nõ ecõuerſo. Et iõ ꝑſupponiẗ ab appetitu vt indifferens. vñ mirũ eſt de iſto homine: qũo ꝑclarũ eius ingeniũ non aduertit ꝙ queãdmodum ars domificatiua abſolute: preuenit actũ volũtatis: ⁊ ꝓueniẗ a volũtate vt determinatiua ipſius ad operãdũ: ⁊ preuenit executionẽ. ſ. ipſaꝫ domificationẽ. Ita rõnes diuꝫ opeꝝ factibiliũ a do: nãliter ĩ eẽntia diuia relucẽt: ꝓueniẽdo oẽꝫ volũtatis actũ: ſꝫ ꝓueniri eas opꝫ a volũtate diuina vt determineñẗ ad oꝑandũ. Uñ q̃dã rõnes ſt determiate ad oꝑandũ: ⁊ q̃dã nõ: vt in lr̃a dr̃. Et ille ẽt q̃ determinate ſũt a diuina volũtate ꝓueniũt executiões. ſ. factionem ad exͣ. Nec refert ad ꝓpoſitũ vtruꝫ poª executiua ĩ do ſit ipa volũtas an 3ª poª: q̃niã ẽt ipa volũtas vt determinãs ꝑcedit: ⁊ vt exeq̃ns ſequiẗ.

Queſtio. XV. Articulus. I.

In titulo nihil aliđ notãdũ ẽ niſi qđ gd nois idee ĩ corpe dclaẗ.

In corpe tria p̊ ꝓponit ꝯneꝫ rñſiuã q̃ſito. z° aſſignat gd nominis idee. 3° ꝓbat ꝯnẽ rñſiuam.

Quo ad p̊ᵐ ꝯ rñſiua q̃ſito affirmatiue eſt. Nec̃e ẽ ponere ideas in mẽte diuina. vbi aduerte ꝙ eẽ in mẽte ſumiẗ formal'r. i. iꝗ̃tũ mẽs ẽ. h ãt ẽ eẽ obtiue: vt itellectũ ĩ itelligẽte: ⁊ nõ vt forma in eo cui⁹ eſt forma. Senſus g̊ ꝯnis ẽ ꝙ nec̃e ẽ ponere ideas obtiue in intellectu diuino.

Quo ad zᵐ idea ſigñat formã alicui⁹ rei ꝑter rẽ ipſam exñtẽ: ⁊ declaraẗ ex idiomate greco. Si vis idee diffuſe diffõnẽ videre lege. q. 3. de veri. arti. primo.

Quo ad 3ᵐ ꝓbaẗ ꝯ ꝓpoſita ſic. Mundus nõ ẽ fact⁹ a caſu: ſꝫ ẽ fact⁹ a deo ꝑ itellectũ agẽte: g̊ forª mũdi ẽ finis ſue gnõnis: g̊ in mẽte diuina ẽ forª ad ſilitudinẽ cui⁹ mũdus ẽ fact⁹: g̊ in mẽte diuina ẽ idea. Añs q̊ ad vtrãꝗ̃ ꝑtẽ ſupponiẗ: vt iferi⁹ mõſtrãdũ in loco ſuo. Pria ãt ꝯña ꝓbaẗ ex illa maxia. in oib⁹ q̃ gnãnẗ nõ a caſu forª eſt finis gnõnis. zª võ ꝯña duo ifert. ſ. ⁊ ꝙ forma ad cui⁹ ſilitudinẽ ⁊c̃. ẽ in do: ⁊ ꝙ ẽ tali mõ. ſ. in mẽte diuina. i. obtiue. Et q̊ ad vtrũꝗ̃ in lr̃a ꝓbaẗ. q̊ ad p̊ᵐ: q2 cõe ẽ oĩ agẽti ꝑhabere ſilitudinẽ itẽte forͤ. q̊ ad zᵐ võ ex dr̃ia iter agẽs nãle ⁊ a ꝓpoſito in mõ hñdi illã ſilitudinẽ: q2 illđ ẽm eẽ nãle vt pꝫ igne. hoc ẽm eẽ itelligibile: vt pꝫ artifice. ſi g̊ de⁹ ẽ agẽs ꝑ itellectũ g̊ ⁊c̃. 3ª deide ꝯña ꝓbaẗ. q2 in h ꝯſiſtit rõ idee. ꝓbaẗ. Rõ idee ẽ vt ſit forª ꝑter rẽ: exemplar rei: ⁊ principium cognitionis ⁊c̃.

Aduerte hic diligẽter ꝙ in lr̃a caute dr̃ ꝙ idea poniẗ vt exͣʳ ⁊ nõ dr̃ vt p̊nᵐ eẽndi. Q2 p̊nᵐ eẽndi ſonaret forᵃᵐ q̃ agẽs agit. Idea ãt nõ ſig̃t talẽ formã: ſꝫ forᵃᵐ quã agẽs ꝯcipit: ad cui⁹ ſilitudinẽ oꝑaẗ: ⁊ ñ q̃ oꝑaẗ: ⁊ h ẽ ꝓpe exͣʳ. Et ꝑpea in exemplo de domificatore expſſe ſubiũgiẗ: ꝙ idea dom⁹ ẽ forª quã mẽte ꝯcipit: ⁊ nõ ars domificatiua.

ſunt a ſe operabilia inꝗ̃tũ huius: ⁊ non ſolum ſecunduꝫ ꝙ ſunt ſpeculatiua. Sed tamen non receditur a nobilitate ſpeculatiue ſciẽtie: q2 omnia alia a ſe videt in ſeipſo. Seipſum autem ſpeculatiue cognoſcit. Et ſic in ſpeculatiua ſuiipſius ſcientia habet cognitionem ⁊ ſpeculatiuã ⁊ practicã omniũ alioꝝ.

De ideis. Qõ XV.

Oſt cõſiderationeꝫ de ſciẽtia dei reſtat cõſiderare d̃ ideis. Et circa hoc querũtur tria. Primo an ſint idee. Secundo: vtrũ ſint plures vel vna tantũ. Tertio vtrum ſint omniũ que cognoſcuntur a deo.

Utrũ idee ſint. Arti. I.

Ad primum ſic proceditur. Videẗ ꝙ idee non ſint. Dicit enim Dio. vij. capi. de di. no. ꝙ deus non cognoſcit res ẽm ideam. Sed idee non ponũtur ad aliud: niſi vt per eas cognoſcantur res. Ergo idee non ſunt. Preterea. Deus in ſeipſo cognoſcit omnia: vt ſupra dictum eſtͨ. Sed ſeipſũ non cognoſcit per ideam. Ergo nec alia. Pretẽca. Idea ponitur: vt principiuꝫ cognoſcendi ⁊ operãdi. Sed eẽntia diuina eſt ſufficiẽs principiuꝫ cog̊ſcẽdi ⁊ oꝑandi oĩa. Nõ g̊ nec̃e ẽ ponere ideas. Sꝫ ꝯ eſt. qđ dicit Aug. ĩ lib. lxxxiij. q. Tãta vis ĩ ideis ꝯſtituiẗ: vt niſi his intellectis ſapiens eſſe nemo poſſit.

Rñdeo dđꝫ: ꝙ nec̃e eſt po

ſilr quũ lr̃a dixiſſet ꝙ idea ẽ p̊nᵐ cognitiõis ſtatim addidit limitationẽ: ẽm ꝙ forͨ cognoſcibiliũ dñr eẽ ĩ cognoſcẽte. q̃ſi diceret. nõ dico ꝙ idea ẽ p̊nᵐ cognitiõis: q2 h ſonaret ꝙ ipſa eẽt rõ cognoſcẽdi: vt ſpẽs itelligibilis: ſꝫ ꝙ ipſa ẽ p̊nᵐ cognitiõis eo mõ q̊ forͨ cognoſcibiliũ obtiue in cognoſcente exñtes: p̊nª cognitiõis ipſarũ reꝝ cognoſcibiliũ dñr. Et qm̃ ĩ penultio ꝯñ totũ h ꝯtiebaẗ. ſ. forª mũdi ꝑter mũdũ exñs ⁊ cãlitas exemplaris et mod⁹ eẽndi intelligibiliter ſeu obtiue. iõ merito vltia ꝯña ex his q̃ ad rõnẽ idee ſpectãt: ⁊ iã poſita erãt: ꝓbata eſt ꝑgnãtib⁹ ṽbis. ſ. ⁊ ĩ h cõſiſtit rõ idee.

96

84.

85

In rñſiõe ad 3ᵐ dubiũ occurrit: q2 falſuꝫ et icõſonãs vr̃ ꝙ idea ſit eẽntia diuina: falſũ q̃dẽ igt Sco. ĩ p̊ di. 35. q2 tota rõ idee ſaluaẗ ĩ lapide habẽte eẽ obtiuũ ĩ itellectu diuino: g̊ idea ĩ do nõ ẽ eẽntia diuia. Añs pꝫ applicãdo totã idee rõnẽ. Et ꝯfirmari poſſet aſſumẽdo diffõneꝫ poſitã in. q. de veri. q. 3. a. p̊. ⁊ eã q̃ ex h arti. hr̃. ſ. ꝙ eſt forª alicui⁹ rei ꝑter ipſaꝫ rẽ: exͣʳ atꝗ̃ p̊nᵐ ſic cognitõis eiuſdẽ. ꝯña ãt ꝓbaẗ. eẽ obtiuũ nõ ẽ eẽ reale: ſꝫ ẽ eẽ diminutũ. g̊ nõ ẽ eẽntia diuina. Incõſonãs ãt q2 idea aut ẽ eẽntia diuina: vt ẽ: aut eẽntia diuina vt ẽ obta itellectui diuino. ſi p̊ mõ vt ĩ arti. ſeq̃nti inuiẗ. vbi dr̃ ꝙ idea ẽ eẽntia diuina ſic imitabilis. h. n. ꝯuenit eẽntie diuie ẽꝫ ꝙ ens ẽ. Male g̊ rñſuꝫ ẽ ad p̊nˡͤ q̃ſitũ articuli. Et ꝓbaẗ ſeq̃la. q̃niã an ẽ de re hñte eẽ ĩ reꝝ nã et ĩ itellectu. male rñdeẗ affirᵘͤ: ꝑp eẽ qđ hꝫ ĩ itellectu: ꝑtermiſſo eẽ ĩ rerũ nã: ſic̃ q̃rẽti an ſpa ignis ſit. male rñdereẗ. ꝙ ẽ ĩ itellectu. Et rõ ẽ q2 eẽ in itellectu ẽ eẽ ẽꝫ gd. Eſſe ĩ reꝝ nã ẽ eẽ ſimpl'r. Qđ aũt an ẽ q̃rit đ eẽ ſimpl'r: ⁊ ꝑpea ſi rñdeaẗ đ eẽ ĩ mẽte: ĩſinuaẗ ꝙ illa res nõ hꝫ aliđ eẽ: ſꝫ eẽ ĩ mẽte ẽ ei⁹ eẽ ſimpl'r. Si igiẗ idea ẽ eẽntia ẽm eẽ reale. male rñſuꝫ ẽ q̃ſito: Nec̃e ẽ ponere ideas ĩ mẽte diuina. ſi ãt idea ẽ eẽntia vt obta ẽ itellectui diuino. Male g̊ dictũ ẽ ꝙ ẽ ipa eẽntia diuina: qm̃ eẽntia diuina vt obta: nõ hꝫ eẽ reale: ſꝫ obtiuũ. Et ſi ꝑ impoſ'e eẽntia diuina nõ eẽt ĩ reꝝ nã: ⁊ eẽt obta intellectui: idee rõ ſaluareẗ. Ideã g̊ eẽ idẽ qđ eẽntia ẽ ꝑ accñs: imo ſuꝑfluũ: q2 nã cuiuſꝗ̃ rei ẽ obta itellectui diuino ſcđario tñ ẽt ſi nũꝗ̃ idẽtificareẗ eẽntie diuine vt obta eſt itellectui diuino: qm̃ ipſa cognoſciẗ a deo nõ ſolũ vt ẽ in ꝑori obo: ſꝫ ẽm ſe. he rõnes nõ ſũt ex Sco. formal'r: ſꝫ vt vitas eluceſcat: ꝑtiꝫ ex ipſo ꝑtiꝫ ex lr̃a: eas formãdas credidi.

Ad euidẽtiã hoꝝ duo vidẽda ſũt. Ex qb⁹ ſolo diuꝫ pe

Universidad del Rosario Archivo Histórico

det.ꝑ q̄uo idea ſe hēat ad eē.z° qd ſit eē obtiuū.

¶ Quo ad pᵐ ſcito ꝙ vt ex allegat] locis pz.de rōne idee ē eē exᵃʳ rei.De rōne āt exēplaris ē eē formatiuū mediā te agēte ꝑ itellectū.Uñ ibidē dr̄.ꝙ ſi oia agerēt de nec̄itate nāe:nō ponerent̄ idee. de rōne āt formatiui ſic ē eē

nere in mēte dīna ideas. Idea enim grece latine forma dicit̄. Unde per ideas itelligunt̄ forme aliarum rerūz preter ipſas res exiſtentes. Forma autem alicuius rei preter ipſam exñs ad duo eſſe pōt:vel vt ſit exemplar eius: cuiꝰ dicitur forma: vel vt ſit principium cognitionis ipſius ſm ꝙ forme cognoſcibiliū dicuntur eſſe in cognoſcente. Et quantum ad vtrūqz eſt neceſſe ponere ideas. Qđ ſic pz. In omnibus enim que non a caſu generantur:neceſſe eſt formam eſſe finem generationis cuiuſcūqz. Agens autē non ageret propter formaz niſi inquantuz ſimilitudo forme eſt in ipſo. Quod quidez contingit dupliciter. In quibuſdā enim agentibus preexiſtit forma rei fiēde ſm eſſe naturale: ſicut in his que agūt per naturam. Sicut homo generat hominem: ⁊ ignis ignez. In quibuſdam vero ſm eſſe intelligi

in mēte.nunq̄z .n.exēplar aliqđ ē ſic formatiuū:niſi poᵃ rēota niſi ſit i mēte:⁊ ſi ē i mēte tm̄:formatiuū ſic ſaluat̄.Modus ḡ eſſendi exēplari nec̄iꝰ

z36 ē eē i mēte.Ceteri āt modi eſſendi ſūt ꝑ accidens abſolute loq̄ndo.Et ꝓpea i lr̄a q̄ōni an ē de ideis rñſū ē ꝙ ſūt in mēte diuina.Eſſe nāqz i mēte ē ſimpliciter nec̄iuz eē ideaꝝ:⁊ formal̄r ɔ̄ⁱᵗ idee vt idea ē.Nec curauit autor de

b eē ideaꝝ i rerū

z37 nā:vt platoni aſcribit̄.Quoniā hic theologiā tradebat ⁊ đ diuino intellectu.Illa aūt diſcuſſio metaphyſicalis ē:et ad tractatū de ſeꝑatis ſubſtātys ſpectās:vñ

pz ꝙ idea in deo ē formal̄r loquēdo: eēntia diuina:vt in mēte ē diuina.Nec oppoſitū in illis v̄bis ſeq̄ntis articuli dr̄.Qm̄ ly imītabile claudere itelligit̄ in ſe rōnē exēplaris:ac ꝑ h̄ vt ex dictl pz.idea dr̄ eēntia diuina vt exᵃʳ ē.i.vt formatiua ē rei medio itellectu. H̄ āt pz nō ɔuenire eēntie ſz qđ ē mere nāl̄r:ſz ſm ꝙ ē obta diuine mēti. Sz qd ē eē ſic.ſ.obtiue:qđ z° loco vidēdū erat.Sco.i ꝑ.d. 36. đtermiat ꝙ eē cognitū nō ē eē reale abſoᵐ aut reſpectiuū:nec ē eē relatiuū ſz rōnē:ſz ē eē diminutū rei: ſiue abſolute:ſiue relatiue:qđ vocat̄ eē ſz qd. Ita ꝙ res hñs talē modū eēndi : fundat relationē rōnis ad intellectū: putatqz lapidē ⁊ cetera entia ꝓducta eē ab eterno a đo: ꝑ actū itellectꝰ diuini in tali eē:⁊ hꝯ entia ſm qd eē ⁊ vocari ideas:qꝛ eis ɔueniūt oēs ɔditiōes ideaꝝ:vt arguēdo fuit deductū.Ego āt ꝑipatetico lacte educatꝰ:ac i aere vt aiunt loq neſciēs: ꝑter latitudinē entis realis:ſolū ens rōnis noui.5.⁊.6.meta. Ens aūt rōnis relationē aut negationē didici a.S.T.in.q.de ve.q.zi.arti. Uñ cū eē obm̄ nō ſit modus eēndi ſz rē:neqz ſit negatio: reſtat ꝙ ſit eē relatiuū ſm rōnē in cōi loq̄ndo. Sz qm̄ eē diuinū eſt tāte excellētie:vt oēs eēndi modos.ſiue ex̄ aiaz: ſiue in aia eminēter ꝓhēat:oz vt eē nāle ipſius diuine eēntie: ſit nō ſolū ordinis iteˡⁱˢ ⁊ in actu puriſſimo: ſz ſit ēt ⁊ nō

ꝑ accñs eē obtiuū eiuſdē reſpectu itellectꝰ ſui.Aliogn nō oēs eēndi modos vnico mō eminētiſſime ɔtineret.Ac ꝑ h̄ nec eēntia diuina vt obta intellectui hz eē diminutū: nec aliq̄ res vt obta diuino itellectui hz eē diminutū.Et de eēntia qdē manifeſte ſeqt̄:qꝛ eius eē obtiuū ē eē nāle

bile : vt in his que agūt per intellectū. Sicut ſimilitudo domus preexiſtit in mēte edificatoris . Et hec poteſt dici idea domus:qꝛ artifex intendit domum aſſimilare forme quam mente ɔcepit. Quia igit̄ mundus non eſt caſu factus : ſz eſt factus a deo per intellectū agētem(vt infra patebit) neceſſe eſt ꝙ in mēte diuina ſit forma ad ſimilitudinem cuius mundus eſt factus. Et in hoc conſiſtit ratio idee. ¶ Ad primū ergo dicendū: ꝙ deus non intelligit res ſm ideā extra ſe exiſtentem. Et ſic etiam Ariſto. improbat opinionem Platonis de ideis : ſcđm ꝙ ponebat eas per ſe exiſtentes non in intellectu . ¶ Ad ſecundū dicendum: ꝙ lz deus per eēntiā ſuā ſe ⁊ alia cognoſcat:tamen eēntia ſua eſt principium operatiuum aliorum : non autem ſui ipſius . Ideo habet rationem idee ſcđm ꝙ ad alia compa

ipſiꝰ dei ꝓpꝫ eiꝰ eminentiā.De alys v̄o ſequit̄ ex eo ꝙ alia nō al̄r pñt obyci đo q̄z i obta eſſentia diuia:nihil.n.deꝰ ītelligit ex̄ ſe : ſz oia in ſe tm̄. Ita ꝙ in ſe cognoſcit vtrūqz.ſ. ⁊ lapidē i eēntia ob-

z46 iecta:⁊ lapidez

iis abſolute:⁊ lapidez hūc:⁊ lapidem in anima mea ⁊c̄.oia enī h̄ nouit: ſz mo

97 dus q̄ h̄ obyci

z36 unt̄ ē vnꝰ.ſ.in eēntia diuia:et ɔñr eē obtiuuz reꝝ reſpcū itellectꝰ diuini:nō ē eē relatiuū:ſz abſolutū realiſſimū.ſ.eē đi.Et qꝛ idea i đo:de q̄ ē ſermo: ſigt res ſm tale eē. iō merito dcm̄ ē ꝙ ē ipſa eēntia diuina ⁊c̄.

¶ Ad ꝑᵃᵐ ḡ obiectionē in oppoſituz. negat̄ ſeq̄la.Ad ꝓbōnē aūt dr̄:ꝙ lz eē obiuū in cōi:nō ſit reale: eē tm̄ obiuū apud iteᵐ dinū:eſt reale.¶ Ad zᵃᵐ aūt iā pz ꝙ idea in deo ē eēntia dina vt oba dino itelleᵘⁱ ⁊c̄. Et cū argr̄:ḡ male dcm̄ ē:ꝙ eēntia ſit:negat̄ ſequela. Tū qꝛ nō eſt dcm̄:ꝙ ē eēntia inq̄ztū hz eſſe nāle. Tū qꝛ ſi h̄ ſine reduplicatiōe fuiſſet dcm̄:v̄ificaret̄ ꝓpꝫ vnitatē vtriuſqz in deo. Eſſentia.n.diuia hz vtrūqz modū eſſendi eminēter: in ſuo vnico excelleᵐᵒ mō eēndi. Et ꝓpea affirmādo idētitatē idee cū eēntia: nō ſeqt̄ formal̄r loquēdo more humano:ḡ affirmat̄ idētitas cū eēntia:inq̄ztū eſt in reꝝ nā. In lr̄a aūt nō affirmat̄ h̄ zᵐ : ſz ꝑᵐ. Et iō ille due ɔñtie q̄ obyciēdo ſubiūcte ſūt.ſ.ḡ ideā in deo eē idē cū eēntia diuina ē ꝑ accñs.Et ḡ eſt ſuꝑfluū.nihil valēt:qꝛ idētitas cū eēntia ē ꝑ ſe ⁊ nec̄ia.Ex eo ꝙ nihil pōt obyci iteᵘⁱ diuino niſi in eēntia dina. Ita ꝙ modus quo res obe obyciunt̄: nec̄io ē eē in oba eēntia . Aliogn đs intelligeret aliqd ex̄ ſe.Et vileſceret eiꝰ itellꝰus:vt.iz.metaph.pz.vñ falſum ⁊ ipoſſe eſt:ꝙ lapis obyciat̄ deo in ſeipo lapide obtiue. Qđ tm̄ argᵐ aſſumit ⁊ ſupponit ex igrātia metaph. ¶ Ad illā aūt ypoteticā deductōez: ſi eēntia dina nō eēt in reꝝ nā: ⁊ eēt oba ſuo iteᵘⁱ:ſaluaret̄ rō idee:ḡ idētitas idee cū eēntia eſt ꝑ accñs. Admiſſa ɔditionali:negat̄ vlterior ſequela:imo ſequit̄ oppoᵐ:qꝛ ſtāte illa ɔditiōali : idea eēt ipſa

eēntia vt obta. Et ſi dicat̄:ḡ ideā eē eēntiā diuinā ſm eē reale ē ꝑ accñs.negat̄ ſeq̄la.Qm̄ eē obtiuū eēntie diuine apđ itellectū đi ñ ē ꝑ accñs reale:ſz ꝑ ſe: ex eminētia ꝓpa ipſiꝰ:ſz falli ml̄tos ɔtigit i h̄.ex eo ꝙ ɔſiderat̄ eē obtiuū abſolute:⁊ reale abſolute: q̄ ɔſtat ñ eē idē. Cū h̄ ſit ſmo đ eē obiectiuo tali ⁊ tali reali: ex qbꝰ orit̄ idētitas: balbutiēdi tm̄ accepta licentia.

Articulus. II.

Itulus t clarus.

97 ¶ In corꝑe tria fac̄. ꝑ° rñdet q̄ſito affirᵘᶜ.z° oñdit ꝙ hec pl̄alitas ñ repugnat diuine ſimplicitati.3° oñdit q̄uo h̄ pl̄alitas ē.

¶ Quo ad ꝑᵐ ɔ̊ rñſiua ē. Nec̄e ē ponere ideas plures .ꝓbatur . Ultimus finis i q̄lz effcū eſt ꝓp̄e itētus a ꝑnˡⁱ agente: ḡ ordo vniuerſi ē ꝓp̄e itētꝰ:⁊ ꝑ ſe factꝰ a deo:ḡ in mēte diuina ē idea ordīs vniuerſi: ḡ i ea ſūt ꝓp̄e rōes oīuz reꝝ: ḡ i ea ſunt pl̄es idee. Añs māifeſtat̄ i ordine exercitus

ratur. nō aūt ſm ꝙ comparat̄ ad ipm̄ deū. ¶ Ad tertiū dđz ꝙ deꝰ ſm eēntiā ſuā eſt ſimilitudo oīuz reꝝ. Uñ idea in đo nihil eſt aliud q̄z dei eēntia.

¶ Utꝝ ſint pl̄es idee. Ar. II.

Ad ſcđm ſic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ nō ſint plures idee. Idea enī in deo eſt eius eſſentia. Sed eēntia dei eſt vna tm̄. Ergo ⁊ idea eſt vna. ¶ Pret̄ea. Sic̄ idea eſt principiū cognoſcendi ⁊ operādi:ita ars ⁊ ſapientia. Sz in deo nō ſūt plures artes ⁊ ſapiētie. Ergo nec pl̄es idee. ¶ Si dicat̄ ꝙ idee multiplicant̄ ſm reſpectus ad diuerſas creaturas ɔtra. Pluralitas idearū ē ab eterno. Si ergo idee ſunt plures. creature aūt ſunt tꝑales. Ergo tꝑale erit cauſa eterni. ¶ Preterea. Reſpectus iſti aut ſunt ſm rē in creaturis tm̄ : aut ēt in deo. Si in creaturis tm̄(cū creature ñ ſint ab eterno) pluralitas

⁊ duce. Pria v̄o ɔña ꝓbat̄. qꝛ optimū in rebꝰ exñs ē ordo.qđ firmat̄ ex.iz.meta.Et ɔfirmat̄ v̄itas ɔñtis ex deſtructiōe opionis Auic.⁊c̄.zᵃ āt ē ꝑ ſe nota.3ᵃ v̄o ꝓbat̄.qꝛ rō totiꝰ hr̄i nō pōt:niſi hēant̄ rōnes oīuz: ex qbꝰ totū cōſtituit̄:vt pz in domo ⁊ eiꝰ ꝑtibꝰ.Cōfirmaturqz v̄itas cōſeq̄ntis aucte Aug.vltia demū ɔña nō eget ꝓbōne.

¶ Aduerte ꝙ notāter in ꝑ añte nō dr̄ vltimꝰ finis:ſz dr̄ vltimꝰ finis in q̊lz effectu: qm̄ h̄ ē ſmo de fine itrinſeco effectꝰ:⁊ nō de fine q ē ex̄ effectū:vt.n.pz .iz. meta.tex.5z. Bonū vniuerſi ē zˣ.ſ.in ipſo vniuerſo manēs ⁊ aliud ex̄ ipm̄.ꝑᵐ ē ordo.zᵐ ē deꝰ:ꝓpꝫ quē ē ēt ipſe ordo. Ordo ergo vniuerſi qꝛ eſt optimū in toto vniuerſo oz eē vltimū in hoc effectu:q ē vniuerſuz:⁊ ɔñr rñdere ꝑnˡⁱ agēti:qđ ſupponimꝰ eē deū.Et ſic deꝰ ē actor ꝑ ſe:⁊ finis ipſius ordis: quēadmodū dux reſpectu ordinis exercitus.

¶ Aduerte z° ꝙ lr̄a vt oñderet vim huiꝰ medy:ad iferēdā pluralitatē ideaꝝ in deo: inſeruit opionē Aui. de mō q̊ pluralitas emanauit creaturaꝝ:de q̄ iferiꝰ erit ſmo.ſi .n.diſtinctio creaturaꝝ nō ꝑ ſe intēta eēt a deo:ſz ex parte dei eēt ꝑ accñs.ſ.ꝓpꝫ ſucceſſionē agētiū:ſeu q̊uis alioꝰ ñ habemꝰ viā ɔcludēdi in deo exēplaria multoꝝ:ſz vnius tm̄. Nullꝰ.n.opifex exigit ideā eoꝝ q̄ ſūt ꝑ accñs.

¶ Quo ad zᵐ oñdit̄ ꝙ pluralitas ideaꝝ nō repugnat diuine ſimplicitati ex differētia q̄ eſt inter qđ ⁊ quo: aliqs ītelligit.vtiturqz tali rōne.multiplicare qđ nō repugnat ſimplicitati:ſz multiplicare quo: ſz idea eſt qđ ⁊ nō quo: ḡ ml̄titudo ideaꝝ nō repugnat ſimplicitati diuine. maior ꝓbat̄.qꝛ multa intelligere nō ponit cōpoſitionē:aut

ideaꝝ nō erit ab eterno: ſi multiplicent̄ ſolū ſz hꝯ reſpectus. Si aūt realiter ſunt in deo ſeq̄tur ꝙ alia pluralitas realis ſit in deo q̄z pluralitas perſonarū:qđ eſt cōtra Dama.dicētē: ꝙ in diuinis oia vnū ſunt preter ingenerationē ⁊ generationem ⁊ proceſſionem. Sic igitur nō ſunt plures idee. ¶ Sz ɔ̊ eſt qđ dic̄ Aug. in li. lxxxiij. q.idee ſunt principales quedā forme vel rōnes rerū ſtabiles atqz incōmutabiles : quia ipſe formate nō ſunt: ac ꝑ hoc eterne: ac ſemꝑ eodē modo ſe habentes q̄ diuina intelligētia cōtinent̄. Sed cū ipſe neqz oriātur neqz intereant : ſm eas tm̄ formari dicit̄ oē qđ oriri ⁊ interire poteſt : ⁊ omne qđ oritur ⁊ interit.

¶ Rñdeo dđm eſt ꝙ neceſſe ē ponere plures ideas. Ad cuiꝰ euidētiā ɔſiderādū ē ꝙ in quolibz effectu illud qđ eſt vltimꝰ finis. ꝓprie eſt intētū a princi

ipfectionez ⁊c̄. ſz bñ hoc ponit multis ſpēbus intelligere.minor ꝓbatur inductiue ex idea domus i mēte artificis ⁊c̄.

¶ Circa dr̄iam in lr̄a aſſignatā inter qđ ⁊ quo intelligit̄. duᵐ occurit. ꝑ aut ē ſermo de pluralitate reali:aut ratiōis.ſi reali vtriuſqz pluralitas ꝑiudicat diuine ſimplicitatī ſi ratiōis vtrūqz pōt pari rōne plurificari. Qm̄ eſſentia diuina vt ſpēs ɔprehēdit oēs ſpēs ītelligibiles: quēadmoduz ipſa vt obta : cōprehēdit oia oba. Et ſic equa ē vtriqz pl̄alitas ſm rōnē. z° inteᵘᵐ a deo nō pōt eē niſi vnuz nuō: vt pz.iz.meta. ḡ repugnat multiplicare qđ intelligit̄ a deo. falſuz eſt ḡ ꝙ pluralitas eiꝰ qđ intelligit̄:nō ꝑiudicat.3° in deo eſt ſapiētia:⁊ ars ⁊ ſcientia.ergo quo intelligit̄: multiplicat̄ in deo. ꝓbat̄ ſeq̄la.qꝛ ſe habēt vt quo deus intelligit : vt etiā expreſſe littera dicit in reſponſione ad zᵐ.

¶ Ad euidētiā horū ſcito:quātū ad ly quo ⁊ qđ: ꝙ hic eſt ſermo de quo ⁊ qđ in actu exercito.i. de illis rōnibꝰ formalibꝰ ſeu rebꝰ:q̄ exercēt actū ipſius quo: vel actū ipſiꝰ qđ:vt in ꝓpoſito. Idea eſt qđ intelligit̄ in actu exercito: qm̄ ſignificat id qđ ſe hz ad intellectionē vt obiectū vel terminus. Ars v̄o eſt quo in actu exercito: qꝛ iportat id qđ ſe hz vt ꝑnᵐ formale intellectionis.⁊ ſic de alys.quātum v̄o ad multitudinē ſeu pluralitatē:ſcito:ꝙ hic ē ſermo nō de pluralitate reali:nec de pluralitate rōnis.formaliter loquēdo: ſed de pluralitate ſimpl̄r qđ aut quo. Ita ꝙ itētio littere eſt ponere differētiā in hoc: ꝙ ratio formalis exercens actū qđ:pōt multiplicari ſimpl̄r: poteſtqz abſolute dici ml̄te. Rō v̄o exercēs actū q̊: ñ pt ſic ml̄tiplicari vt poſſit abſolute dici ml̄te. Ad ꝑᵃᵐ ḡ obōnē i oppoſitū pz rñſio.dicimꝰ.n.ꝙ qꝛ idea eſt qđ intelligit̄: ⁊ ad pluralitatē cogniti ſufficit ōis diſtinctio rōnis. Nam aliud cognitū eſt punctū vt ꝑnciᵐ:⁊ aliud vt finis. Ideo ad pluralitatē ideaꝝ:ſufficit diſtinctio illa relatiua:qua

Universidad del Rosario Archivo Histórico

eēntia vt ſic imitabilis eſt vnū cognitū: ⁊ vt ſic imitabilis eſt aliud cognitū ⁊c̄. Ad pluralitatē vō ꝑncipij intelligendi: nō ſufficit quelibet diſtinctio rōnis: ſʒ requirit diſtinctio ſm ꝓpriā ⁊ per ſe rationē principij intelligendi. Ideo nō eſt par ratio multitudinis ipſius quo ⁊ ipſius qd: quū ḡ dicit eentia diuina ita plura cōtinet obiecta ſic rō. concedit. ſʒ negat, ꝙ ſicut pluralitas illa q̄ itelligit i ipa oba. ſufficit ad plalitateʒ ſimpliciter ipſius quod: ita eadē pluralitas: q̄ itelligit i eadeʒ vt rō ſeu ſpēs itelligēdi. ſufficiat ad pluralitatē ipſiꝰ quo: pp rōnē iaʒ dictā. Ad 2ᵃᵐ aūt obonē dr̄ 2ʳ. pᵒ ꝙ intellectū a deo nō eſt niſi vnū: vt diſtinguit ꝯ multa diſparata: ⁊ nō vt ſimplr̄ diſtīguit ꝯ multa. Idee non ſunt multa cognita diſparata: nec inter ſe: nec ab eſſentia diuia. Quī q̄libet eſt ipſa eēntia. Cōtra ſimplicitatē nāqꝫ itellc̄us eſt: ſi multa diſparata cognita vt ſic. i. in eē cognito (formaliter eniʒ loquimur) hēret: vt in nobis cōtingit: quū triāgulū ⁊ bonē itelligimus. Habere āt multa cognita nō diſparata: imo in vno nuō cōicantia nō preiudicat

pali agente: ſicut ordo exercitꝰ a duce. Id autem qd̄ eſt optimum in rebus exiſtens eſt bonum ordinis vniuerſi vt patet per philoſophum in. ii. meta. Ordo igitur vniuerſi eſt proprie a deo intentus ⁊ non per accidens ꝓueniens ſm ſucceſſionem agentiuʒ: prout qdaʒ dixerunt ꝙ deus creauit primum creatū tm̄: quod creatū creauit ſcd̄ʒ creatūᶜ: ⁊ ſic inde quouſqꝫ ꝓducta eſt tanta reꝝ multitudo. Scd̄ʒ quā opinionem deus nō haberet niſi ideam primi creati. Sʒ ſi ipſe ordo vniuerſi eſt per ſe creatus ab eo: ⁊ intentus ab ipſo: neceſſe eſt ꝙ habeat ideaʒ ordinis vniuerſi. Ratio aūt alicuiꝰ totius haberi non pōt: niſi habeantur ꝓprie rationes eoruʒ ex quibus totū conſtituit. Sicut edificator ſpecieʒ domus concipere nō poſſet: niſi apud ipſuʒ eſſet ꝓpria ratio cuiuſlibet partiū eius. Sic igit oʒ ꝙ in mente diuina ſint ꝓprie rationes oium rerū. Unde dicit Aug. in lib. lxxxiij. q. ꝙ ſingula ꝓprijs rationibꝰ a deo creata ſunt. Unde ſequit ꝙ in mēte diuia ſint plures idee. Hoc aūt qūo diuine ſimplicitati nō repugnet facile eſt videre: ſi quis cōſideret ideā operati eē in mēte operātis: ſicut qd̄ intelligit. non aūt ſicut ſpēs qua intelligit: q̄ eſt forma faciēs in

ſimplicitati. 2ᵒ ꝙ itellcm̄ ꝑ ſe ꝑmo a deo opʒ eſſe vnum. Idea aūt eſt intellcm̄ ꝑ ſe ſcd̄o: ⁊ iō cōpatit multitudinē. Nō. n. dcm̄ eſt in lr̄a ꝙ omne qd̄ pōt multiplicari: ſed ꝙ multiplicare qd̄ non ꝑiudicat ſimplicitati. Sat aūt hoc verificat: ſi qd̄: per ſe ſcd̄o plurificari pōt. Ad 3ᵉᵐ aūt dr̄: ꝙ laborat in equoco. Nō enim intendit lr̄a: ꝙ in deo nō poſſint poni plura diuerſarū rōnū quo. Sed ꝙ nullū eoꝝ pōt multiplicari: nō eniʒ ſunt in deo multe ſapiētie: neqꝫ multe artes ⁊c̄. Sed ſunt in deo multe idee.

Quo ad 3ᵐ: oſtēdit modus: quo ꝑdicta pluralitas obiectiua eſt in intellectu diuino: deus perfecte itelligit eēntiam: ḡ cognoſcit eā omni mō quo cognoſcibilis eſt: ḡ cognoſcit eā non ſolū ſm ſe: ſed ſm ꝙ eſt quocūqꝫ mō participabilis a creatura: ḡ cogſcit vt ſic imitabilem a tali creatura: ergo vt ꝓpriā rōnē huiꝰ creature: ḡ cognoſcit plures rerū rōnes: q̄s vocamꝰ ideas. Añs pʒ cuʒ prima ꝯñtia. ſcd̄a aūt ꝓbat. Qr deꝰ vtroqꝫ mō eſt cognoſcibilis. 4ᵃ aūt probat: qr ſpecies creaturaꝝ ſūt: ſm modos participandi diuine eſſentie ſimilitudineʒ. 5ᵃ aūt pʒ: ex eo quia par ē d̄ creatura hac et alijs iudiciuʒ.

tellectū in actu. Forma. n. domus in mente edificatoris eſt aliqd ab eo intellectū: ad cuiꝰ ſimilitudinē domū in materia format. Non eſt aūt ꝯtra ſimplicitateʒ diuini intellectus: ꝙ multa intelligat: ſʒ cōtra ſimplicitatē eius eēt: ſi per plures ſpēs eius intellectus formaretur. Unde plures idee ſunt in mente diuina: vt intellecte ab ipſo. Qd̄ hoc mō pōt videri. Ipſe. n. eēntiā ſuā perfecte cognoſcit. Unde cognoſcit eam ſm oēm modū: quo cognoſcibilis eſt. Poteſt aūt cognoſci nō ſolū ſm ꝙ in ſe eſt: ſʒ ſm ꝙ eſt participabilis ſm aliquem modū ſilitudinis a creaturisᶜ. Unaqueqꝫ aūt creatura hʒ ꝓpriā ſpēʒ: ſm ꝙ aliquo modo participat diuine eēntie ſilitudinē. Sic igit inq̄ztū deus cognoſcit ſuā eēntiā: vt ſic imitabileʒ a tali creatura cognoſcit eam: vt ꝓpriā rationē: ⁊ ideā huiꝰ creature. Et ſilr̄ de alijs. Et ſic pʒ ꝙ deus intelligit plures rōnes ꝓprias pluriū rerū: q̄ ſunt plures idee. Ad primum ergo dd̄m ꝙ idea nō nominat diuinā eſſentiā: inq̄ztuʒ eſt eſſentia. ſed inq̄ztū eſt ſimilitudo: vel rō huiꝰ vel illiꝰ rei. Unde ſm ꝙ ſunt plures rationes intellecte ex vna eſſentia: ſm hoc dicuntur plures idee. Ad ſcd̄ʒ dd̄m ꝙ ſapiētia ⁊ ars ſignificant: vt quo deꝰ in-

In rn̄ſiōe ad ꝑᵐ aduerte diligenter: ꝙ hic nō eſt ſmo: de q̄cūqꝫ ſimilitudine: ſed exemplari tm̄. Imitabile aūt exēplariter nō eſt: niſi obm̄ itellectus. Et ꝓpterea lʒ eēntia diuina abſolute ſit prius imitabil' q̄ʒ ſit obiecta: non tn̄ eſt prius imitabilis exemplariter q̄ʒ ſit obta: qr de rōne exēplaris. vt dcm̄ fuit eſt eē obiectiuū. vñ ſi d̄s non eſſet intellectuale agēs: eēntia ſua eſſet quidem imitabilis ſed non exemplariter: ac per hoc nō haberet rationem idee: ⁊ hoc inſinuat lr̄a dicēs ꝙ nō nominat eſſentiā: ſed rōnē intellectam ex ea.

In rn̄ſione ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ: ꝓpter clariorē intellectuʒ nota ſimul tria. ꝑmo ꝙ idea ſigʳ eſſentiā diuinam imitabilem exēplariter. Et qr imitabilitas pōt ſumi duplr̄. ſ. fundamentaliter. i. pro abſoluto: ⁊ formaliter. i. ꝓ reſpcū. Tripliciter idee ſignificatio imaginari poteſt. ꝑmo vt ſignificet abſolutū tm̄. 2ᵒ reſpectiuū tm̄. 3ᵒ vtrūqꝫ. Et qdē ꝙ nō tm̄ fundamētū imitabilitatis ſignificet: ex eo ꝓbat: qr cū illud ſit oino vnū in oibꝰ ideis: qr ē ipſa ſimpliciſſima eēntia diuia: in q̄ nō pōt diſtigui abſolutū imitabile a lapide: abſoluto imitabili a leone: non poſſet ſuſtineri plalitas ideaꝝ in deo. Plures. n. ideas intelligere ē impoſſe: niſi ſignificatū idee plurificatū intelligat. ꝙ etiā nō tm̄ reſpectū ſignificet: ex eo pʒ: ꝙ eēntiā diuinā ſignificare dr̄: vñ relinquit ꝙ vtrūqꝫ ſignificet: non eo mō: quo ly: veſtis ſignificaret hoiem albū: ſi vtriqꝫ imponeretur: qm̄ ſic idea nō haberet vnaʒ rōnē: ſed ex eo ꝙ nomia ſignant abſolutum relatiue: vt ſaluator et creator ⁊c̄. Ac ꝑ h̄ de ratiōe idee i deo: ſūt ⁊ eēntia ⁊ relo: nō vt ꝑtes cōponentes vnaʒ cōem rōnē: ſed vt res ⁊ modus: vt d̄terminabile ⁊ determinatio: vt cōmune ⁊ ꝓpriū. 2ᵒ nota: ꝙ ideas taʒ in artificibus: q̄ʒ in deo: contingit intelligi dupliciter. ꝑmo vt alioꝝ ſunt idee. 2ᵒ vt in ſe ipſis ſunt. Exēplum vtriuſqꝫ membri habet in lr̄a: in rn̄ſione ad 2ᵐ. Quuʒ artifex faciendā domū cōtemplat: ad ideā domus intellectio terminat: vt idea eſt domus. Quū aūt artifex in actu reflexo ipſam quā mente concipit ideā conſiderat: ad ipſam intellectio terminat: vt in ſe eſt. Eodeʒ quoqꝫ mō in deo contingit. Ex hac aūt diſtinctiōe facile percipere potes ideas: cōſtitui nō per intelligi ipſas vt in ſe: ſed per intelligi ipas vt ideas alioꝝ. Nec refert ad ꝓpoſitū: an illud intelligi ſit actualiter aut habitualr̄. Et ꝓpterea cōceditur ꝙ in deo ſunt plures idee: anteq̄ʒ ſint idee intellecte ſm ſe. Et ꝓpter hoc in lr̄a in calce rn̄ſiōis ad 2ᵐ: de ſcd̄o mō quo itelligunt: dicit: ⁊ hoc eſt plures ideas eē in intellectu eius vt intellectas: qr aliud eſt plures ideas eſſe in intellectu eius: ⁊ aliud eſt plures ideas eſſe in intellectu eiꝰ vt itellectas. ꝑmū. n. dicit eas eē obiectiue in intellectu: vt alioꝝ rōnes. 2ᵐ vō dicit: eas eē obiectiue: vt ſm ſe intellecte: iō addidit vt itellectas. 3ᵒ. nota ꝙ reſpectus iſti diſtinguentes ideas: quū ſint ēt cōſtitutiui earuʒ: non ꝯſequunt actū itellc̄us diuini itelligētis ideas: ſed fiūt per actum intellectus diuini intelligentis eēntiā ſuā cōparatiue. Ita ꝙ nō ē imaginādū: ꝙ ꝑus itelligatur eſſentia vt imitabil': ⁊ deinde ſequat reſpectꝰ idealis. Sʒ ꝙ ipſa itellectio eſſentie vt imitabilis: eſt conſtitutio reſpectus idealis. Ex hoc aūt hēs: ꝙ reſpcūs ideales nō ponūtur necarij: ad h̄ vt deꝰ diſtincte intelligat creaturas: vt qdā iterꝑtari vident. Conſtat. n. ꝙ perfectio itellectionis diuine non mendicat a reſpectibꝰ rationis. Sʒ ponūtur necarij: vt necio ꝯſtituti: ex ꝑfectiōe intellectōis diuine. vñ i corpore articuli autor dixit: ꝙ qr deꝰ ꝑfectiſſime intelligit eſſentiam ſuam: ideo intelligit eam vt tot modis imitabileʒ: hoc enim eſt cōſtitui plures reſpectus ideales: intelligiqꝫ plures ideas: vt alioꝝ rationes ſunt: ⁊ intelligere creaturas diſtincte in eēntia diuina ſibi obiecta. Et hec ſi bene contemplatus fueris obiectiones alioꝝ derīdebis: quas non adduxi: quia non cōtra ſenſum expoſitum doctrine San. Tho. militant. Articulus. III.

telligit: ſed idea: vt qd̄ deꝰ intelligit. Deus autem vno intelligit multa: ⁊ non ſoluʒ ſm ꝙ in ſeipſis ſunt: ſed etiaʒ ſm ꝙ intellecta ſunt. Quod eſt intelligere plures ratiōes rerū. Sicut artifex (dum intelligit formam domus in materia.) dicitur intelligere domū. dum aūt intelligit formaʒ domus: vt a ſe ſpeculatam (ex eo ꝙ intelligit ſe intelligere eam) intelligit ideam vel rationem domus. Deus aūt non ſoluʒ intelligit multas res per eſſentiam ſuā: ſed etiam intelligit ſe intelligere multa per eſſentiam ſuamᶜ. Sed hoc eſt itelligere plures rationes rerū vel plures ideas eſſe in intellectu eius: vt intellectas. Ad tertium dicendū: ꝙ huiꝰ reſpectus quibꝰ multiplicant idee non cauſant a rebus: ſʒ ab intellcū diuino cōparante eſſentiam ſuam ad res. Ad quartuʒ dd̄m: ꝙ reſpectus multiplicātes ideas non ſunt in rebus creatis: ſʒ in deo: nō tn̄ ſūt reales reſpectꝰ: ſicut illi qbꝰ diſtinguunt ꝑſone: ſed reſpectus intellecti a deo.

Utrum oium que cognoſcit deꝰ ſint idee. Arti. III.

Ad tertiuʒ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ nō omniuʒ que cogſcit deus. ſint idee in ipſo. Mali eni idea nō eſt in deo: qr ſequeret malum eſſe in deo. Sed mala cognoſcuntur a deo. Ergo nō oium que cognoſcuntur a deo ſunt idee. Preterea. Deus cognoſcit ea q̄ nec ſunt nec erūt: nec fuerūt: vt ſupra dcm̄ eſtᶜ. Sed horum non ſunt idee: qr dicit Dio. v. ca. de diui. no. ꝙ exemplaria ſunt diuine voluntatis determiatiue ⁊ effectiue rerum. Ergo nō omnium que a deo cognoſcuntur ſunt idee in ipō. Preterea. Deus cognoſcit mām primā. Que nō pōt habere ideā: cū nullā hēat formaʒ. Ergo ideʒ qd̄ prius. Preterea. Cōſtat ꝙ deus ſcit non ſolū ſpecies: ſed ēt genera ⁊ ſingularia ⁊ accidentia. Sed horuʒ non ſunt idee ſm poſitionē Platonis q primꝰ ideas itroduxit: vt dicit Aug. Non ergo omniuʒ cognitoꝝ a deo ſunt idee in ipſo. Sʒ ꝯ. Idee ſunt rationes in mēte diuina exiſtentes: vt ꝑ Augu. patet. Sed oium q̄ cognoſcit deus hʒ ꝓprias rōnes. Ergo oium que cognoſcit hʒ ideā. Rn̄deo dd̄m: ꝙ (cum idea a Plone poneret principiū cognitiōis reꝝ ⁊ gnātiōis ipſaꝝ) ad vtrūqꝫ ſe habet idea: put in mente diuina ponit. Et ſm ꝙ

Articulus clarus. In corpore duo. ꝑmo diſtinguit. ſecundo reſpondet queſito.

Quo ad ꝑᵐ. Idea diuia 2ʳ ſumit: vt exᵃʳ: ⁊ vt rō: Maīfeſtat diſtō 2ʳ. ꝑ ex dr̄ia duoꝝ offi-

ciorūꝫ attributorum ideis a platone gnāre ⁊ cognitionem facere. ſecūdo ex dr̄ntia ſpeculatiui ⁊ practici.

¶ Quo ad ſecūduꝫ rn̄det q̄ſito duob⁹ ꝓpōnib⁹ affirmatiuis: iuxͣ mēbra diſtōnis ꝓmiſſe. p° ē: idea ſꝫ ꝙ exēplar: eſt oiuꝫ q̄ a deo ſꝫ quodcūqꝫ tp̄s fiūt. 2a ē. idea vt rō: eſt oium factibiliū ⁊ cognoſcibiliū ſꝫ ꝓpas rōnes: tā ſpeue q̄ꝫ practice: he ꝓpōnes nō alr̄ in lr̄a ꝓbant: qiñ ex. q. 14a. ex p̄dictis patēt. Jllud tm̄ nō p̄tereas: ꝙ idea vt rō ſumiť ꝓ ratione obtiua: vt in p° arlo ipſa lr̄a expoſuit: dr̄ igiť idea rō obtiua rei. Hoc ēt mō idea platonica ratio cognoſcēdi eſſet.

¶ Jn rn̄ſiōe ad 3m. Aduerte ꝙ ß. S. T. retractat dicta in. q. de. ve. q. 3. arti. 5°. ⁊ in p° ſent. d. 36a. arti. vltio: ꝙ idea mãe pc.
c Nec opꝫ fingere gloſas: qm̄
235 medi⁹ termin⁹
241 ß aſſumptus. ſ.
b c qꝛ ſm ſe nō eſt cog̊ſcibilis: expſſe alibi dicta elidit; vt pꝫ intuēti. Sꝫ dum ß reſtat cuius ꝯpoti idea: mãe pc ſit idea. Si tn̄ lr̄a pſpicaciter videať facile patebit: ꝙ idea vt rō: rn̄dēs mãe pc; eſt

eſt principium factionis rerū: exemplar dici poteſt: ⁊ ad practicam cognitionem pertinet. Secundū aūt ꝙ principiū cognoſcitiuuꝫ eſt proprie dicitur ratio: ⁊ poteſt etiam ad ſcientiam ſpeculatiuam pertinere. Secundum ergo ꝙ exemplar eſt ſm hoc ſe habet ad omnia que a deo fiunt ſm aliqḋ tempus. Secundum vero ꝙ principium cognoſcitiuū eſt: ſe habet ad omnia que cognoſcuntur a deo: etiaꝫ ſi nullo tempore fiant: ⁊ ad omnia que a deo cognoſcuntur ſm propriaꝫ rationem: ⁊ ſm ꝙ cognoſcūtur ab ipſo per modum ſpeculationis. ¶ Ad primum ergo dicendum: ꝙ malū cognoſcitur a deo nō per propriaꝫ rationē: ſed per rationeꝫ boni. Et ideo maluꝫ non habet in deo ideā: neqꝫ ſm ꝙ idea eſt exemplar: neqꝫ ſm ꝙ eſt ratio. ¶ Ad ſecundū dicendū: ꝙ eorum que neqꝫ ſunt: neqꝫ erunt: neqꝫ fuerunt deus non habet practicā cognitionem: niſi virtute tm̄. Unde reſpectu eorūꝫ non eſt idea in deo ſm ꝙ idea ſignificat exemplar: ſed ſolum ſm ꝙ ſignificat rationem. ¶ Ad tertium dicendum: ꝙ Plato ſm quoſdam poſuit materiam nō creatam. Et ideo non poſuit ideam eſſe materie: ſed materie concauſam. Sed quia nos ponimus materiam creataꝫ a deo: nō tamen ſine forma. habet quidem materia ideam in deo: non tamen aliam ab idea compoſiti. Nam materia ſm ſe neqꝫ eſſe habet: neqꝫ cognoſcibilis eſt. ¶ Ad quartum dicendum: ꝙ genera nō poſſunt habere ideam aliā ab idea ſpeciei ſm ꝙ idea ſignificat exemplar: quia nunquam genus fit niſi in aliqua ſpecie. Similiter etiam eſt de accidentibus que inſeparabiliter concomitātur ſubiectum: quia hec ſimul fiūt cum ſubiecto. Accidentia aūt que ſuperueniūt ſubiecto ſpecialem ideam habent. Artifex enim per formam domus facit omnia accidētia que a principio concomitantur domuꝫ. Sed ea que ſuperueniunt domui iam facte: vt picture: vel aliquod aliud facit per aliquā aliam formam. Jndiuidua vero ſm Platonem non habebant aliam ideam q̄ꝫ ideaꝫ ſpeciei: tuꝫ quia ſingularia indiuiduantur per materiam quam ponebat eſſe increataꝫ (vt quidam dicunt) ⁊ cōcauſaꝫ idee: tum quia intentio nature conſiſtit in ſpeciebus: nec particularia producit: niſi vt in eis ſpecies ſaluentur. Sed prouidentia diuina non ſolum ſe extendit ad ſpecies: ſed ad ſingularia: vt infra dicetur.

¶ De veritate. Qō. XVI.

Uoniaꝫ aūt ſciētia veroꝝ eſt: poſt conſiderationem ſcientie dei: de veritate inquirēduꝫ eſt. ¶ Circa quam queruntur octo. Primo. vtrum veritas ſit in re vel tantū in intellectu. Secundo. vtrum ſit tantuꝫ in intellectu componente ⁊ diuidēte. Tertio. de comparatiōe veri ad ens. Quarto. de comparatiōe veri ad bonū. Quinto. vtrū deus ſit veritas. Sexto. vtrum omnia ſint vera veritate vna vel pluribus. Septimo. de eternitate veritatis. Octauo. de incommutabilitate ipſius.

¶ Utrum veritas ſit tantuꝫ in intellectu. Articulus. I.

Ad primum ſic proceditur. Uidetur ꝙ veritas non ſit tantuꝫ in intellectu: ſed magis in rebus. Auguſt. enim in lib. ſoliľ. reprobat hāc notificationem veri. veruꝫ eſt id quod videtur: quia ſm hoc lapides: q ſunt in abditiſſimo terre ſinu nō eſſent veri lapides: qꝛ nō videntur. Reprobat etiam iſtā: verum eſt quod ita ſe habet: vt videtur cognitori: ſi velit ⁊ poſſit cognoſcere: quia ſecundum hoc ſequereť ꝙ nihil eēt verum ſi nullus poſſet cognoſcere. Et diffinit ſic verū. Uerum eſt id quod eſt. Et ſic videtur ꝙ veritas ſit in rebus ⁊ non in intellectu. ¶ Preterea. Quicquid eſt verum. veritate verum eſt. Si igitur veritas eſt in ītellectu ſolo: nihil erit verum niſi ſecundū ꝙ intelligitur. Quod eſt error antiquorum phyloſophoꝝ: qui dicebant omne quod videtur eē verū. Ad quod ſequitur contradictoria ſimul eſſe vera: cū cōtradictoria ſimul a diuerſis vera eſſe videantur. ¶ Preterea. Propter qḋ vnumquodqꝫ ⁊ illud magis: vt patet primo poſteriorūꝫ. Sed ex eo ꝙ res eſt vel non eſt: eſt opinio vel oratio vera vel falſa ſecundum p̄hum in predicamentis. Ergo veritas magis eſt in rebus q̄ꝫ in intellectu. ¶ Sꝫ contra eſt quod phyloſophus dicit ſexto metaphyſice: ꝙ verū ⁊ falſum nō ſunt in rebus: ſed in intellectu.

¶ Reſpondeo dicendum: ꝙ ſicut bonū nominat id in quod tendit appetitus: ita veruꝫ nominat id in quod tendit intellectus. Hoc autē diſtat inter appetitum ⁊ intellectū: ſiue quācūqꝫ cognitionem. Quia cognitio eſt ſecundum ꝙ cognitum eſt in cognoſcēte. appetitus autem eſt ſm ꝙ appetens inclinatur in ipſam rem appetitam. Et ſic terminus appetitus quod eſt bonum: eſt in re appetibili. Sed terminus cognitionis (quod eſt veruꝫ) eſt in ipſo intellectu. Sicut autem bonuꝫ eſt in re inquantum habet ordineꝫ ad appetitū: ⁊ propter hoc ratio bonitatis deriuatur a re appetibili in appetitum: ſm ꝙ appetitus dicitur bonus: prout eſt boni: ita (cum verum ſit in intellectu ſm ꝙ conformatur rei intellecte) neceſſe eſt ꝙ ratio veri ab intellectu ad rem intellectaꝫ deriuetur: vt res etiaꝫ intellecta vera dicatur: ſm ꝙ habet aliquem ordinem ad intellectum. Res autem intellecta ad intellectum aliquem poteſt habere ordineꝫ: vel per ſe vel per accidens. 107 Per ſe quidem habet ordinem ad intellectum a quo dependet ſm ſuum eſſe. 132 per accidens autem ad intellectum a quo cognoſcibilis eſt. Sicut ſi dicamus ꝙ domus comparatur ad intellectum artificis per ſe. per accidēs aūt comparatur ad intellectum a quo non dependet. Judicium auteꝫ de re non ſumitur ſecundū id qḋ ineſt ei per accidēs: ſed ſm id qḋ ineſt ei per ſe. Unde vnaqueqꝫ res diciť vera abſolute ſm ordineꝫ ad intellectum a quo dependet. Et inde eſt ꝙ res artificiales dicuntur vere per ordinem ad intellectum noſtrū. Dicitur enim domus vera que aſſequitur ſimilitudinem forme que eſt in mente artificis. Et dicitur oratio vera inquātum eſt ſignum intellectus veri. Et ſimiliter res naturales dicuntur eſſe vere ſm ꝙ aſſequuntur ſimilitudinem ſpecierum que ſunt in mente diuina. Dicitur eniꝫ verus lapis qui aſſequitur ꝓpriam lapidis naturam ſm preconceptionem intellectus diuini. Sic ergo veritas principaliter eſt in intellectu. ſecundario vero in rebus ſm ꝙ comparātur ad intellectum vt ad principiū. Et ſm hoc veritas diuerſimode notificatur. Nam Aug. in libro de vera religio. dicit ꝙ veritas eſt qua oſtendiť id qḋ eſt. Et Hillarius dicit ꝙ veruꝫ eſt declaratiuū aut manifeſtatiuū eſſe. Et hoc pertinet ad veritatē ſm ꝙ eſt in intellectu. Ad veritatē aūt rei ſm ordinem ad intellectuꝫ pertinet diffinitio Augu. in lib. de vera reli. talis. Ueritas eſt ſumma ſimilitudo pricipij: que ſine vlla diſſimilitudine eſt. Et quedā diffinitio Anſel. talis. Ueritas eſt rectitudo ſola mente pceptibilis. Nam rectū eſt qḋ principio cōcordat. Et quedā diffinitio Auicē. talis. Ueritas vniuſcuiuſqꝫ rei eſt ꝓprietas ſui eſſe qḋ ſtabilitū eſt ei. Qḋ aūt diciť ꝙ veritas eſt adequatio rei ⁊ intellectus: poteſt ad vtrūqꝫ ptinere. ¶ Ad primuꝫ ergo dōm: ꝙ Augu. loquiť de veritate rei: ⁊ excludit a rōne huius veritatis cōparationē ad ītellectū nr̄m. Naꝫ id qḋ eſt p

idea cōpis qḋ eſt genus in p̄camento ſube: quoniaꝫ ſm illius formā diffiniret ſi diffiniret. Jdea. n. vt rō: ē omnis cog̊ſcibilis per ꝓpriā rōnē: vt in lr̄a dr̄. Jdea aūt ei⁹ vt exēplar: non ē alio mō q̄renda: q̄ꝫ idee geneꝝ: de qb⁹ in lr̄a dr̄: ꝙ non hn̄t aliam ideā a ſpē ⁊c.

Qō. XVI. Articulus. I. Jtulus t clar⁹.

¶ Jn corpe duo. p°: rn̄det queſito. 2° aſſignat rōnē pluriū diffinitionū vitatl: ibi. Et ſm hoc veritas. 137 145

¶ Quo ad pm: ꝯ rn̄ſiua q̄ſito ē. vitas p̄ncipalr̄ eſt in ītellectu: ſcd̄ario ī reb⁹: in ordine ad ītellcm̄ a q̊ dependent. Hec ꝯ hꝫ tres ptes: et q̊ ad pam q̄dem ꝓbať: veꝝ eſt termin⁹ intellectus. q̄ eſt in ītellectu. Añcedēs declaľ: ex ꝓportiōali cōueniētia inter veꝝ ⁊ bonū: qꝛ ſicut bonū ſigr̄ id in qḋ tendit appetitus. Jta verū id ad qḋ tendit intellectus: ꝯn̄tia vͦ ꝓbať ex differentia inter appetitū ⁊ cognitionē ex 6°. metaphyſice: qꝛ ille ex̄: hec intus pficiť. 99 ¶ Quo ad 2am vͦ partem. ſ. ꝙ ſecundario in rebus ꝓbať ibi: ſicut aūt bonū: veꝝ eſt in intellcū ſꝫ ꝙ ꝯformať rei intellecte: ḡ rō veri ab ītellectu ad rē ītellectā deriuať: ḡ res ītellecta vera dr̄ ſm ꝙ habet ordineꝫ ad intellectuꝫ. Añcedens manifeſtať: ex ꝓportiōali ꝯueniētia īter bom ⁊ veꝝ: qꝛ ſicͭ bonū eſt in re vt ꝯueniēs eſt appetitui: ita verū in ītelleu ⁊c. ꝯn̄a q̊qꝫ vtraqꝫ ex eadeꝫ radice ꝓbať. p°: qꝛ ex bono in re: bonitas ad appetitū deriuať. 2° quoqꝫ qꝛ ex hoc appetit⁹ boni diciť bon⁹. ¶ Quo ad 3am aūt partē. ſ. a quo depēdēt. ꝓbať ibi. Res aūt intellecta: dupliciter. p̄mo rōne. 2° ab effectib⁹: rō eſt. Judiciū ḋ vnaquaqꝫ re nō fit ſm ea q̄ inſunt p accn̄s ſꝫ p ſe: ḡ vnaq̄qꝫ res dr̄ vera abſolute ſꝫ ordinē ad intem a q̄ dependet. Añs pꝫ: ꝯn̄tia vͦ ꝓbatur: ex dr̄ia inter ordinē rei ad ītellectū cātiuū vel cog̊ſcitiuū tm̄: 163 qꝛ. ſ. ad iſtuꝫ p accn̄s. 299 Ad illū p ſe ordinē hꝫ: 404 qḋ declaratur exēplo dom⁹: reſpectu artificis ⁊ non artificis. 409 Effect⁹ aūt teſtimoniū ꝑhbētes his: ſ. artificialia et nālia. artificialia

Universidad del Rosario Archivo Histórico